

A NEMZETVÉDELEM

ÍRTA:

NEMES SZOMOR BÉLA

A SZERZŐ KIADÁSA

„Nihil obstat
Dr. Stephanus Madarász censor dioecesanus.
Nr. 1251. Imprimatur. Strigonii, die 29. Április 1932.
Dr. Julius Machovich vie. gen.“

4241
Attila-nyomda részvénytársaság, Budapest
I. kerület, Szent János-tér 1/a. — Telefon: Automata 533—77.
Igazgató: KULCSÁR RICHÁRD.

ELŐSZÓ.

Ezen könyv célja az olvasókkal megismertetni a nemzetvédelem érdekében szükséges tudnivalókat s az immár nagyrétegű újságolvasóközöniséget felvilágosítani azon fogalmakról, melyeket az újságok leginkább csak egy-egy idegen szóval jelölnek meg s amely fogalmak valódi értelme csak nagy utánkeresés útján állapíthatók meg a különböző szakkönyvekből s amelyeknek eddigi helytelen értelmezése helytelen fogalmakat is szült, épen azért az ezen fogalmakat követőket nemzetietlen és keresztényellenes magatartásra bírta, amellyel akaratlanul is ártottak hazájuknak.

Igyekeztem az egyes fogalmakat egyszerű, népies módon s könnyen megérthető alakban megmagyarázni, hogy a széles rétegek is megérthessék.

Természetesen az egyes fogalmak (ezen) magyarázata nem meríti ki teljes mérvben az illető fogalmakat, azok tárgykörét, de mindenesetre elegendők arra, hogy az eddig félreismert, vagy egyáltalában nem ismert, avagy rosszul értelmezett, sokszor csak divatból (jelszavak) használt fogalmak tisztáztassanak s ezáltal a hazáját szerető keresztény magyar embert óvatossá tegyék és helyes magatartásra ösztökéljék.

Célja még ezen könyvnek, hogy az arra hivatott oktatóknak, a nemzetnevelés oktatásához szükséges adatokat egybefoglalva: tansegédeszközzül szolgáljon. Evégett felöleli az erkölcsi oktatáshoz, a hazafias neveléshez, a politikai szabad meggyőződés helyes irányú kifejlődéséhez szükséges tudnivalókat, ismereteket.

Megjegyzendő, hogy a politikát csak annyiban érinti, amennyiben a körébe eső fogalmakat magyarázza meg és rámutat az irányra, mely a magyar nemzetre káros átalakulást okozna (kommunizmus, anarchizmus stb.), illetve arra a keresztény magyar nemzeti irányra, amelyet minden magyar hazafinak követni kell, ha azt akarja, hogy a magyar faj ki ne pusztuljon, a magyar állam össze ne omoljon s az integer Magyarország újból feltámadjon.

Kútforrásaim voltak: a különböző jogi szakkönyvek, továbbá dr. Weninger László Vince: „Az új nemzetközi jog” c. műve és Jurassa Endre: „Tanítások a nemzetnevelés szempontjából legfontosabb kérdésekről” c, igen tanulságosan összeállított könyve, mely megmutatja a módszert, hogyan kell az iskolákban már a gyermekeknek nemzetnevelési oktatásokat előadni.

Budapest, 1932. május hó.

A SZERZŐ.

I. A TÁRSADALOM. AZ ÁLLAM.

Mit értünk nemzetvédelem alatt?

Nemzetvédelem alatt értjük a magyar faj, illetve a keresztény magyar nemzeti állam védelmét, úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben. Tehát ép úgy a külellenségek, mint a kémek elleni, továbbá az idegen fajok elnyomása elleni védelmet; azután védelmet a destruktív (romboló, bomlasztó) eszmék és azok terjesztői ellen, kik a magyar fajt, annak erkölcsét, vallásosságát, nemzeti érzését, szokásait, nyelvét, jó faji tulajdonságait stb. megmételtyezik s ezzel a magyar fajt s vele a magyar keresztény nemzeti államot veszélyeztetik és tönkre akarják tenni.

Ezen eszmék terjesztői: a körülöttünk lévő ellenséges államok agitátorai, kémei; az úgynevezett szabadgondolkodók (Istentagadók); a kommunisták; a szabadkőművesek; s elveik folytán nagy részben ezek pártolói, a szoc. demokraták és a zsidók egy része.

A nemzetvédelem feladata, hogy megismertessen bennünket a magyarság ellenségeivel, ezeknek agitációs eszközeivel, eszméivel, s megmondja, hogyan védekezhetünk azok ellen a magyarság érdekében. — Tágabb értelemben felhívja a figyelmet arra, hogy hogyan mi módon és mily magatartással szerezhettjük vissza jogos ősi területeinket, melyeket az entente segítségével a szomszédaink elraboltak tőlünk.

2. Mi az egyén? (Az ember?)

Az ember ésszel, szabad akarattal bíró, a természettől fogva társas életre utalt élő lény.

3. Mi az ember földi rendeltetése?

Önmagát és faját fenntartani, a szépre, a jóra, az igazságra törekedni és embertársainak javát előmozdítani.

4. Mit értünk az alatt, hogy az ember társaséletre utalt lény?

Azt, hogy az ember rendeltetésének meg tudja felelni, emiatt társulni kénytelen. Szükségeinek (élelem, ruha, stb.) megszerzésében rá van szorulva embertársaira, fájának fenntartása végett a nőre, a természettől vívott harcokban embertársai segítségére.

Az emberek ezen egymásrautaltsága hozza létre a családot, a törzset s a különféle emberi társulást, közületet.

5. Mi a közület, társulás, illetve a társadalom?

Az emberek bármiféle és bármily célú egyesülése, szervezete, mely bizonyos közérdekből, bizonyos emberi szükségletek kielégítése végett jön létre.

6. Milyen emberi társulásokat, közületeket ismerünk?

Család, törzs, nemzet, állam, stb. és általában minden olyan egyesülés (társulás), melyet valamely gazdasági, szellemi, vagy más társadalmi érdekből szerveztek. (Politikai párt, szövetség stb.)

7. Mi a család?

Az emberek olyan egyesülése, melyben az embereket vérségi kapocs köti össze és amely társulás a kölcsönös szereteten, támogatáson alapszik, az önérdék háttérbe szorításával. Célja főleg a fajfenntartás és munkamegosztás.

8. Mi a törzs?

Az emberek és családok oly egyesülése, melyben ezeket a rokonság, az egymás védelmére szorulás és a munkamegosztás kötik össze. Célja főleg: a létfenntartás megkönnyítése.

9. Mi a nemzet?

Összefüggő területen élő embereknek, illetve családoknak, törzseknek egyesülése, melyben az embereket a közös származás (eredet), a közös történeti múlt, a közös nyelv, a közös jövő, a közös érdek, a közös védelem és bizonyos fokig közös felfogás és vallás, műveltség, tehát közös testi és lelki tulajdonságok kötnék össze.

10. Mi a nép?

Gyűjtőnév. Sok ember tömege, melyben az emberek csak egyénenként érvényesülnek.

11. Mi a faj?

Nem szervezett népcsoport, melynek eredete, származása közös, melyben az egyesek közös testi és lelki tulajdonságokkal, tehát közös felfogással, közös népszellemmel bírnak, közös faji sajátosságokkal rendelkeznek. A faj egyes népcsoportjai rendszeren nem is összefüggő területen élnek.

12. Mi a faji sajátosság?

A faji sajátosság bizonyos testi és lelki tulajdonságok közössége és gyakorisága, mely öröklődik és természete az illető népnek.

13. Mi az állam?

Az államiság kellékei: a nép, a terület, a főhatalom. Az állam bizonyos sokaságnak (népnek) állandó területen, független főhatalom alatt való egyesülése. Egy igen fejlett szervezettel bíró egyesülés (társadalom), rendszeren a nemzet szervezete. A szeretet és érdek köti össze tagjait, az ember rendeltetését benne elérheti.

Megalakulásához a közös származás, vérségi kapocs nem feltétlenül szükséges, inkább az egységes terület (a szomszédsági érdek). Hatalma idegen népekre is kiterjedhet, mint meghódítottakra; tehát több nemzet is alkothat egy államot. Viszont egy nemzet is alkothat több államot.

Az állam érdeke a nemzet érdekével egyébként azonos, célja is ugyanaz. Ezen cél elérése érdekében hatalmi szervezetet alkot, hogy összműködésre kényszeríthesse az egyeseket, ha azok önként nem tennék azt. Tehát akaratát meg tudja valósítani, azaz cselekvésre képes társadalmi egyesülés.

Az állam akaratának, céljának megvalósítására jogot állít fel az egyes viszonyok rendezésére, az egyének korlátozására. Köz és magánjog.

Az állam szervezete közhatalom, mely *szuverén*, azaz megvan az önrendelkezési joga és saját akarata; korlátlan, senkinek felelősséggel nem tartozik és állami főhatalmát saját szervei által gyakorolja.

14. Mi a nemzetiség?

Az államban azon egyének összessége, kiket nemcsak a származás, de a nyelv, a vallás és ellenkező népszellem is választ el az uralkodó néptől, annak ellenére, hogy azzal egy államot alkot.

Állampolgári és politikai jogaik, kötelességeik a vezető néppel egyenlők; saját nyelvüket is hivatalosan használhatják, nyelvük azonban nem az állam nyelve. Lásd még: VIII. 2. pontot.

15. Milyen államformákat ismerünk?

A) *Királyság* (monarchia), mely lehet választási és öröklési.

B) *Köztársaság*, mely csak választási.

Öröklési monarchiáról akkor beszélünk, amikor a szuverén (független) főhatalmat gyakorló személyre a hatalom bizonyos törvényszerűség alapján, öröklés útján megy át.

Választási királyság (monarchia), vagy köztársaság az, amikor a szuverén hatalmat gyakorló királyt élethossziglan, illetve az elnököt bizonyos időre választják meg az állampolgárok.

A királyság lehet még:

a) Kényuralom, zsarnokság, ha a szuverén főhatalmat egy személy, minden szabály nélkül, kénye-kedve szerint gyakorolja.

b) Abszolút, vagy korlátlan monarchia, ha a szuverén főhatalmat egy személy, de mégis bizonyos szabályok alkalmazásával gyakorolja.

c) Mérsékelt (korlátolt), vagy alkotmányos monarchia, ha a szuverén főhatalmat gyakorló személy a társadalom elemeit, egyes részeit is bevonja a szuverén főhatalom gyakorlásába.

A köztársaság lehet:

a) Tiszta, vagy közvetlen népszavazási köztársaság: midőn a nép maga, — a számszerű többség érvényesülésével — népszavazás útján gyakorolja a szuverén főhatalmat.

b) Képviselési köztársaság, midőn a népnél van ugyan a szuverén főhatalom, de választás útján időlegesen egy, ezen célra alkotott szervnek átadja bizonyos megkötésekkel, vagy anélkül.

16. Milyen Magyarország mai államformája?

Olyan, amilyen eddig is volt, azaz alkotmányos monarchia, még pedig királyság, de jelenleg a királyi trón nincs betöltve. A királyi teendőket most, alkotmányunk határai közt, a nemzetgyűlés által megválasztott kormányzó végzi.

17. Miért nincs ma királyunk?

Mert az ántánt IV. Károly királyt és vele a Habsburg dinasztíát (uralkodóházat) detronizálhatta velünk, azaz követelte és törvényt hozatott a nemzetgyűléssel, hogy a tróntól és a trónörökléstől fozszuk meg őket. Ez 1921-ben, az alkalmazott kényszer folytán, meg is történt.

18. Kik voltak eddig Magyarországon kormányzók?

Hunyady János, Szilágyi Mihály, Kossuth Lajos, József főherceg, vitéz Horthy Miklós.

19. Mely államforma jobb: a köztársaság, vagy a királyság?

A népakarat a köztársaságban inkább érvényesülhet, mint a királyságban, mert időközönként és olyan elnököt választhatnak meg, ki a nép akaratát teljesíti

A köztársaság hívei azt mondják, hogy jobb, ha olyan embert választhatnak meg államfőnek, aki már bebizonyította, hogy jó hazafi és értékes ember. Az ilyen egyén továbbra is csak jó szolgálatokat tehet a hazának, míg a királyság intézményénél, a trónöröklés rendszere folytán, esetleg kevésbé értékes emberek is lehetnek államfők.

Ennek az állításnak a gyakorlat ellentmond, mert eddig kevés köztársasági elnök volt, aki nemzetét eredményesen szolgálta volna. Ugyanis az elnököt rendszeren pártok választják meg, ő maga is pártember s így nem a nemzet egyetemes érdekét, hanem a pártok érdekeit kénytelen szolgálni; de nem is nevelték bele az uralkodásba, így rendszeren kevésbé is ért hozzá s több kárt csinálhat, mint hasznot.

A magyar ember felfogásával, érzelmeivel, ezer éves múltjával sem fér össze a köztársasági államforma. A magyar ember királypárti. Ragaszkodik is ehhez az államformához, mert közel ezer évig királyság volt, továbbá mert a szent Korona tana ezt megköveteli.

20. Mi a szt. Korona tana?

Sajátságos, egyedülálló magyar alkotás.

Nemcsak tan, elmélet, hanem gyakorlati államfelfogás, közjogi meggyőződés az államhatalomról, mely a királyi hatalmat összhangba hozta a nemzet ama ősi felfogásával, mely szerint a nép is részesül a főhatalom gyakorlásában.

A szt. Korona maga csak külső jelkép, de mert magát a nemzetet helyettesíti, magát az államot is jelenti és ezért személyiségnek kell tekinteni. Eszerint:

a) A szt. Koronáé az állam területe, azaz minden talpalatnyi föld tulajdonosa, ura. Minden birtok a szt. Koronától veszi eredetét és ha örökös vagy végrendelkezés nincs, visszazáll a szt. Koronára.

b) Az összes magyar állampolgárok a szt. Korona tagjai, népe.

c) A szt. Korona az igazi szuverén (független) főhatalom, s ezt a főhatalmat a szt. Korona összes tagjai gyakorolják. (Király és a nép az országgyűlésen.)

d) Minden közhatalom, jog, felségjog a szt. Koronától, mint valódi birtokostól ered (a nemzettől).

e) A királyhoz és a hazához való hűség a szt. Koronához való hűséget jelenti.

A szt. Korona sérelme a nemzet és a király sérelmét is képezi. A szt. Korona két részből áll: a felsőt II. Szilveszter pápa adta szt. Istvánnak, az alsót pedig Dukasz Mihály görög császártól kapta I. Géza, még vezér korában.

21. Mi az alkotmány?

Az alkotmány összessége azon legfontosabb törvényeknek, alaptörvényeknek, melyben az állam szervezete és miként való működése van lefektetve és amelyben az államhatalmi szerveknek egymáshoz, az egyes állampolgárokhoz és ezeknek is egymáshoz való viszonya van meghatározva.

Van *történeti, írott* és *ráoktrojált*, vagyis *erőszakolt* alkotmány; ez utóbbi az, amikor a fejedelem az írott alkotmányt egyoldalúlag lépteti életbe.

A mi alkotmányunk történeti, mert nem alkotmánylevélben, hanem 1000 év folyamán hozott törvényekben és az uralkodók és nemzet közt létrejött kötésekben van lefektetve.

Főbb alaptörvényeink: a vérszerződés, az 1222. évi aranybulla, az 1687-ik évi örökösödési törvény, az 1723. évi pragmatika szankció, az 1848. évi törvények, az 1867-ik évi kiegyezési törvény, stb., most a trianoni békét ratifikáló (jóváhagyó) törvény, amit mivel kényszer alatt hoztunk, érvényesnek nem ismerünk el, stb.

22. Mi az alkotmányosság?

Alkotmányosság alatt a király és a nép között (az alaptörvények alapján) megosztott közhatalom gyakorlását és a teljes polgári szabadságot értjük.

23. Milyen államhatalmi tevékenységeket különböztetünk meg?

Törvényhozó, végrehajtó és államfői tevékenységeket.

Az állam: törvényhozói tevékenységével meghatározza azokat a szabályokat, melyek szerint polgárainak élniük kell; a végrehajtó tevékenységével keresztül viszi e szabályokat és ha megsértik azokat, megtorolja; az államfői tevékenységgel pedig az állami akaratot és cselekvést, tehát a két előbbit, egységesen irányítja.

Ezen hatalmi tevékenységeket az államhatalmi szervek gyakorolják.

24. Melyek az államhatalom szervei?

Az államhatalom szervei:

A) *Törvényhozó hatalom*: ennek feladata az állami akarat (törvények) megállapítása, melyet az állam a parlament (országgyűlés) által gyakorol.

A parlament rendszeren két részből áll: alsó és felsőházból. Ezek összeállítása részben választás által, részben öröklés, vagyon, hivatal, kinevezés által történik.

B) A *végrehajtó hatalom*: a törvényekben foglaltak megvalósításával foglalkozik, azokat végrehajtja. A törvényeket rendeletekkel kiegészítheti, helyettesítheti, felfüggesztheti.

A végrehajtó hatalmat a felelős minisztérium gyakorolja, melynek tagjait az államfő nevezi ki.

A végrehajtó hatalmat gyakorolják még az alsóbb hatóságok: rendszeren választott, vagy kinevezett hivatalnokok, kik a kormány rendeleteit és a törvények végrehajtását közvetlen eszközlik.

A végrehajtó hatalmat még a bíróságok is gyakorolják, melyeknek feladata a törvények és rendeletek ellen elkövetett cselekmények megtorlása. A bíróságok függetlenek, amennyiben Ítélezéseikben és a jogalkalmazásban sem a törvényhozó, sem a végrehajtó hatalom befolyásának nincsenek alávetve.

C) Az *államfői hatalom*, amelyet vagy az örökös, vagy a választott fejedelem, vagy a választott elnök gyakorol; egyszersmint az állami akaratot és cselekvést — tehát a törvényhozói és végrehajtó hatalom szerveit — egységesen irányítja.

Az államfő jogai rendszeren:

a) miniszterek és magasabb hivatalnokok kinevezése,

b) a parlament összehívása, megnyitása, elnapolása, feloszlása, berekesztése,

c) törvénykezdeményezés, törvényszentesítés (vétójog), törvény-felfüggesztési jog (kegyelmezési jog),

d) főhadúri-, apostoli-, főkegyúri-, cím- és kitüntetés adományozási jog,

f) bizonyos tekintetben az állam külügyeinek, nemzetközi politikájának intézése, nemzetközi szerződések kötése, a hadüzenet és békekötés joga, követküldési- és elfogadási jog, stb.

25. Mik azok a kormányrendeletek?

A kormánynak nemcsak joga, de kötelessége is, bizonyos életviszonyokat, melyek törvény vagy szokásjog által nincsenek, vagy csak hiányosan, hézagosan vannak szabályozva, kötelező erővel szabályozni.

26. Mik a végrehajtási rendeletek?

A kormány ezekkel a szentesített törvényt lépteti életbe, a régi állapotról az újra való átmenetet szabályozza, a törvényt magyarázza, kiegészíti, stb.

27. Mik a szükségrendeletek?

A törvénnyel, vagy szokásjoggal ellenkező kormányrendeletek, melyeket végszükség esetén adhat ki a kormány (törvényfelfüggesztés, hatályonkívülhelyezés, törvénytörlés, míg az országgyűlés törvényt nem hoz). Nem jogos, de menthető, s a kormány érte felelős. Az országgyűlés a kormányt ilyenek hozására, rövid időre vagy valamely esetre külön is felhatalmazhatja (rendkívüli-, hadiállapot, stb. esetén).

28. Mit értünk törvényszentesítés alatt?

Az országgyűlés által megszavazott törvényt az államfő aláírja, a miniszterelnök ellenjegyzzi, ellátja állampecséttel, a szentesítést az országgyűlésnek bejelenti, az Országos Törvénytárban kihirdeti és az Országos Levéltárba elhelyezi. Ezzel a törvényt szentesítve van és rendszeren a kihirdetés napjával életbe lép.

29. Mik a magyar király apostoli jogai?

- a) nemzeti zsinatot tarthat,
- b) hitelgyűlés és törvények fölött örökölhet,
- c) kegyúri, közigazgatási bírászkodás,
- d) fegyelmi hatalma van,
- e) püspökségeket szervezhet,
- f) püspöki hűségesküt követelhet,
- g) az apostoli keresztet vitetheti maga előtt,
- h) szerzetes rendeket fogadhat be az országba.

30. Mik a magyar király főkegyúri jogai?

- A) A r. kath. egyházzal szemben:
  - a) az apostoli jogok gyakorlása;
  - b) nagyobb egyházi javadalmak adományozása;
  - c) érsekek, püspökök, kanonokok, apátok, prépostok kinevezése;
  - d) felügyelet, hogy a javadalmak kötelességeiket teljesítik-e;
  - e) a lelkészi kongrua (papi járulék) rendezése;
- B) Minden vallásfelekezettel szemben:
  - a) főfelügyeleti jog, nem veszélyezteteti-e valamelyik az állam érdekeit;

b) egyházzvédelmi jog, azaz: hogy feladatukat teljesíthessék, védelmezi őket;

c) vagyoni felügyeleti jog és segélyadás.

31. Mik a magyar kir. koronázási jelvények?

a) A szt. Korona (a szt. Korona tana hozzá fűződik).

b) A koronázási palást.

c) A királyi jogar (a legfőbb birói hatalom jelvénye).

d) Az ország almája (a királyi jótekonyság és bőkezűség jelvénye).

e) A koronázási kard (a király hadúri hatalmának jelvénye).

f) Az apostoli kettős kereszt (a király apostoli, egyházi hatalmának jelvénye).

g) Egyéb jelvények (két kisebb kereszt: eskü letevésre és csókolásra, stóla, vállkendő, öv, keztyű, melldísz, az ország zászlója, saruk, harisnyák, kettős zárú tartály).

32. Mi a költségvetési budget (büdzsé) jog?

Az államháztartás pénzügyi terve egy bizonyos időszakra. A valószínűleg elérendő bevételek és kiadások megállapítása, mely jogot az országgyűlés gyakorolja azáltal, hogy a költségvetést letárgyalja és elfogadja.

33. Mi az appropriáció (kisajátítás, felhatalmazás)?

A költségvetés megszavazásával még nincs a kormány feljogosítva a bevételeket és kiadásokat aszerint eszközölni, csak a *felhatalmazás* megadása után. Tehát az országgyűlés felhatalmazást ad, hogy a már megszavazott költségvetési törvényt a kormány felhasználhassa, azaz beszédhesse a bevételeket és teljesíthesse a megszavazott kiadásokat. Ha a parlament a felhatalmazást nem adja meg a kellő időre, beáll az adómegettagadás, az *ex-lex*, a törvényenkívüli állapot; vagy a kormány felhatalmazást, indemnitást kér és kaphat, hogy az előző évi költségvetési törvény keretében eszközölhesse a bevételeket és kiadásokat, de csak rövid időre (1-2 hónapra).

34. Mi a mentelmi jog?

A képviselők szólásszabadsága, azaz a képviselő az országgyűlésen tett nyilatkozataiért csak az országgyűlésnek felelős, annak fegyelmi hatalma alatt áll; továbbá, hogy a bűncselekmények esetében is csak akkor vonható felelősségre és tartóztatható le, ha az országgyűlés kiadja, azaz abba beleegyeznek.

35. Mi a képviselői inkompatibilitás (összeférhetetlenség)?

Az országgyűlési képviselő képviselői tiszttel meg nem egyező helyzetbe nem kerülhet, különben mandátumától megfosztják, ha csak záros időn belül meg nem szünteti összeférhetetlen helyzetét.

Ez lehet: *hivatali* (függő helyzetben nem lehet); *érdekeltségi* (a kormány szállítója, vagy oly cég, vállalat alkalmazottja, mely a kormánnyal üzleti viszonyban van, nem lehet); *büntetőjogi* (bűncselekmény miatt) és *közbenjárási* összeférhetlenség (privát érdeken, üzletkötés, stb. végett).

II. JOGSZABÁLYOK. A JOG KELETKEZÉSE. ALAPJOGOK.

1. Mik azok a jogi szabályok?

Azon szabályok, melyeket a közösség és egyén cselekvéseinek szabályozására valamely erős társadalom (az állam) hatalma állít fel célja elérésére (Törvények). Alapját képezik: az igazságosság, méltányosság és az a kötelesség, hogy senkinek jogát el ne vegye, meg ne sértse.

2. Mik a vallási szabályok?

Azon szabályok, melyek isteni akarat folytán lettek felállítva (Vallási dogmák), s amely szerint hinni és a vallást gyakorolni kell.

3. Miket nevezünk társadalmi szabályoknak?

Oly szabályokat, melyeket az uralkodó társadalmi felfogás követel, s amelyeket az állam nem szabályoz (erkölcsi közfelfogások, társadalmi szokások, ceremóniák, stb.).

4. Hogyan keletkezett és fejlődött a jog?

a) A jog egyesek szerint velünk született és a társadalom (az állam) akarata. Vagyis a társadalom összes tagjainak egyetértéséből (megegyezéséből) származik, azok egymásközi viszonyait szabályozza, tehát *szereződéskötés* volt az alap.

h) Mások szerint a jog osztályharcok eredménye, azaz *hatalmi viszonyokból* keletkezett. Az uralmon levő osztályok alkottak jogot hatalmuk biztosítására. Régen a jog tényleg inkább egyesek hatalmát szolgálta (rabszolgaság, jobbagyság); később a francia forradalom után ez megszűnt, de megmaradt a gazdasági függőség a személyes függőség helyett. A jog mindenki érdekét kell, hogy szolgálja. Egyes csoportok hatalma azonban, a saját csoportjuk részére, több előnyt harcolt ki a másik rovására (nyers erővel, háborúval, ravaszággal, tudással), s így a tömegek rovására tényleg egyes csoportok hatalmát szolgálta jobban.

c) Ma már sokan azt állítják, hogy a jog tisztán *gazdasági viszonyok* eredménye, vagyis a vagyon ad hatalmat és ez teremti meg a jogot, hogy a vagyonosok érdekét biztosítsa. Azaz a jogszabályok a gazdasági viszonyok szerint alakulnak.

d) Tulajdonképpen mind a három felfogásnak van valami igaza. A jog a társadalmi fejlődés eredménye. Az ismeretek bővülése, a találmányok, a technika, ipar, kereskedelem fejlődése, az újabb szociális eszmék terjedése, az életviszonyok változása, fejlődése, stb. az állam célja érdekében mindig több jogszabály megváltoztatását és alkotását teszik szükségessé.

5. Mi az állam és az általa hozott jogszabályok célja?

Az állam maga magának a célja (öncélúság), vagyis feladata az emberek összes céljait lehetővé tenni, megvalósítani; evégből a joguralmat fenntartani, a kultúrát fejleszteni. Továbbá minél tökéletesebb emberek létrehozása (amit a természetes kiválasztás elve is megkövetel), azaz minél nagyobb számú ember, minél nagyobb

boldogságát előmozdítani. (Ön és fajfenntartás, az igaz, a szép, a jó elérése: örömezzésekkel, fájdalom érzések nélkül. Az emberi együtt-élés szabályozása.)

6. Mit értünk a természetes kiválasztás elve alatt?

Azt, hogy amire a természet is törekszik, az lehet csak a helyes, a természetes. Tapasztalhatjuk, hogy nem a véletlen műve az, hogy emberek, fajok, nemzetek kipusztulnak, hanem a természet arra törekszik, hogy azok az élő teremtmények, fajok maradjanak fenn, melyek életképesek és egészséges utódokat tudnak nemzeni. Ugyanis az élet a létért való küzdelem, melyben a gyengéket, a betegeket, a korcsokat, tehát az életre nem alkalmasokat nemcsak az erők nyomják el, hanem a természet is segíti kipusztítani őket.

Az alkalmasságot részben az átöröklött tulajdonságok, részben a mindenkori környezet szabják meg. Ami a meglévő tulajdonságaival az adott környezetben meg tud élni, az alkalmas, az tovább él, az fejlődik, szaporodik; alkalmassági tulajdonságai utódaiban öröklődnek, tökéletesednek mindaddig, míg más környezeti befolyások miatt be nem áll az alkalmatlanság esete, amikor is elpusztul, aminek természet törvényileg be kell következnie. (Pld.: a hosszú csőrű maradak egy volt vízbő, de újabban elmosarasodott helyen; ha az éghajlat megváltozik; fogytán lesz a táplálék; egy új üldöző, ellenség lép fel, ki erősebb. Egy jobban szervezett és fegyelmezett, erkölcsös társadalom elnyomja a szervezetlent, a fegyelmetlent, az erkölcstelent, stb.)

A természet célzatossága tehát, hogy alkalmas, életképes, a környezethez minél jobban alkalmazkodni tudó lények minél nagyobb számát hozza létre. Ez a természeti törvény szükségképen áll az emberi életfolyamatokra is, a lét- és fajfenntartásra. Így az emberiség célja is, minél nagyobb számú, minél tökéletesebb emberek létrehozása. Összes egyéb céljai ezen cél szolgálatában állanak.

A természetes kiválasztáshoz az emberi szervezkedés is hozzájárul és elősegíti a természet munkáját. Ugyanis — mivel az utódok az elődök tulajdonságait öröklik — az emberi faj érdeke, hogy a nem alkalmasoknak utódaik ne legyenek, nehogy az emberi faj elkorcsosodjék. Ezért a büntetőjoggal a bűnöző hajlamukat halál és börtönbüntetésekkel kizárják az emberi közösségből, a fajfenntartásból s így azok tulajdonságai nem öröklődhetnek. Némely állam házasságjoga tiltja az elmebetegek, vérbajosok, epileptikusok, stb. házasságát, sőt nemi érintkezését is, nehogy elsatnyult utódok származzanak. Vallásos neveléssel, erkölcsös életmóddal, testedzéssel, egészségügyi rendszabályokkal, szervezkedéssel, fegyellemmel, tudománnyal, technikával, stb. is elősegítik, hogy az emberi faj, az egyes nemzetek tökéletesedjenek. Ennek következménye lesz a természetes kiválasztás segítségével: együttérzőbb és jobb embertypus kialakulása.

7. Milyen jogokat ismerünk?

Köz-, magán-, alap-, nemzetközi-, kereskedelmi-, váltó-, büntető-, pénzügyi-, szokás-, stb. jogokat.

8. Mik az alapjogok?

Jogok, melyek valakit már azzal a ténnyel, hogy létezik, hogy van, természettől fogva megilletnek (Természetjog). Ezen jogok tehát külön elismerésre nem szorulnak s megsértésükért elégtétel követelhető.

Ilyen alapjogai vannak pl. az embernek, az államnak, de lehetnek más társadalmi egyesülésnek stb. is.

9. Mik az ember (személyi) alapjogai?

a) Az *élethez való jog* (méhmagzat élet joga; öngyilkosság jogtalan; de a halálbüntetés szükséges; munkaképtelennek is van életjoga, a szegényügy rendezése ezen jog miatt kötelező).

b) A *testi épség és sérthetlenség joga* (levegő, víz, táplálék, lakás egészséges legyen, meg nem rontható; baleset ellen biztonság, és biztosítás; öncsonkítás jogtalan).

c) A *testi és szellemi fejlődéshez való jog* (ezért: munkaidő, munkavédő törvények; iskoláztatás; tévhit» megakadályozása)^

d) A *szabadság és egyenlőség joga*, (azaz másnak eszköze ne lehessen; más szabadságát ne sértse s észszerűen alkalmaztassák; személyi-, gondolat-, szólás-, sajtó-, vallás-, lelkiismeret-szabadság; munka-, foglalkozási-, pályaválasztási-szabadság; be- és kivándorlási szabadság; érvényesülési-, politikai-, gyülekezési- és egyesülési-szabadság; forgalmi-, szabadközlekedési- és szabadkereskedelmi szabadság. Rabszolgaság, kasztszerű foglalkoztatás jogtalan. Egyenlőség a törvény előtt: azaz egyenlő jogok és köteleességek).

e) *Becsület joga* (női-, osztály-, hivatali-becsület; míg valaki el nem veszti, becsületében nincs jogunk kételkedni).

/) *önvédelem joga* (megtámadás esetén).

g) *Egyéb szerzett jogok*: pl. a magántulajdon szentsége, ill. sérthetlenségi joga és egyéb önrendelkezési jog. (Házjog, levéltitok joga nősülési-, végrendelkezési-, szerződés-kötési-, stb. jog.)

10. Mik az államok alapjogai?

Minden állam alapjoga:

a) A *kifelé való függetlenség* = más államot sérelem ne érhesen; korlátozás csak önként és szerződéssel, elfogadott döntőbíráskodással bizonyos ügyekben; egy állam bírósága sem Ítéltet más állam fölött, csak ha magát erre szerződésileg kötelezte, vagy ha a más'k állam területén ingatlana van.

b) A *befelé való önállóság* = dologi, népi és területi felségjog, azaz uralom valamely terület, annak népe és ügyei felett; hatalmat gyakorolhat idegen állampolgárok felett is saját területén; kivétel az önként vállalt korlátozások, a területenkívüliség és szolgálmatk esete; belügy, kormányforma, közigazgatás, törvényhozás, jogszolgáltatásban önálló és ezeket maga állapítja meg.

c) *Területének sérthetlensége* = fejlődésében nem korlátozható; létezésében meg nem támadható; magát védelmezheti, sőt támadást megelőzhet, határait megerősítheti, hadsereget tarthat; ha szomszédja igen nagy hadsereget tart, felvilágosítást kérhet, de le szerelést tőle nem követelhet. Nem szabad túrnie, hogy más állam létét veszélyeztető szervezkedés történjen saját területén; idegen állam hatósági működést területén nem fejthet ki.

d) *Jog az egyenlőségre* (egyenjogúságra) = minden állam egyforma, egyenlő jogú. Minden államot területének nagyságától, lakosságának számától és hatalmától függetlenül egy szavazat illeti meg minden nemzetközi kongresszuson, stb., a nagyhatalmak azonban túlsúlyt gyakorolnak, sőt néhol felügyeletet is, ami jogtalan.

e) *Jog a tiszteletre és a kölcsönös érintkezésre* = mint államot elismerjük és tiszteletben tartásuk; bántó, vagy megvető magatartást vele szemben ne tanúsítsanak; címerét, lobogóját, törvényeit, pénztét, értékpapírjait megbecsüljék. Nyilatkozatainak hitelt adjanak; más államokkal érintkezhessen. Kötelességük egymás követőit fogadni, szerződni, más államok polgárait beengedni, azaz a külforgalmat engedélyezni. Amely állam becsületét nem tudja megvédeni, elveszti jogát a tiszteletre is.

f) *Szabad hajózás és halászás joga a nyílt tengereken*. Vannak nemzetközi kikötők, tengerek, folyók, csatornák, kábelek is. Hajók = az állam úszó területei. Saját vizeken a parti hajózást és halászatot fenntarthatja az állam saját polgárainak. Erőd építés saját vízen jogos. Hajótörötteket kölcsönösen segíteni kell.

g) *Népének sérthetlensége* = saját nép megvédése idegen állam területén is; bizonyos feltételek (szerződés) mellett meg kell engedni a bevándorlást, letelepedést, utazást; elrendelhet útlevélkényszert, nem kívánatos elemeket visszautasíthat, vagy kiutasíthat (indok nélkül, csak egyes államok polgáraitól, nem lehet a beutazást megtagadni, vagy őket kiutasítani, ez ellenkező az egyenjogúsággal és sértés lenne); rabszolgakereskedés megakadályozása kötelező; szesztilalom elrendelése, állampolgárság szabályozása saját ügye.

h) *Területszerzési jog* — uratlan területek szerzése, ha azokat meg is szervezi, más hatalmaknak bejelenti és azok elismerik. Egyéb-ként uratlan területnek tekinthető az állam feletti légűr és az állam alatti föld belseje (mely azonban az államé), a nyílt tenger és fenéke és az e fölötti légűr is.

A területszerzés ma elismert módjai:

h¹) Érdék vonalak (sphaerák, Hinterland) megvonása = első-sorban kereskedelmi, illetve gazdasági érdekeket szolgál. Az érdek vonalon belül más állam nem kereskedhetik. Az illető területet az érdekelt állam képviseli kifelé, de a belügyekbe nem avatkozik. Esetleges foglalás esetén csak az érdekelt államnak van joga ott területet elfoglalni.

h²) Védnökség (protektorátus): a főállam saját szerveivel kormányozza és esetleg kifelé is a védő állam képviseli (védett állam). Tehát a cselekvőképessége teljesen, vagy részben hiányzik, de jog-képessége még megvan, míg a védő állam be nem kebelezi. Szerző-désen alapszik. Ha a védő állam a jogát hatalmi jogon gyakorolja a védett felett (utóbbi tehát nem szuverén: nem jogképes), állam jogi vagy gyarmati protektorátusról beszélünk. Ha pedig jogait nemzet-közi szerződés alapján gyakorolja a védett fölött (tehát utóbbinak csak a cselekvőképessége korlátozott), nemzetközi jogi protektorátus-ról beszélünk. Ilyen védnökségek: Tunis, Marokko és Monako fran-cia védnökség alatt; Andorra közös francia és spanyol alatt; arab államok Anglia alatt; Danzig a Nemzetek Szövetsége védnöksége alatt.

h³) Megszállás = a régi hatalom nevében való uralkodás. Azon-ban egyes gyarmatok, mint az angol domíniumok, újabban az önállósá-g felé haladnak annyira, hogy önálló államiságuk elismerése rövid idő kérdése és mivel most is tagjai a Nemzetek Szövetségének: jog-képesei:.

M) *Foglalás* = területnövelés: sziget; elbirtoklás: nem pontos határoknál; gyarmatosítás-, államutódlás-, csere-, területátengedés-, szerződés-, vétel útján; bérlet-, bekebelezés-, elszakadás-, forradalom-, függetlenítés- és háborús foglalás útján is, ha az illető állam is beleegyezik ebbe.

11. Mit értünk jogos önvédelem alatt?

Vagyon és személy elleni támadás visszaverését, mely tehát védekező természetű cselekmény, s amelynél nem szabad, hogy az önvédelem jogával élő vétkes legyen a támadás felidőzésében (a támadót magatartásával nem ő ingerelte fel). A támadásnak ránezve jogtalanak vagy életveszélyesnek kell lennie s csak végszükség esetén élhet ezen jogával, vagyis ha más módon a támadás nem volt elhárítható s csak a támadás elhárításaig vagy leküzdéséig terjedhet; de a támadó megölése is jogos lehet. Ijedtség, félelem, megzavarodás csak enyhítő körülmények lehetnek.

12. Mik az állampolgárok általános főbb jogai?

- a) A polgári szabadságjog = alapjogok gyakorlása.
- b) Politikai jogok gyakorlása (a közhatalom gyakorlásában való részvétel: választójog stb.).
- c) Kérelmezési és panaszemelési jog.
- d) Nemzetiségi szabadságjog. (Saját nyelvüket használhatják, szokásaikat követhetik, stb.)

13. Mik az állampolgárok általános és főbb kötelességei?

- a) Állampolgársági hűség (hazaszeretet).
- b) Állampolgársági engedelmesség (törvénytisztélet).
- c) Közteherviselési kötelesség (adózás).
- d) Védkötelesség (katonáskodás).
- e) Köztisztviselési kötelesség (ingyenes gyámság, esküdti szolgálat, községi bíró, adókvető bizottsági tagság, stb.).
- f) Tankötelesség (6-15 éves korig).
- g) Óvodakötelesség (3-6 évesek).
- h) Leventekötelesség (iskolánkívüliek 12-21. évesek).
- i) Mentési kötelesség (balesetnél segélynyújtás, árvíz, tűz, hófúvás esetén).
- j) Tanúskodási kötelesség.
- k) Beoltási kötelesség (himlő stb. ellen).
- l) Bejelentési, bevallási, feljelentési, stb. kötelességek.

14. Mi a politikai szavazati jog?

Az állampolgárok az állam kormányzásába a szavazati jog gyakorlása által folynak be. Az általános szavazati jogot korlátozzák úgy, hogy csak az erre képességgel bíróknak adják meg. Gyakorlásának feltételei: az állampolgárság, bizonyos betöltött életkor, személyi függetlenség (nagykorúság stb.), erkölcsi épség (büntetlenség), bizonyos vagyon bírása (bizonyos nagyságú adó fizetése), bizonyos értelmi állapot (végzettség).

A szavazati jog az állampolgárok politikai joga, s lehet *aktív* (választhat) és *passzív* (megválasztható; — ez is bizonyos feltételekhez van kötve). Lehet a szavazás nyílt és titkos, választókerületenként, vagy községenként megejthető.

A titkos választói jog csak oly állampolgároknak adható meg, akik eléggé felvilágosodottak, műveltek és nem egykönnyen vezet-

hetők félre s akik elég becsületesek ahhoz, hogy meg nem vesztegethettek.

A képviselő jelöléshez bizonyos számú ajánlás (aláírás) kell
Leggyakoribb választási rendszerek:

a) az általános szavazati jog közvetlen gyakorlási rendszere, melynél a többségi elv érvényesül.

b) az aránylagos képviseleti választás rendszere, melynél megállapítják a képviselőséghez mennyi szavazat kell s minden jelöltnek az országban bárhol kapott szavazata beszámít (nálunk nem).

A kisebbségek képviseletét segíti elő.

c) érdek képviseleti rendszer, melynél az egyes érdekcsoportok külön-külön választják meg képviselőiket. Ezen rendszerrel előtérbe lép a törekvés az egyesek magánérdekét kielégíteni.

d) a lajstrom, vagy lista szavazási rendszer: mindenki egyszerre több jelöltre (listára) adja szavazatát és minden párt annyi képviselőt küld be a parlamentbe a listáján szereplők közül, — azok sorrendjében, — ahányszor megkapta az egy képviselőre meghatározott szavazatot.

e) Van még a közvetett szavazás is, mikor a választók megbízottakat (elektorokat) választanak s ez utóbbiak választják meg a képviselőket.

15. Hogyan szerzhető meg az állampolgárság?

a) egyes államokban születési hely alapján,

b) egyes államokban az apa állampolgársága után (mint nálunk is),

c) ha külföldi állampolgárnak Angliában születik gyermeke,, angol állampolgár lesz (kettős állampolgárság),

d) külföldivel való összeházasodás útján (a férfi után),

e) törvényesítéssel,

f) honosítással,

g) visszahonosítással,

h) néhol állami szolgálatba való felvétel által,

i) opció által a nagykorúság elérésekor, a születési hely országában,

j) az államhatalom erőszakos megváltoztatása esetén (foglalás),

k) kényszerhonosítás és visszahonosítással.

16. Hogyan veszthető el az állampolgárság?

a) saját kérésre,

b) opció jog gyakorlásával,

c) ítélet alapján,

d) távollét által (10 év),

e) házasság útján (a férfi után),

f) törvényesítéssel,

g) halál esetén.

Állampolgárságuk (nemzetiségük) van az állami és kereskedelmi hajóknak és léghajóknak is.

17. Mi az opció jog (optálás)?

Az átengedendő, ill. az új főhatalom alá jutó területek lakóinak ama joga, hogy a két állam polgársága közt választhatnak. Rendesen kivándorlási kényszerrel jár, mely bizonyos idő alatt végrehajtható. Annexió (bekebelezés) esetén nem gyakorolható.

18. Mik az állam jogai és kötelességei külföldön tartózkodó polgáiraival szemben?

Jogok:

- a) katonai, ill. hadiszolgálatra való behívás joga,
- b) adóztatás joga,
- c) elkövetett bűncselekményekért a megbüntetés joga (bizonyos korlátozással, kiadatást kérni kell).

Kötelességek:

- a) más állambóli kiutasítás esetén a befogadás kötelezettsége s állampolgárság nélkül az az állam, melynek az illető legutoljára volt az állampolgára),
- b) diplomáciai védelmük külföldön (sértés, kártérítés nélküli jogfosztás és kisajátítás, stb. esetén).

19. Mi a kiadatás?

Valamely büntettesnek azon állam részére való átadása, amely annak megbüntetésére jogosult (ahol a tettet elkövette, esetleg amely államnak állampolgára), s aki csak azért a tettéért büntethető, amelyért kikérték és más államnak tovább ki nem adható. Saját állampolgár nem adható ki, de ez esetben megbüntetés kötelezettség áll be a saját állama részéről. Politikai bűnös sem adható ki (anarchista, nihilista igen).

A kiadott a büntetés kitöltése után 1-3 hónapig a kiadási jog védelme alatt áll, s ha ez alatt nem hagyja el az illető ítélező állam területét, az illető állam részéről bármely más bűncselekményért is felelősség vonható.

20. Mi a politikai menedékjog?

Az állam azon joga, hogy a területére menekült külföldi politikai bűnöst a területén megtűrheti és nem köteles kiadni.

21. Mi az esküdszéki intézmény?

Bírói szerv. Ellentétben a hivatalnoki szervezetű bírósággal, melyben szakemberek bíraskodnak, az esküdszékekben oly időnként kisorsolt állampolgárok ítélnék, kik más élethivatásúak, s csak egyes esetekben végeznek bírói teendőket (bűnösség kimondása, van-e tényálladék, mely büntetést von maga után).

Az esküdszéki intézmény lehetővé teszi, hogy a büntető törvény ne betű szerint, mereven alkalmaztassak, amint azt a hivatásos bíróságnak alkalmazni kénytelen. Ugyanis emberileg indokolható esetekben a bűnös felmentését teszi lehetővé. Ez bizonyos esetekben az emberek igazságérzetének tényleg jobban megfelel, azonban az esküdteknek feladatuk magaslatán kell állniuk. Sajnos, mint a gyakorlat bizonyítja, az esküdtek legtöbbször kicsinyesek, elfogultak, befolyásolhatók, helyi előítéleteknek és szenvedélyeknek vannak alávetve és legtöbbször olyan ítéletet hoztak, melyek épen az emberek a társadalom) igazságérzetét sértették. Ezért is függesztették fel nálunk a világháború vége óta az esküdszék működését.

A hivatásos bíróság tehát jobban védi a nemzetet, annak érdekét, mert igazságosan tud ítélni, különösen ha nagyobb szabadságot adunk az ítélete meghozatalához és ha az államfő kegyelmi joga is segíti az igazság előmozdítását.

III. NEMZETKÖZI JOG.

1. Mi a nemzetközi jog?

Azon jogszabályok összessége, melyek az egyes elismert és mel-
lérendeltségi viszonyban álló államok jogviszonyait szabályozzák, ren-
dezik, azaz meghatározzák azt, hogy egymás közt milyen jogaik és kö-
telességeik vannak és milyen magatartást, érintkezést tartoznak tanúsí-
tani egymással szemben, vagyis a nemzetközi jogrendet tartják fenn
A szokásjogból fejlődtek, de vannak írott nemzetközi jogforrások is.

2. Mi a szokásjog?

Oly szabályok, melyek kifejezetten nincsenek ugyan megsabva,
de amelyeket az érdekelt körök huzamosabb időn át tényleg meg-
szokásból, meggyőződésből, rendesen mert jónak is találták, s a köz-
érendbe se ütköznek, — követnek.

Kötelező ereje van a szokásjognak, ha legalább 10 évig gya-
korolták s törvényrontó ereje van akkor, ha egy emberöltőig alkal-
mazták a törvény ellenére.

3. Milyen nemzetközi jogforrásokat, szabályt alkotó erőket ismerünk?

A természetjogot, azaz az állami alapjogokat.

Nemzetközi szokásjogot. (Jogi meggyőződést és állandó gya-
korlatot, vagy mulasztást.)

Nemzetközi szerződéseket, megegyezéseket.

Állami nyilatkozatokat és törvényeket (melyeket más államok
is elfogadtak, pl. a képviselők immunitását).

Nemzetközi szervek kinyilatkozásait.

Választott bíróságok ítéleteit.

Nemzetközi kongresszusok és konferenciák határozatait, stb.

A nemzetközi jog szabályai tehát nincsenek kodifikálva (tör-
vénykönyvbe foglalva), mert nincs is olyan hatalom, amely kényszerí-
tő erővel gondoskodhatnék betartásukról.

A nemzetközi jog szabályai csak addig érvényesek, míg a min-
denkori politikai irányattal összhangban állanak, s mihelyt ez az
összhang megbomlik, jön az ököljog s a nemzetközi jog amúgy sem
kodifikált szabályaival senki sem törődik, senki sem tartja be.

A mai törekvés az, hogy a nemzetközi jogszabályok valóságos,
hatni tudó, tényleg érvényben lévő (pozitív) joggá fejlesztessenek,
ezek szabályai egy általános törvénykönyvbe foglaltassanak s az
összes államokkal ratifikáltassanak (kodifikáltassanak), s büntető
rendelkezésekkel (szankciókkal) láttassanak el. Ezt célozza a nép-
szövetség intézménye is.

A nemzetközi jog szabályaihoz való szigorú ragaszkodás külö-
nösen a kevés politikai hatalommal rendelkező kis államokra nézve
fontos, mert ezeknek csak így van reményük az erősebb államok
ököljoga ellen védekezni, fennmaradni, viszályaikat, sérelmeiket a
háború helyett békés úton elintézni és a háború esetén is jogaikat
megőrizni.

Mivel a nemzetközi jog az államok egyenjogúsága folytán büntető rendelkezéseket nem tartalmazhat, annak betartását nem egy felsőbb erőhatalom, hanem a következő okok biztosítják:

a) az államok jogi meggyőződése, hogy a nemzetközi jogra szükség van.

b) az államok akarata,

c) a megegyezés, szerződés kötelező ereje, erkölcsi tényezők: adott szó, udvariasság, lovagiasság, stb.,

d) a népszövetség kényszerítő ereje (esetleg gazdasági nyomása),

e) az államok önszegély joga (retorziók, represszáliák, háború), továbbá gazdasági és szociális kényszerek alkalmazása pl. szociális törvény hozása által a másik állam is kényszerül olyat hozni),

f) az államok alapjogai.

A nemzetközi jogszabályok a szokásjogból fejlődtek ki. Az állam nemzetközi jogilag felelős, tehát ha az állami jog szabályai nem intézkednek valamely ügyben, azt a nemzetközi jogszabályt keli alkalmazni, mely az államot kötelezettséggel terheli.

A nemzetközi jogszabályokat az állam ratifikálja s így az illető állam tételes jogává avatja fel.

4. Kik a nemzetközi jog alanyai (birtokosai, azaz kik jogképesek)?

A) Minden állam; továbbá minden államkapcsolat, mint:

a) államszövetségek,

b) szövetséges államok.

B) Nem államok, mint:

a) a Nemzetek Szövetsége és azok tagjai,

b) hadviselő félként elismert felkelők (amikor a harc máj valóságos háború jellegét ölti fel, saját kormánya, területe, hadserege, stb. van már),

c) némely nemzetközi bizottságok,

d) a működő döntőbíróóságok,

e) a működő állandó nemzetközi bíróság,

f) bizonyos esetekben feltételesen lehetnek egyes egyének (kisebbségek védelmében, munkásképviseleteknél) és egyes népképviseletek (az angolok a zsidókkal szemben), ha ezeket az államok többsége elismeri.

Azon államokat, melyeknek az államiság három alapfeltétele megvan (szuverenitás, terület, nép), a többi államok kénytelenek elismerni, jogképesé tenni.

Trónjavesztett fejedelemnek és hatalmától megfosztott kormánynak nincs képviseleti joga, csakis a de facto i tényleges i kormány képviseletét lehet elismerni. A forradalmi (illegitim = nem törvényes) kormány által kötött nemzetközi szerződések kötelezik az esetleg utána következő legitim kormányt is.

5. Milyen államalakulatokat ismerünk?

1. Egységes államokat. Teljes jog és cselekvőképességgel.

2. A Pápa. A pápaság isteni intézmény, a feje Krisztus földi helytartója, Péter apostol személyes utódja s kormányzatáért az Istennek felelős. A kath. egyház feje. Lelki uralma kiterjed a világ összes katolikusaira. Nemzetközi jogképesége eddig is megvolt és

ezen jogi helyzetét az olasz garancia törvény szabályozta, melyet minden állam elismert a szokásjog alapján.

1930. óta az olasz állammal kötött szerződés alapján ismét teljesen önálló és független állama lett: Vatikán állammá, melynek megvan a teljes jog- és cselekvőképessége.

A Pápa nemzetközi egyén, aki egy államtól sem függ és egy állam igazságszolgáltatása alá sem tartozik. Királyi tisztelet jogokat és területenkívüliséget élvez, személye szent és sérthetetlen, udvartartása van, nagyköveteket fogadhat és küldhet, követei a többiek közt az elsők, ő is első a fejedelmek közt. Jelvényei: tiara, pallium, hármaskeresztel ellátott pástortob, halászyűrű. Megszólítása: Szentséged, vagy Szentatya, vagy Summus Pontifex; Ő magát „Isten szolgái szolgájának” nevezi.

3. Államkapcsolatokat.

I. alárendelt (államtöredékekkel és függő viszonyban levő) államokkal:

A) érdekszférák (Hinterlandok). Ilyen volt Afrika, melyet az angolok, németek, franciák, portugálok 1893-ban egymásközt felosztottak. Államtulajdont képeznek jog és cselekvőképesség nélkül.

B) gyarmati protektorátus alatti területek. Az Északamerikai Egyesült Államokkal Hawaii, stb. és „B” mandátumos államok. Rendesen megvan a jogképességük.

C) önkormányzati gyarmatok. Az angol India, New-Zeeland stb. Megvan a jogképességük. Önállósításuk csak idő kérdése.

D) hűbéri kapcsolatok, amilyen volt Törökország és Egyiptom közt 1922-ig. Jogképességük megvan.

E) nemzetközi jogi protektorátusok, mint Anglia és Nepal közt. Az „A” mandátumos államok. Jogképességük megvan.

II. mellérendelt államokkal (társas államkapcsolatok):

A) Personal unió = csak az államfő személye közös. Ilyen volt Hollandia és Luxemburg között régen. Az egyesülés nem ad külön nemzetközi jogképességet.

B) Reálunió = az államfő közössége szándékos, törvényszerű, s bizonyos közös ügyeik is vannak (rendesen kül-, had-, pénzügy). Ilyen Dánia és Izland. Ilyen volt Svéd és Norvégia, valamint Ausztria és Magyarország viszonya. A tagállamoknak és a reálunióknak is megvan a nemzetközi jogképessége.

C) Államszövetség = független államoknak szerződésen alapuló kapcsolata. Ilyen most csak a Középamerikai Unió. Az államszövetségnek és tagállamainak is van nemzetközi jogképessége.

D) Szövetséges állam — államoknak egységes állammá való közjogi egyesülése, melyben a szövetséges államalakulatnak megvan a nemzetközi jogképessége, míg a tagállamoknak csak akkor, ha előbb is megvolt, de cselekvőképességük korlátozva van.

Ilyenek: U. S. A., Svájc, Brazília, Argentína, Venezuela, Mexikó, a Német Birodalom és Német Ausztria és Szovjetország.

III. Államkapcsolatok egyéb korlátozott cselekvőképességű államokkal:

A) Védett államok: (protektorátus alatt állók)

Jogképességük megvan, mert már előbb megvolt; cselekvőképességük korlátozott (szerződésben). Ilyenek pl.: francia védnökség

alatt Tunisz, Marokkó, Monakó stb.; Danzig a Nemzetek Szövetsége alatt, stb.

B) Védett dolgok: nemzetközi jogi dolgok, azaz a védő közbenjárhat más állam alá tartozó dolgok érdekében. Ilyenek:

a) A nemzeti kisebbségek védelme, a Nemzetek Szövetsége védelme alatt.

b) Védett vallások: a gör. kel. vallás Törökországban a régi Oroszországi Császárság védelme alatt; a rk. vallás Törökországban Franciaország védelme alatt áll.

c) Kolostorok védelme: az Athos kolostorok Görögország védelme alatt.

d) Szent helyek védelmei: Jeruzsálem védője Anglia, Mekka és Medina védője Hedszasz királya.

e) Vallási missziók védelme: Törökországban, Kínában, Kongóban; azon államot illeti, amelyhez az illető misszionáriusok tartoznak.

C) Hűbérállamok = a főállam és hűbérese között hűbéri szerződésen alapszik. Köteles a főállam hűbérese területi épségét és jogait megvédeni. Ha a hűbéres jogképességgel nem rendelkezik, területe a főállam egy részét képezi. A hűbéres teljesíti a szerződési feltételeket. Ilyen volt Egyiptom.

D) Szövetséges államok tagállamai. Jogképességük csak akkor van, ha előbb is megvolt, cselekvőképességük azonban ez esetben is korlátozott.

E) Semlegesített államok = azok, melyek nemzetközi szerződés alapján más államok háborúja esetén semlegességüket megőrizni kötelesek, ezért területük épségét és sérthetlenségét biztosítják részükre.

Semlegesség = csak egyes esetekre, háborúkra vonatkozó tény.

F) Semlegességgel rokon intézmények = egyes államok területi felségjogának korlátozása (állami szolgálomak):

a) megerősítési tilalmak: pl. Antwerpen nem alakítható át hadikikötővé,

b) semlegességi zónák: pl. az Unió és Panama közti szerződés, mely szerint a Panama csatornától 5-5 mértföldre, mindkét parton a területi felségjog az Unióra ruházott; vagy Perzsia és Törökország közt a határon 6 km-es zóna (moszuli megegyezés),

c) semlegesítés: pl. Korfu sziget, mely Görögországhoz tartozik; Tanger, melyet a francia elnökkel egy nemzetközi hármasság igazgat; a montenegrói parti vizek; a Duna (nemzetköziesítéssel kombinált semlegesítés) a Vaskaputól a torkolatáig. A Suez csatorna, a Panama csatorna, a Boszporusz és a Dardanellák (nemzetköziesítéssel kombinált semlegesítés), melyeken hadihajók nem tartózkodhatnak, nem lehet megerősíteni és blokád tilalom áll fenn rajtuk, hadi területek sem lehetnek.

d) továbbá semlegesítve lehetnek személyek, berendezések és építmények; pl. sebesültek, betegek, kórházak, e. ü. intézetek, parlamentairek (béke és hadi követek), egyes nemzetközi folyambizottságok tagjai és munkálatai, a Suez csatorna építményei és munkálatai, a szt. Gotthard vasút, a Cap Sparteli világító torony és szemafor.

G) Mandátumos államok (területek):

„A” mandátumos államok = melyeknek függetlenségét a Nemz. Szöv. ideiglenesen elismerte (Szyria = Franciaország; Mezopotámia és Palesztina = Anglia mandatariuma hatalma alatt).

„B” mandátumos államok = melyeket a mandatarium hatalom igazgat (Német Keletafrikát = Belgium).

„C” mandátumos államok: gyér népességű területek, melyeket a mandatarium hatalom területébe beolvastva igazgat (Óceániai szigeteket — Ausztrália; Szamoát = Új Zeeland).

Ezen mandátumos államok szuverénje a Nemz. Szöv., tehát a mandatarium állam a Nemz. Szöv.-nek felelősséggel tartozik, amely megállapítja a mandatarium állam jogait, felügyeli azt és a megbízást tőle elveheti és másra ruházhatja.

A megbízás célja, hogy a lakosság politikai önállóságra neveléssé és jóléte emeltesse; ha a célt elérték, a megbízásnak meg kell születnie.

H) Önkormányzati gyarmatok: megvan a jogképességük. Önállóságuk csak idő kérdése. Pl.: az angol India.

6. Melyek a világ államai és milyenek azok államformái?

Európa.

ALBÁNIA: alkotni, mon. (kir.), olasz befolyás alatt.

Ter.: 27.538 km². Lak.: 833.618.

AUSZTRIA: szöv. közt. (Bécs, Alsó Ausztria, Felső Ausztria, Salzburg, Stájerország, Karinthia, Tirol, Yoralberg, Burgenland.)

Ter.: 83.838 km². Lak.: 6,722.000.

BELGIUM: alkotni, monarchia (kir.)

Ter.: 30.444 km². Lak.: 8,030.000.

Gyarmata: Belga-Kongó. Ter.: 2,336.892 km². Lak.: kb. 10 millió.

Mandátumos ter.: volt Német-Keletafrika (Ruanda-Urundi).

Ter.: 54.172 km². Lak.: kb. 5 millió.

BULGÁRIA: alkotni, monarchia (királyság).

Ter.: 103.146 km². Lak.: 5,944.000.

CSEHSZLOVÁKIA: közt. Ter.: 140.408 km². Lak.: 14,726.000.

DÁNIA és IZLAND: alkotni, monarchiák reál-unióban.

Ter.: 42.927 km². Lak.: 3,591.712.

Gyarmata: Grönland. Ter.: 88.100 km². Lak.: 14.804.

DANZIG: közt. a Nemz. Szöv. védelme alatt.

Ter.: 1.952 km². Lak.: 386.000.

ÉSZTORSZÁG: közt. Ter.: 47.558 km². Lak.: 1,117.000.

FINNORSZÁG: közt. Ter.: 388.279 km². Lak.: 3,634.047.

FRANCIAORSZÁG: közt. Ter.: 550.986 km². Lak.: 41,834.923.

Védett államai: Monaco hg., Kambodzsa, Annám, Tunis, Laos és Fr.-Marokkó.

Mandátumos államai: Szyria, Togo, Kamerun, Libanon.

Gyarmatai: Fr.-Előindia, Fr.-Indokina, Algír, Fr.-Nyugatafrika,

Fr.-Equatorafrika, Reunion, Fr.-Szomáli, Madagaskar. St.

Pierre Miquelon, Fr.-Nyugatindia (Guadeloupe, Martinique,

Guvana), Új-Kaledonia, Óceániai szigetek.

Összbirodalom ter.: 11,495.199 km². Lak.: 102 millió.

GÖRÖGORSZÁG: közt. (Kréta, Macedónia, Nvugatthrácia, Szamosz, Chios, Mvtiline.) Ter.: 130.199 km². Lak.: 6,204.684.

JUGOSZLÁVIA: SHS.: alkotm. monarchia (királyság).

Ter.: 248.665 km². Lak.: 13,930.918.

LENGYELORSZÁG: közt. Ter.: 288.390 km². Lak.: 31,148.000.

LETTORSZÁG: közt. Ter.: 65.791 km². Lak.: 1,910.000.

LICHTENSTEIN: alkotm. hercegség. Ter.: 159 km². Lak.: 11.500.

LITVÁNIA: közt. Ter.: 56.000 km². Lak.: 2,367.000.

LLUXEMBURG: alkotm. mon. (nagyhercegség).

Ter.: 2.585 km². Lak.: 299.993/

MAGYARORSZÁG: alkotm. mon. (királyság).

Ter.: 92.833 km². Lak.: 8,683.740.

Nagymagyarorsz. ter.: 325.411 km². Lak.: 20,886.000.

NAGY BRITANNIA: alkotm. mon. (királyság). (Anglia és Wales, Skócia, Észak-Írország, Malta szig., Gibraltár.)

Fehér dominiumszerű jogállással bíró szabad állani: Írország.

Fehér dominiumok: Union of South Afrika, South Rhodesiával;

Canada, Commonwealth of Ausztrália, New-Zeeland, New-Roundland.

Egyéb dominiumok- India császárság.

Védett államai: Arab államok (8 emírség és szultánság s hledzsasz), Aden és Bhutan, Maláj véd. áll., Brunei szull., Sarawak rajah sag, Zanzibar szült., Uganda kir., Tonga szigetek.

Mandátumos áll.: Irak kir., Palesztina, Nyugat Togo, Kamerun, Délnyugatafrika. Tanganyikaföld, Uj Guinea és Nauru, Óceániai szigetek (Szamoa nyugati része).

Ciliar matai: Cyprus, Szinai félszig., Bahrun szigetek, Ceylon, Maldivo, Straits Settlements, Angol Észak-Borneo, Honkong, Gambia, Sierra Leone, Gold Coast Colony, St. Helena, Nyassa, Kénia, Angol Szomáli, Mauritius. Seychillák, Labrador, Bermuda szigetek, Angol Honduras. Angol Nyugatindia (Jamaika, Bahama szigetek, Leoward szigetek, Windward szigetek, Barbados, Trinidad), Angol Guyana, Falkland szigetek, Fidzsi szigetek, Ausztráliai kisebb szigetcsoportok, Dél Georgia, Grahamföld.

Coimperiumai: Sudan (angol-egyptomi), Uj Hebridák (ang.-lr.).

Összbirodalom ter: 35 millió km². Lak.: 447 millió.

NÉMETALFÖLD: alkotm. mon. (királyság).

Ter.: 34.200 km². Lak.: 7,731.172.

Cojarmatai: Holland-India. Holland-Guyana, Curacao, Nyugat-Uj-Guinea. Gyarmatok ter.: 2,030.400 km². Lak.: 61 millió.

NÉMETORSZÁG: szöv. közt. Saarvidék 1935-ig a Nemz. Szöv. kormányzása alatt, utána népszavazás. Ter.: 468.716 km². Lak.: 65,289.000. A következő államokból áll: Anhalt. Baden. Bajorország, Braunschweig, Bréma, Hamburg, Hessen. Lippe-Detmold, Lübeck, Mecklenburg-Schwerin, Mecklenburg-Strelitz, Oldenburg, Poroszország, Szászország, Schaumburg-Lippe, Thüringia, Württemberg.

NEMZETEK SZÖVETSÉGE. Székhelye: Géní'. 1931-ben 55 tagállama volt, úgymint: Abesszínia, Albánia, Argentina, Ausztrália,

Ausztria, Belgium, Bolivia, Brit Birodalom, Bulgária, Chile, Csehszlovákia, Dánia, Dél-Afrika, Dominikán közt., Észt-, Finn-, Francia-, Görög-orsz., Guatemala, Haiti, Hondurasz, India, ír Szabadállam, Japán, Jugoszlávia, Kanada, Kína, Kolumbia, Kuba, Lengyel-, Lett-orsz., Libéria, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Mexikó, Németalföld, Német-orsz., Nicaragua, Norvégia, Olaszorsz., Panama, Paraguay, Perzsia, Peru, Portugália, Románia, Salvador, Spanyolorsz., Svájc, Svédorsz., Sziám, Uj-Zéland, Uruguay, Venezuela.

NORVÉGIA: alkotm. mon. (királyság). Társországai: Spitzbergák, Bären szigetek, Jan Mayen. Ter.: 323.795 km². Lak.: 2,809.564.

OLASZORSZÁG: alkotm. mon. (királyság).
Ter.: 310.140 km². Lak.: 42,158.817.

Gyarmatai: Lybia, Szomáli föld, Angola, Erythrea, Rhodos, Dokokanes. Gyarmatok ter.: 2,205.206 km². Lak.: kb. 1,665.000.

PORTUGÁLIA: közt. Területe Madeirával és az Azori szigetekkel: 91.800 km². Gyarmatok ter.: 2,426.000 km². Lak.: 6,033.000. Gyarmatok lak.: 7,285.000.

Gyarmatai: Portugál-India, Macao és Timor, Madeira, Azori szigetek, Portugál Nyugatafrika (Cap-verdi szigetek, Portugál Guinea, Sao Thomé és Ilhadó Principe), Portugál Kelet-afrika.

ROMÁNIA: alkotm. mon. (királyság).
Ter.: 294.967 km². Lak.: 18.024.000.

SPANYOLORSZÁG: közt. Ter.: 505.000 km². Lak.: 23,409.420.
Védett áll.: Spanyol Marokkó, Andorra közt. (fr.-sp. közös protektorátus).

Gyarmatai: Kanári szigetek, Presidios, Rio de Oro, Spanyol Guinea. Összterülete: 845.000 km². Lak.: 24,409.420.

SVÁJC: szöv. közt. Ter.: 41.000 km². Lak.: 4,082.511.

SVÉDORSZÁG: alkotm. mon. (királyság).
Ter.: 448.460. km². Lak.: 6 141.571.

SZOVJETKÖZTÁRSASÁGOK UNIÓJA: szöv. közt. Tagjai: Oroszorsz., Transzkaukázusi Szövetség, Georgia Batummal, Aserbeidsan, Örményorsz.
Felügyelete alatt állanak: Chiwa és Buchara.
Ter.: 21,343.642 km². Lak.: 161 millió.

TÖRÖKORSZÁG: közt. Ter.: 762.736 km², ebből Európában: 23.975 km². Lak.: 13.648,270.

VATIKÁN ÁLLAM: pápaság. Ter.: 44.000 m². Lak. (polgárok): 639.

Ázsia.

AFGANISZTÁN: Deszpötikus mon. (emírség).
Ter.: 635.000 km². Lak.: 6,400.000.

JAPÁN: alkotm. mon. (császárság). Ter.: 385.500 km². Lak.: 56 millió.
Mandátumos területei: Óceániai szigetek, Kiau-Csou, Karolinák és Marsall szigetek, Mariana szigetek.

Gyarmatai: Pescadores szigetek, Formosa. Korea volt csász. Összbirodalom ter.: 681.722 km². Lak.: 75,250.000.

KINA: közt. Ter.: 6,242.300 km². Lak.: 431.5 millió. Ebből Mandzsúria
ter. kb.: 1,683.000 km². Lak. kb.: 91 millió: Keleti Turkesztán

ter. kl.): 1,426.000 km². Lak. kb.: 2.5 millió, a többi a 14 tartományára esik.) Társországai: a) Tibet: Ter.: 2,019.000 km². Lak.: 3 millió, a dalai-láma uralma alatt b) Mongolország: közt. Ter.: 2,787.600 km². Lak.: 2 millió.

NEPAL: abszolútisztikus hg. angol indiai befolyás alatt.

Ter.: 140.000 km². Lak.: 5,600.000.

PERSIA: alkotm. mon. (sah). Ter.: 1,647.000 km². Lak.: 10 millió.

SIAM: alkotm. mon. (királyság). Ter.: 484.128 km². Lak.: 9 millió.

Afrika,

ABESSYNTIA: abszol. mon. (császárság).

Ter.: kb. 907.000 km². Lak.: 11.5 millió.

EGYPTOM: alkotm. mon. (királyság) angol befolyás alatt.

Ter.: 994.300 km². Lak.: 14,200.000.

LIBÉRIA: közt. Észak-Amerikai Unió befolyása alatt.

Ter.: 95.400 km². Lak.: 1,500.000. ,,

Amerika.

ÉSZAK AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK: szöv. közt.

Ter.: 7,840.000 km². Lak.: 122,288.177.

Gyarmatai: Alaska, Porto-Rico, Virgin Island és St. Croix, Panama csatornáinak zóna, Fülöp szigetek (dominiumszerű jogállással), Hawaii, Tuvalu szigetek, Guam, Szamoa keleti része. Ter.: 1,856.000 km². Lak.: 12.5 millió.

KÖZÉPAMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK: szöv. közt. Tagjai:

Costa Rica közt. Ter.: 48.550 km². Lak.: 485.000.

Guatemala: közt. Ter.: 113.078 km². Lak.: 2 millió.

Honduras: közt. Ter.: 100.248 km². Lak.: 662.000.

Nicaragua: közt. Ter.: 127.343 km². Lak.: 638.000.

Salvador: közt. Ter.: 20.948 km². Lak.: 1.5 millió.

ARGENTINA: szöv. közt. Ter.: 2,978.880 km². Lak.: 11,192,000.

BOLIVIA: közt. Ter.: 1,334.200 km². Lak.: 2,900.000.

BRASILIAI EGYESÜLT ÁLLAMOK: szöv. közt., 20 tagállammal,

Acre területtel és Rio de Janeiro szövetségi kerülettel.

Ter.: 8,511.189 km². Lak.: 40,272.650.

CHILE: közt. Ter.: 750.000 km². Lak.: 4,200.000.

COLUMBIA: közt. Ter.: 1,064.000 km². Lak.: 6.5 millió.

CUBA: közt. Ter.: 114.514 km². Lak.: 3,579.507.

ECUADOR: közt. Ter.: 440.000 km². Lak.: 2,225.000,

HAITI: közt. Ter.: 77.253 km². Lak.: 3 millió.

MEXIKÓI EGYESÜLT ÁLLAMOK: szöv. közt.

Ter.: 1,970.000 km². Lak.: 16,404.030.

PANAMA: közt. Ter.: 74.522. Lak.: 450.000.

PARAGUAY: közt. Ter.: 253.100 km². Lak.: 1 millió.

PERU: közt. Ter.: 1,378.360 km². Lak.: 5,750.000.

SAN-DOMINGO: közt. Ter.: 48577 km². Lak.: 900.000.

URUGUAY: közt. Ter.: 186.926 km². Lak.: 1,850.129.

VENEZUELAI EGYESÜLT ÁLLAMOK: szöv. közt.

Ter.: 945.000 km². Lak.: 2.5 millió.

7. Mi az állami szolgálat?

A területi felségjog oly önkéntes és szerződéses korlátozása, mely szerint az állam saját területén vagy túrni, vagy nem tenni tartozik valamit, s ami egy idegen állam előnyére szolgál. PL: saját területén egy idegen állam üldözheti a bűncselekményt elkövetett tettest; idegen állam területén nyert vasútépítési jog, helyőrség tartási jog Kínában; megerősítési tilalom a Duna jobbpartján Pozsonytól délre; hadihajótartási tilalom; vámállomás felállítási jog; bányajog a Saar medencében; tranzit): átmenő forgalom szabadsága Fiumében, stb.

8. Mik a nemzetközi békebiróságok?

Az államok által közösen választott vagy kinevezett bíróságok.

Feladatuk: az államok vitás kérdéseiben dönteni, ha azok maguk közt megegyezni már nem tudnak, de háborút viselni sem akarnak, ítéleteik kötelezők.

Nemzetközi jogviszály nemcsak az egyes államok viszályaiból keletkezhet, hanem akkor is, ha az egyik állam polgára a másik állammal szemben valamely jogtalanság miatt igényrel lép fel és viszont. Pl. az illető állampolgárnak nincs abban az államban sem ingatlana, sem ipara stb., s az illető állam mégis kényszert alkalmaz ellene. Ez is nemzetközi jog-ellenesség és saját állama köteles védelmére kelni.

9. Mi a nemzetközi beavatkozás? (Interventio: közbelépés.)

Ha egy állam a másikkal fegyveres erőszakkal való fenyegetés mellett, esetleg anélkül, felszólítást intéz, hogy valamit tegyen, vagy abbahagyjon.

Ez indokolt és jogos:

- a) jogos önvédelem esetén, ha létérdeke veszélyeztetve van,
- b) szerződés megsértése esetén, pl. semlegesség biztosítása végett.
- c) más állam jogtalan beavatkozása esetén,
- d) meghatalmazás alapján.

Nem jogos:

- a) fajrokonok és vallásbeliek érdekében,
- b) hadviselő felek felszólítására, vagy forradalmak leverésére,
- c) kulturális és emberi javak védelmére.

10. Mi az ultimátum?

Bizonyos sértő cselekvésnek háborús okként való kinyilvánítása, ha az okot azonnal meg nem szüntetik, vagy elégtételt nem adnak.

11. Mi a szárazföldi és tengeri blokád?

Megerősített hely körülzárása, hogy a hely védői a külvilággal ne érintkezhessenek és lőszerük, élelmük elfogytával kénytelenek legyenek magukat megadni. Tengerzár pedig az, ha valamely kikötőt, tengerpartot, vagy folyótorkolatot hadihajókkal zárunk el a közlekedés elől, hogy ezzel kárt okozzunk az illető államnak. Erről a többi államot egyidejűleg értesíteni kell.

12. Mi az ostrom?

A teljes vagy részleges blokád alá vett helynek, vagy várnak egyúttal erőszakos megtámadása, hogy a megadás mielőbb kikényszeríthessék.

13. Mi az ágyúztatás?

A védett helynek ágyúzása, hogy a polgárság rémülete kényszerítse a védőket a megadásra. Ágyúztatást és ostromot előre be szokták jelenteni, a polgárokat elvonulni hagyják, művészi és jótékony intézményeket megjelölnek, azokat kímélni szokták.

14. Mi a hadi dugáru?

Semleges területről szállított oly áruk, melyeket a hadviselő felek hadi célokra használhatnak. Ezek lefoglalhatók, ezért semleges hajók átkutathatók. Dugáruk: pl. fegyverek, lőszer, kőszén, ruhanemű, stb.

15. Ki a kém?

Aki egyedül, vagy másokkal szövetkezve, idegen állam által titokban tartott katonai (vagy politikai és gazdasági) adatokat avégből szerez meg, hogy azokat más állammal, díjazásért vagy anélkül. — tudassa.

Aki hazája ellen kémkedik, az hazaáruló és akasztófát érdemel.

16. Mi a kémkedés?

Az a munka, amelyet a kémek végeznek: megfigyelés, megvesztegetés, kutatás, okmányok ellopása, fényképezés, besúgás, árulás útján. Hírszerzés.

A kémkedés büntett és akár katonai, akár polgári egyén a kémkedő, felette a katonai bíróság ítélkezik és békében 10—20 évig, esetleg életfogytig tartó börtönnel büntetik az illetőt.

17. Kit nevezünk agent provokátornak? (Ejtsd: aszán provokátor.)

Oly embereket, bujtogató ügynököket, akik másnak megbízásából valamely bűnt követnek el, vagy másokat ilyenbe beugratnak, úgy, hogy a bűn elkövetésével a megbízó ellenségei legyenek vádolhatók.

18. Hogyan szokták az államok vitás kérdéseiket elintézni?

a) békés diplomáciai megegyezéssel.

b) egy semleges állam közvetítésével (jó tanács, jó szolgálat felajánlásával, vagy felkérésre).

c) nemzetközi vizsgáló bizottságok által, melyek csak a tényállást állapítják meg, ítéletet nem hoznak, békéltetnek.

d) a Nemz. Szöv. Tanácsának közvetítése útján, mely kötelező.

e) választott bíróság útján, melynek tagjait a felek maguk választják és ítéletét kötelezőnek ismerik el.

f) nemzetközi állandó választott bíróság útján (Hágai). Ítéletei kötelezők.

g) megtorlással: retorzió, valamely jogtalan vagy méltánytalan cselekedetnek hasonlóval való viszonzása által.

h) represzáliákkal: szigorúbb megtorlással, közlekedés megszakítás, kiutasítás, hajózár, békés tengerzár vagy békebloká, terület megszállás, stb.

i) háborúval, melynek befejezésekor fegyverszünet, illetve békeszerződést kötnek.

19. Mi az a nyitott ajtó politikája?

Valamely államnak bizonyos ügyekben egyenlő elbánást biztosítanak, illetve azt érdekelt felnek ismerik el az ezen ügyeket rendező államok (lekenyerezés, juttatnak neki is a koncból, csak a rendezésbe ő is egyezzen bele).

20. Mit tartalmaz a Monroe elv?

1823-ban hirdették ki, hogy:

- a) Amerika többet gyarmatosítás tárgyát nem képezheti,
- b) Európai államok a független és Unió által elismert amerikai államok dolgaiba többé nem avatkozhatnak (nem interveniálhatnak).
- c) Amerika sem avatkozik az európai államok és azok gyarmatainak ügyébe (ez utóbbit Amerika nem igen tartja be, beavatkozott a világháborúba stb.).

21. Mi a fascizmus?

Fascies: nyírfavesszőkből összekötött vesszőnyaláb, amelynek középebe bárd volt beleillesztve. A rómaiaknál a főbb tisztviselők hivatali jelvénye volt, melyet a hivatalszolgák, a liktorok vittek előttiük: büntető hatalmukat jelképezve. Ezt a jelvényt választották maguknak a fascisták és erről nevezték el magukat. Egyenruhájuk után fekete ingeseknek is nevezik őket.

A világháború után a radikális-nacionalista (szélsőséges, gyökeresen változtatni akaró nemzeti) párt, mely a hadviseltekből állott, fellépett a kommunisták és később a nemzetietlen szoc. demokraták ellen is, majd 1922-ben Róma ellen vonult (marcia su Roma) s megbuktatta az akkori tehetetlen kormányt. Benito Mussolini volt a vezérük. Eredetileg köztársaságot akartak, de azután a királyság mellett döntöttek és hűséget fogadtak a királynak. Keresztény-nemzeti alapra helyezkedve, a régi római erkölcsöket és nagyságot akarják visszaállítani.

A fascizmus felszabadította az olasz szellemet a szociáldemokrata és kommunista eszmék uralma alól, helyébe a vallás és haza nagy eszméjének egybeolvasztásával, helyes szociális felfogást, új világnézetet adott. Az állam támogatása mellett a tőke és munka, a lőkés és a munkás viszonyát rendezte és osztályharc helyett az osztályok összhangzó együttműködését szervezte meg.

Mussolinitól indult ki a fascizmus eszméje, mellyel Olaszországot visszarántotta a bolsevizmus örvénye széléről, nemzetét fegyelemre és engedelmességre tanította és visszaadta régi eszményeit, amelyek a múltban nemzetét nagygyá tették. Ő tanította meg népét a hazaszeretetre, a tekintélytiszteletre és emelte fel az olasz nemzetet arra a magaslatra, amelyen ma nagy szellemi és erkölcsi eszmékért képesek küzdeni. A fascizmus hatása érezhető úgy társadalmi, mint irodalmi és művészeti téren is, mely utóbbi magát Novecento-nak nevezi. A rövid fascista uralom alatt óriási változáson ment át az olasz nép, szociális gondoskodásukkal elégedettséget teremtettek, rend, fegyelem uralkodik alattuk, s hatalmasan fejlődik Olaszország.

Természetesen ez sem a kommunistáknak, sem a szoc. demokratáknak és vezetőiknek, sem az antifascistáknak, sem a nemzetközi szabadkőműveseknek nem tetszik és mindent elkövetnek, hogy tönkretegyék Olaszországot és Mussolinit.

22. Kik képviselik az államokat külföldön?

Az államfők; a külügyminiszterek; a követek (politikai érdekképviselők); a konzulok (kereskedelmi érdekképviselők); külön megbízottak; egyéb nemzetközi szervek tagjai (folyambizottságok, egészségügyi bizottságok, táviró, postaegyesületek, nemzetközi bíróságok, stb.).

23. Milyen jogaik vannak a követeknek, személyzetüknek, családtagjaiknak?

- a) sérthetlenség: büntetőjogi védelem,
- b) területenkívüliség: ki vannak véve az illető állam rendőri, polgári és büntetőbírói hatalma alól,
- c) adó-, vám- és illetékmentesség,
- d) levél-, távirattitok és futárjog,
- e) vámvizsgálat mentesség.

24. Kik élveznek még területenkívüliséget: exterritorialitást?

- a) a Pápa,
- b) idegen államfők és követeik,
- c) idegen államok, (hadihajók és hadi légijárművek is),
- d) egyes konzulok (bíráskodással felruházottak),
- e) egyes nemzetközi bizottságok, kongresszusok, konferenciák tagjai,
- f) kik az idegen államot egyes alkalmakkor képviselik,
- g) külön megbízottak,
- h) a Nemz. Szöv. tagjai és tisztviselői,
- i) idegen államok zárt csapatai.

25. Mik azok a nemzetközi szerződések?

Az államok (akarat) megegyezése, megállapodása valamely jogviszony megállapítására, megváltoztatására, megszüntetésére.

A szerződések csak akkor válnak kötelezőkké, ha ratifikálják, jóváhagyják. Hogy kinek a joga ez, az az illető állam alkotmányától függ. Rendesen az államfő és a törvényhozás együtt szokta ratifikálni a szerződéseket s ezzel az illető állam jogszabályaivá válnak.

26. Milyen nemzetközi szerződéseket ismerünk?

- a) idegen állampolgárok jogállására vonatkozó szerződéseket (szabad bevándorlás, iparűzés, ingatlan szerzés, stb.),
- b) tengeri forgalomra vonatkozó szerz.
- c) kereskedelmi szerz.
- d) vasúti, postaügyi, táviróügyi szerz.
- e) érem, mérték, súly szerz. (egységesítés végett),
- f) magánjogi szerz. (bírói megkeresések, házasságkötés és felbontás, vagyoni jogok, ipari stb. jogvédelmek rendezésére),
- g) büntetőjogi és kiadatási szerz.
- h) közegészségügyi szerz.
- i) vagyoni érdekek megvédését célzó szerz.
- j) vallásos, erkölcsi, humanitárius: emberi érdekeket szolgáló szerz. (vallás-szabadság, leánykereskedelem, szegényügy, rabszolgaügy, stb. végett),
- k) politikai szerz. és pedig:
  1. szövetségi szerződéseket,
  2. védekezési szerződéseket (véd- és dac szöv.),
  3. békeszerződéseket, stb.

27. Mi az a genfi conventio?

A genfi convencio (egyezmény) szerint az ellenség kórházai, orvosok, ápolók, amennyiben hivatásukat teljesítik, sérthetetlenek, azonban fehér mezőben vörös kereszt jelvénnel (karkötőkön, zászlóban) kell ellátva lenniök. Ellenséges betegek és sebesültek is ápolásba veendőek. Egészségügyi felszerelés elkobozható.

28. Mik a konkordátumok?

A Pápa és a fejedelmek, illetve államok között az egyház ügyeire vonatkozó egyezménykötések, amelyek valóságos békekötés jellegével bírnak.

29. Mi az a Nemzetek Szövetsége?

A világháború befejezése után a békeszerződések szerint azon célból állították össze a győző hatalmak, hogy a békeszerződések fölött örökjön, nemzetközi viszályokat békésen elintézzzen, illetve vitás kérdésekben döntsön s ezzel a világbékét fenntartsa.

A győző hatalmak uralmát akarja továbbra is fenntartani és a legyőzött államokat, politikai és gazdasági rabszolgaságban tartani. Feladata még kulturális tevékenység kifejtése is.

30. Mi a leszerelés kérdése?

A volt központi hatalmak, illetve a „legyőzött” államok gúzsba-kötésére találták ki, hogy míg e fölött évtizedekig vitakoznak és tárgyalnak, leszerelve tartsanak bennünket s ez alatt a szavaló apostolok „győző” nemzetei annál nyugodtabban fegyverkezhetnek, hogy azután örökre rabszolgákká tegyenek. De azért folyton örök békéről szavalnak.

A leszerelést különben a legyőzötteken a békeszerződések szerint már végre is hajtották. A győzők is kötelezettséget vállaltak, hogy leszerelnek, de hogy szavukat nem tartják be, az előre látható.

Németország 100.000, Ausztria 30.000, Bulgária 20.000, mi 35.000 zsoldos katonát tarthatunk mindössze s ezt szövetségségi ellenőrző bizottsággal ellenőrzik is. Nyugtalan a lelkiismeretük, még így leszerelten is félnek tőlünk, pedig hiába: Feltámadunk!

31. Mi az állam címere?

A címet, mint megkülönböztető jelvényt használják a népek. A nemzeti lét jelképezője, kegyeletes tisztelet tárgya. Meggyalázása a nemzet sérelme és büntetést, esetleg nemzetközi megtorlást is von maga után.

A címerek alakja és ábrázolatai legtöbbször az illető nép történelmének valamely nagy eseményét, fegyver- vagy béketényét, sajátos tulajdonságait, foglalkozását, esetleg területére való vonatkozást tüntetnek fel.

Az ősmagyar címer, a legendaszerint, a Turulmadár lett volna, melyet állítólag Attila is használt.

A mai m. kir. állami címer három nagyérdékű történelmi tényre látszik utalni: a honfoglalásra, a királyságra és a keresztény vallás felvételére.

A 4 fehér csík a négy nagy folyóra (Duna, Tisza, Dráva, Száva) emlékeztet, a 3 halom a Tátra, Mátra és Fáttra hegyekre, vagy a pannonhalmi hármass hegyre, hol a pannonhalmi főapátság épült, tehát részben a honfoglalásra, részben a kereszténység felvételére utal; a szent korona a királyságra; a kettős kereszt pedig a kereszténység felvételére. A címer mai alakja az Anjouk idejéből származik.

32. Milyen a magyar állam zászlója és milyenek az állam színei?

Állítólag Nagy Lajos király egyházi zászlótartóvá való pápai kinevezésekor választotta a piros-fehér-zöld színeket, mint a hit, remény és szeretet színeit, melyek a magyar állami zászló és így a magyar állam színei lettek.

IV. GAZDÁLKODÁS. TERMELÉS. FOGYASZTÁS.

1. Mi a gazdálkodás?

Az élet szükségleteiről, anyagi feltételeiről való gondoskodás.

2. Mi idézi elő a gazdálkodás szükségességét?

A hiányérzet, a szükségérzet, az ösztön.

3. Mi az ösztön?

A törekvés valamely szükségletünket kielégíteni.

4. Milyen főbb ösztönöket ismerünk?

a) Életfenntartási ösztönt.

b) Faji ösztönt.

c) Szerzési ösztönt.

d) Van még önzetlen (altruisztikus), belátásos ösztön is, melyre erkölcsi érzékünk készletet, azaz a mások javát előmozdítani és jót tenni parancsol, ami lelkiismeretünket megnyugtatja. Ezt az értelmes belátás diktálja nekünk. Könyörületes ösztönnek is mondhatjuk.

5. Mik a szükségletek?

Táplálék, víz, ruházat, levegő, lakás, fegyver, stb., mikre életfenntartásunk végett, az éhség, a szomjúság, éghajlat, vadállatok ellen, általában a természettel való küzdelemben szükségünk van.

De vannak még lelki szükségleteink is: vallás, ludnivágyás. szórakozás, stb. is.

Ezen szükségleteket részben magunk tudjuk megszerezni, részint ezek megszerzésében rá vagyunk utalva embertársaink segítségére is és ezért társulni vagyunk kénytelenek.

6. Milyen gazdasági folyamatokat ismerünk?

Termelést és fogyasztást.

7. Mi a termelés?

Javak előállítás. Ennek eszközei (és tényezői) a tőke, a munkaeszközök, a szellemi és a testi munka és a természet, (Nap, levegő, világosság, a föld termő ereje, stb.)

8. Mik a termelő foglalkozások?

Az őstermelés, az ipar és kereskedelem, továbbá a szellemi munka, mely kísérletez, feltalál, szervezi és vezeti a termelést és részben a fogyasztást is.

9. Mi a tőke?

A munkaeszközök és javak készlete, vagyis a termelés eszközeiül és anyagául szolgáló erő, (ez nem a vagyon), ennek alapja a vagyoni erő.

10. Mi a vagyon?

Egy bizonyos időpontban rendelkezésre álló készlete a javaknak. A vagyon teszi lehetővé a gazdálkodást, a termelést és fogyasztást.

11. Mi az őstermelés?

Anyagi értéket állít elő. Azon gazdasági foglalkozások összessége, melyek főleg a természet erejére támaszkodva igyekeznek javakat létrehozni, termelni. Ilyenek:

a) a növényi őstermelés = mezőgazdaság, erdészei. szőlő-, gyümölcsstermelés és kertészet,

h) állati őstermelés = állattenyésztés, vadászat, halászat,

c) ásványi őstermelés = bányászat,

d) mezőgazdasági ipar = szesz, cukor, kis malom ipar, stb. Nálunk a lakosság 75%-a őstermelő, tehát agrár állam vagyunk, népünk tehát konzervatív irányú, mert ragaszkodik ősi szokásaihoz, hazájához, urához, a meglévő rend fenntartásához és vallásos, mert mint őstermelő a természetre van utalva s terményét az Isten áldásának tulajdonítja, ezért hálás és istenfélő.

12. Mi a mezőgazdasági ipar?

Termelő foglalkozás, mely a mezőgazdaság termékeit, a mezőgazdasági üzem helyén, jórészt annak rendes munkaeszközeivel dolgozza fel fél-, vagy kész gyártmányokká. Pl. szesz, cukor, keményítő, maláta, sör, olaj, malomipar stb.

13. Mi az ipar?

Alaki értéket állít elő. Az a termelési ág, mely az őstermelés anyagát dolgozza fel és alakítja át. Nagy tőke kell hozzá.

Az ipar természete haladást, fejlődést, újítást kíván, egyenlősít, tehát az egyéniség kifejlődését segíti elő, ezért az ipari foglalkozásúak liberális irányzatúak, köztük terjed a szocializmus legjobban.

Az állam ma már az iparüzést és az alkalmazott ipari munkások viszonyait kötelezőleg rendezi s ezzel az iparszabadságot némileg korlátozza.

14. Mi a kereskedelem?

Helyi és időbeli értéket állít elő. Az a termelési ág, mely a javakat hivatásszerűen viszi a termelőtől a fogyasztóhoz. A forgalmat rendezi be és irányítja, hitelügyletekkel is foglalkozik.

15. Milyen államot nevezünk őstermelő (agrár) államnak?

Az az állam agrár, ahol a főfoglalkozás a mező -és erdőgazdálkodás, az állattenyésztés, a bányászat és részben a mezőgazdasági ipar (szesz, cukor, keményítő, maláta, sör, olaj, malomipar).

16. Milyen államot nevezünk industrialista államnak?

Oly államot, hol az ipar a főfoglalkozási ága és jövedelmi forrása az államnak; az ipart pártolja és fejleszti a többi foglalkozási ágak rovására is.

17. Milyen államot nevezünk merkantilista államnak?

Oly államot, hol a kereskedelem a fő foglalkozási ága és jövedelmi forrása az államnak, mely ezért a kereskedelmet pártolja és fejleszti a többi foglalkozási ágak rovására is.

18. Mi a fogyasztás?

A termelt javak elosztása (forgalom) és felhasználása szükségleteink fedezésére.

19. Mi a forgalom?

A javak szétosztása közvetítéssel, kereskedők útján, vagy cserével.

20. Mi a munka?

Céltudatos emberi erő kifejtés. Ez lehet szellemi és testi (tanult, nem tanult, gazdasági, ipari, technikai, stb.i. A munka a főmozgatója a társadalmi fejlődésnek.

21. Kit nevezünk rendszeren munkásnak?

Azt, ki a termeléshez csak a testi erejét adja.

22. Mit értünk munkarendszer alatt?

A munkás és munkaadó, s a munka és terméke közti viszonyt.

23. Hányféle munkarendszer van?

- a) rabszolgaság (csak munkaerő volt),
- b) jobbágytság (részben rendelkezett a munkájával és a termékeivel: kilenced, tized, robot),
- c) bérmunka, vagy szabad munka rendszer (a munkás maga rendelkezik a munkájával).

24. Mi a munkabér?

A jövedelemből a testi munkának jutó rész: amit a munkás a bérbeadott munkájáért kap. Lehet pénz- és természetbeni bér.

25. Mi a jövedelem?

A termelés eredménye. Ebből részesedik a termelő, a tőkés, a vállalkozó, a munkás.

26. Mitől függ a munkabér nagysága?

A kereslettől és a kínálattól, azaz: *A keresletnél:*

- a) mennyi a termelési alkalom?
- b) a termék mennyiért értékesíthető?
- c) mennyire becsüli a közfelfogás a munkást és munkáját?
- d) mennyi a munkások száma?

A kínálatnál:

- a) mennyi a munkások száma?
- b) milyen drágák az élelmiszerek?
- c) mennyire becsüli a társadalom (szociális felfogás) a munkás munkáját?
- d) mily eu a munkások igénye?
- e) milyen a munkások ereje, ügyessége, tanultsága (szak-, női munkások)?

27. Mi a verseny?

A nagyobb vagyoni erők uralomra törekvése, a kisebb vagyonnak és a vagyontalanok részéről pedig az elnyomás ellen való védekezés, azaz gazdasági küzdelem, mely a kapitalizmus, a túltengő magánvagyon és a szabad forgalom következménye. Eredménye átalakítja a társadalmat is (vagyonilag, osztályokat).

28. Mi a szabad verseny következménye?

Szabad verseny mellett mindenki igyekszik jobbat, olcsóbbat előállítani. Káros oldalai: a spekuláció, a konjunktúra (viszonylat, bizonyos állapot kihasználása), az üzérkedés, sokszor tisztességtelenül, csakhogy nyeresége legyen; a túltermelés, mely a munkabér leszorítására visz; a gépek alkalmazása miatt szaporítja a munkanélküliek számát; jellemző, hogy a szabad verseny önmaga megszüntetésére törekszik, ugyanis a kisebb termelőket kiszorítja, s így monopol helyzetet (egyeduralmat) teremt.

Szabad versenyt tehát állami beavatkozással kell korlátozni és a termelőnek, vállalatoknak és fogyasztóknak egymásközti szövetkezésével kell annak káros oldalát elhárítani. Kartell, tröszt, termelési és fogyasztási szövetkezetek. Ezek azonban igyekeznek monopol helyzetüket szintén kihasználni, ezért az államnak itt is törvényesen kell közbelépnie a túltengések ellen.

29. Mi a kartel?

A vállalkozók egyesülése, hogy maguk részére minél nagyobb jövedelmet biztosítsanak a szabad verseny kizárásával (monopol helyzetükkel). Vannak nyersanyagot beszerzők az őstermelők ellen, tehát árleszorításra törekszenek. Emiatt még azt is meghatározzák, hogy mennyit szabad termelni (az iparban is), nehogy a kínálat nagy legyen. Vannak eladásiár alakulására, piac felosztására és munkabérek szabályozására alakult kartelek. (Valamely cikk mennyiért adható; piacot felosztják, nehogy a konkurrenca, a nagy kínálat az árakat leszoríthassa; kevés munkással dolgoztatnak, hogy kicsi legyen a munkás kereslet s így olcsóbban álljanak munkába).

30. Mik a trösztök?

Nagyvállalatok, melyek több rokon iparág termelésének irányítására és azok cikkei árának szabályozására alakulnak. A trösztöknél a leszervezett vállalatok nem látszanak; a tröszt mintegy egységes vállalat jelenik meg. A be nem lépett kisebb termelőket kiszorítják a versenyből, ha kell eleinte áldozattal is, amit nagy vagyoni erejüknel fogva el is bírnak. Ha így maguknak monopol helyzetet teremtettek, azután már tetszésük szerint emelik az árakat s aratnak, mert a piacon már egyedül állanak. A tröszt mindig a fogyasztók ellen alakul és főleg Északamerikában terjedt el.

31. Mik a termelési és fogyasztási szövetkezetek?

A kis emberek egyesülése, részben a termelés elősegítésére és a fogyasztás könnyebbé és olcsóbbá tételére, hogy az összerakott kis tőkékkel a nagy vagyoni erők előnyeit ők is élvezhessék, részben, hogy a kartelek, trösztök ellen védekezhessenek és a piaci árakra ők is árszabályozó befolyást gyakorolhassanak. Ilyenek a munkások szakszervezkedése, sztrájkja is, továbbá a Hangya, a Faluszövetség, a Köztisztviselők fogyasztási szövetkezete is, stb.

32. Mi a monopol helyzet?

Valakinek oly helyzete, hogy egyedül árusíthat a piacon valamely cikket = egyedáruság (monopólium). Ez kedvezmény. Lehet:

A) természeti monopólium:

a) éghajlati, mert csak azon a vidéken teremhet meg, (gyarmatáru),

b) földrajzi fekvési, mert földrajzi akadályok miatt nem szerezhetik be olcsóbb helyről,

c) sajátos munkaképesség!, mert elkészítéséhez csak szakember ért.

B) gazdasági monopólium: nagyipar, nagykereskedelem, trösztök, kartelek, nagy vagyonnal rendelkezők kedvezményes helyzetük miatt.

C) jogi monopólium: kiváltságok, szabadalmak, állami egyedáruságok miatt.

33. Mi az agrárkrízis és az agrárölló?

Európa mezőgazdasága a békekötés óta két krízisen (válságon) ment át. Az egyik 1920-1924-ig terjedt, mely *fogyasztási krízis* volt. A legyőzött népek a fizetések, bérek leszállítása és a hadisarc miatt elvesztették vásárlóképeségüket és emiatt az agrárországok kénytelenek voltak termékeiket elvesztesgetni és mezőgazdálkodásukat visszafejleszteni.

Ez az állapot, mely a győző hatalmaknak is ártott, arra kényszerítette őket, hogy különösen Németországot szanálják, vagyis a háborús adósságokat rendezzék, a legyőzöttek fogyasztóképességét kölcsönök nyújtásával emeljék.

A legyőzött nemzetek szanálása után a vásárló képesség emelkedett, ami új konjunkturát teremtett. A mezőgazdálkodást újabb, eddig fel nem tört területekre is (Amerika, Oroszország) kiterjesztették és rengeteg mezőgazdasági gépet állítottak be. Ennek következménye lett a második krízis, mely 1928-ban kezdődött: a *túltermelés*, mellyel nem járt karöltve a fogyasztás növekedése. A fizetések, bérek még jobban csökkentek, a munkanélküliség növekedett, a háborús adósság még ma is fennáll, a hitel megszorult (felmondták, vagy igen magas kamattal hosszabbítják meg azokat). Ehhez járul a 20.000 km. vámhatár, az egyes kis államok elzárkózása, miként a fogyasztás folytonos csökkenését idézik elő. A túltermelés így hatalmas árcsökkenésre vezetett. Súlyosbította ezt a válságot az u. n. *agráröllő*, vagyis az a körülmény, hogy az iparcikkek ára viszont nem csökkent a nyersanyag és az élelmiszer árának csökkenésével szemben. Az agráröllő egyik ága a magas áru iparcikk, a másik ága az alacsony áru mezőgazdasági cikk. Az előbbi ágak túlélhajtása a mezőgazdát veszedelemmel fenyegeti.

Az iparnak tehát áldozatot kell hozni a mezőgazda érdekében, árait a lehetőségig le kell szállítania. Viszont a gazda se akarja az ipart tönkretenni, mert az ipari alkalmazottak és a városok közönsége a kisgazda fogyasztói. Ezeknek fogyasztóképességéből él a gazda, másrészt a mezőgazdaságban megélni nem tudók a fejlődő iparban nyerhetnek elhelyezkedést.

Az ipari cikkek árának mérséklése, a karlelkek megrendszabályozása, a belső fogyasztó piac megszervezése és racionalizálása (érszerűsítése), helyes közlekedési és vámpolitika, külföldi piacok szerzése, jobb minőségű cikkek termesztése, standardizálás (szabványosítás, egymintás), márkázás (bélyegzés), jobb kereskedelmi szerződések kötése, helyes földtehermentesítési és telepítési akció (tevékenység), a hitel jó megszervezése, alacsony kamatláb és az állam költségvetési egyensúlyának biztosítása képezik azokat az eszközöket, melyek a mai gazdasági válságból kivezethetnek, vagy legalább is azt enyhíteni képesek.

34. Mi a gazdasági válság?

A piac általános megrázkódtatása, mely a termelés és fogyasztás összhangjának megzavarása folytán keletkezik. Okai:

- a) túltermelés (nagy a kínálat, túlspekuláció állott be),
- b) kereslet csökkenése (szokás, divat, ízlés megváltozása vagy fizetéképtelenség miatt),
- c) hitel túligénybevévése, vagy megszorítása sok adósságsinálás és pl. háborús vagy rossz politikai (pánik) hírek (vakrémületek) miatt, nagybankok bukása miatt],
- d) termelési (fagykár), vagy közlekedési viszonyok megromlása,
- e) a gépek (technika) fejlődése, túlzott alkalmazása (nem kell az emberi munkaerő, tehát a munkanélküliség miatt).

35. Mi a védővám?

Ha a belföldi ipart fejleszteni akarjuk, a behozott külföldi iparcikkeket erős vámmal rójuk meg. Csak átmenetként van értelme használni, mert drágít. Célja a nemzeti munka védelme.

36. Mi a vámtarifa?

Rendszeres jegyzék, melybe az állam által minden cikk után szedett vámok nagysága van feltüntetve.

37. Mi a konzervatizmus = (fenntartó elv)?

Arra való törekvés, hogy az épen meglévő társadalmi rend továbbra is fennmaradjon. Elve, hogy ami eddig jó volt, ezután is jó lesz, nehezen akar újítani s a közrendet tartja inkább szem előtt, nem pedig az egyesek érvényesülését.

Ha elzárkózik minden haladó újítás elől és elzárja az utat az alsóbb osztályok felemelkedése elől s nincs tekintettel az egész állam érdekére, elfajul s ezt *reakcionarizmusnak* (maradiságnak) nevezzük.

38. Mi a liberalizmus = (szabadsági vagy haladási elv)?

Egyes osztályok vagy egyének érdeke, hogy a társadalmi rend az ő javukra megváltozzék. Evégett a haladás jelszava alatt rögtön kész a változtatásra, mihelyt azt egyesek érdeke kívánja; tehát az egyéniség szabadabb érvényesülését akarja gazdasági, szellemi és társadalmi javak szerzethetése céljából vagy politikai érdekből.

Ha a társadalmat gyökeresen, erőszakosan akarja átalakítani s nincs tekintettel az egész állam érdekére: *radikalizmusnak* (szélsőséges irányzatnak) nevezzük.

A liberalizmus a forgalmi és teljes gazdasági szabadságot, küzdelmet és versenyt hozta be.

Megindult tehát a küzdelem a konzervatív földbirtokosok és a liberális nagyipar és nagykereskedelem közt, melyhez a munkások mozgalmá is járult. A szabad forgalom érdekében eltörölték a vámoikat (a gabonavámot), gépeket alkalmaztak, kezdődött a nagy gazdasági verseny, a nyereszkesedés, a spekuláció, a túltermelés, amik miatt a földbirtokosok nagyrészt tönkrementek. A bérleszállítások és a munkanélküliség miatt a munkások elszegényedtek, viszont a nagyipar és a nagykereskedelem vagyona megnőtt és uralja a világgazdasági helyzetet. Most pedig már iparuk fejlesztése, a gazdasági piacuk biztosítására, az árak önkényű megállapíthatása végett áttértek a védvám rendszerre. így lett a szabad forgalomból ismét védvámos helyzet, a minél nagyobb nyereségük biztosítása érdekében.

A mostoha helyzetbe került társadalmi osztályok (proletárok) érdekeinek védelmére léptek fel a szocializmus hívei, kik a gazdasági élet alapját akarják megváltoztatni, hogy a társadalmi állapotok megjavuljanak.

V. A PÉNZ. A BIRTOK.

1. Mi az áru?

A forgalomba került jószág (javak), mely kínálat tárgya a piacon, szemben a kereslettel.

2. Mi az ár?

Azon jószág (pénz) mennyiség, melyet egy másik jószágért cserébe adunk, vagy kapunk.

3. Milyen körülmények vannak befolyással az árra?

A vevő és eladó megállapodása; a szabad verseny, azaz a kínálat és kereslet; hatósági beavatkozás (maximálás).

4. Mi az érték?

A javak mérhető gazdasági jelentősége, vagyis mennyi áldozattal szerezhető meg, mennyi fáradsággal állítható elő s mennyi élvezetet nyújt.

5. Mi a pénz?

Közgazdasági értelemben: a pénz az a jószág, melyet a társadalom általános csere eszközü, értékmérőül használ, azaz oly áru, melynek feladata, hogy a forgalmat közvetítse, gyorsabbá tegye. Hogy jogi pénz lehessen, ehhez az állam parancsa kell, mely törvényes fizetési eszközzé teszi s akkor valuta a neve.

A pénznek értékes (ritka) anyagból kell lennie, hogy csak nagy fáradsággal legyen megszerezhető az anyaga s így állandó és egyenlő értékű legyen. Tartósnak, elismertnek, könnyen felismerhetőnek és kis részekre oszthatónak is kell lennie, ezért nemes ércből, rendszeren arany és ezüstből készül.

6. Mi a hitel?

Ha a rendelkezésünkre álló jószágot (vagyon), vagy annak egy részét, használatra egy másik embernek engedjük át azzal, hogy előlött egy bizonyos ideig ő rendelkezék, amelyért az illető bizonyos díjat, kamatot fizet.

A hitelnyújtás a termelést segíti elő és csak a pénzre vonatkozhat, mert ennek nagysága mindig megállapítható.

7. Mi az érme és a valuta?

A) *Érme* = vert vagy öntött ércdarab, amely anyagánál, törvényileg megszabott alakjánál, értékénél fogva a közforgalomban általános értékmérő.

Minden állam választ egy pénzegységet és ezután nevezik el rendszeren az egész pénzrendszer. Ennek alapja nálunk 1 kg arany súly volt. Meg van határozva, hogy 1 kg aranyból hány főpénzdarab verhető, azaz a súlyegység és pénzegység közti arány a pénzláb. A régi 10 koronás arany pénzünk volt a főpénzdarab. Egy kg aranyból 3280 Korona értékű aranypénzt vertek, azaz 328 drb 10 arany koronást. A 10 arany koronásban 3.04878 gr tiszta arany volt, nyers súlya pedig 3.38753 gr volt, mert a kopás ellen rézzel volt keverve, azaz $\frac{9}{10}$ arany $\frac{1}{10}$ réz ötvözetből állt.

A Magyar Nemzeti Bank jelenleg (1932.) az aranyérmét, aranyrudat, a külföldi és kereskedelmi aranyérméket kg.-ónként 3791 pengővel számítja.

Az érméknek (az országos vagy forgalmi pénzeknek) 3-féle értékük van:

- a) fémérték, a benne foglalt nemes fém értéke szerint,
- b) névleges érték, amelyen az állam forgalomba hozza,
- c) árfolyam-, piaci-, tőzsdei érték, mely a keresett érméknél a névleges értéknél nagyobb szokott lenni; kopott érméknél pedig kisebb a névértéknél.

B) *A valuta* = az állam által megállapított fizető eszköz, a pénz. A pénz lehet:

a) Valutapénz (érme), melynek belső fémtartalma (fémértéke) a kibocsájtáskor megfelelt a törvényes pénz értékének, azaz a névértéknek. Fémértéke azonban kisebb mértékben ugyan, — de ingadozik és így a törvényes érme névértéke nem mindig fedi a benne foglalt nemes érc értékét. Ennélfogva az érmének árfolyam értéke is van, azaz annyit ér, amennyi nemes ércet a forgalomban az érméért kapni lehet.

b) Váltópénz, rendeltetése a kis forgalom lebonyolítása. Névértéke nagyobb, mint belső ércértéke (réz, nikkel, bronz).

Tiszta aranyvalutánál az ezüstpénz is váltópénz.

A váltópénz korlátolt mennyiségben kerül forgalomba s az állam azt valutára (arany vagy ezüstérmére) bármikor beváltja.

c) Kereskedelmi érmék, a régi veretű aranypénzek, csak a külkereskedelmi forgalomban használják, ma már ilyeneket nem vernek.

d) Papírpénz, államjegy, nincs arany vagy más fedezete, kényszerárfolyama van, mert valuta pénz, vagyis amelyet az állam parancsára mindenki törvényes fizető eszköz gyanánt elfogadni tartozik. Az állam burkolt kényszerkölcsönét képezi, az állam áll jót érte, ha ugyan ezen jótállása ér valamit.

e) Bankjegy, ennek van arany, vagy más fedezete, melyet a kibocsájtó bank mindenkor bevált valutára (arany vagy ezüstérmére). Forgalmi eszköz, mellyel a bank bármikor lejáró, kamat nélküli kölcsönt vett fel attól, kinél a bankjegy épen van.

Valutarendszerek vannak:

a) Arany valuta, melynél a pénz értékét az érc értéke állapítja meg. Ennél a valutánál az aranyérme és az aranyérmére mindenkor beváltható bankjegyek képezik a törvényes fizetési eszközt.

b) Ezüst valuta, melynél a pénz értékét az ezüst érc értéke állapítja meg. Ennél a valutánál az ezüst és a szintén ezüst érmére mindenkor beváltható bankjegyek képezik a törvényes fizetési eszközt.

c) kettős valuta, melynél úgy az arany, mint ezüstérc értéke s a köztük előre megállapított arány állapítja meg a pénz értékét. Ezen valutánál is úgy az arany, mint az ezüstérme, valamint ezek bármelyikére beváltható bankjegyek, képezik a törvényes fizetési eszközt.

d) Sánta valuta, vagy sántító aranyvaluta.

Ha az aranyérmék mellett már nem szaporítható ezüst érmék is vannak forgalomban s ezek szintén törvényes fizető eszközül szolgálnak. Ez akkor fordul elő, ha ezüst valutáról aranyvalutára térünk

át és a régi ezüst érméket is meghagyjuk törvényes fizető eszközü, váltópénz gyanánt. Ezek értékpénzek, mert nagyobb belső érc értékük van, mint a többi váltópénznek (réz, nikkel, stb.). Akkor is előfordul, ha kettős valutánál felfüggesztik az ezüst érmék további verését, de a forgalomban meghagyják a régi ezüstérméket.

e) Parallel (párhuzamos), vagy szimultán (együttes) valuta.

Tulajdonképpen olyan, mint a kettős valuta, de nincs törvényesen megállapítva, mi az arány az arany és ezüstérme közt, egymást nem is helyettesíthetik s tulajdonképpen két valuta van egymás mellett.

f) Papírvaluta. Ennél a pénz értékét az állam állapítja meg kényszerrel (kényszer árfolyama van), nincs arany vagy más fedezete, az állam nem váltja be, de névértéke szerint mindenki tartozik az államban fizetési eszközü elfogadni. Vele az állam burkolt kényszerk elcsent vesz fel az állampolgáraitól (fizetési jegyek, kötelezvények, stb.)

Ha a bankjegyek, vagy az állam jegyek nincs arany fedezete s az állam sem vállal érte készfizető kezességet, úgy a bankjegy és az államjegy is papírpénzzé lesz s ezzel beáll a papírvaluta rendszer.

A papírvaluta hatása az, hogy az állami hitelét még jobban rontja, gazdasági válságot okoz, bizonytalanság áll be és előmozdítja az üzérkedést. A papírvaluta megszüntethető vagy az által, hogy az állam eredeti értéke szerint beváltja a papírpénzt, vagy az által, hogy névértéken alul váltja be (devalválja = becsét leszállítja = devalváció) s így vagy a névértéken, vagy azon alul vállal érte készfizető kezességet. Utóbbi esetben az államadósságot csökkentette.

8. Mi az ázsio (agió)?

Két pénznemnek (papír- és ércpénznek, vagy ezüst és aranypénznek) érték különbözete százalékokban kifejezve. Pld. ha 100 arany pengőért a forgalomban 120 ezüst, vagy papír pengőt adnak, akkor azt mondjuk, hogy az arany pengőnek 20% ázsioja van. Az ezüst, vagy papír P-nek pedig ugyanannyi diszázsioja van.

Különösen a papírpénz (bankjegy) van kitéve nagy érték hullámlásnak, ha pl. a papírpénznek rossz, vagy nem elég fedezete van, akkor az arany P-nek nagy lesz az ázsioja, sőt az állam arra kényszerülhet, hogy papírpénzének fizetőerejét hivatalosan leszállítsa = devalváció.

Jó fedezettel bíró bankjegyeknek is lehet csekély ázsioja az ércpénzzel szemben, mivel a papírpénz szállításra kényelmesebb.

Ázsioja lehet értékpapirosnak, részvénynek is: az az értékkülönbözete, mely a névértékük és piaci áruk vagy árfolyamuk közt mutatkozik. Természetesen a külföldi és belföldi pénz közötti értékkülönbözetenél is lehet ázsioja egyiknek a másik fölött.

9. Mi a deviza (jelszó, jelmondat)?

Kereskedelmi értelemben külföldi váltó.

A külföldi váltó a nemzetközi forgalomban mint fizetőeszköz szerepel s a pénzküldemény (valuta) helyettesítésére szolgál. Pld. valaki Londonból vett szövetet, ezen áru árát, tehát tartozását úgy egyenlíti ki, hogy Budapesten valamelyik banktól, vagy tőzsdén vesz egy Londonban kifizetendő, hasonló értékű külföldi váltót s azt küldi el az eladónak, aki azt ott a napi váltóárfolyamon számolja el.

Ezen váltóknak árfolyamuk van, miután kereslet tárgyát képezik, mert a külföldön vásárolt áruk ily váltókkal fizethetők ki a legkönnyebben s így árfolyamuk (a váltóárfolyam vagy deviza árfolyam) a kereslet és kínálat szerint ingadozik.

A váltó-árfolyam emelkedésének és esésének azonban határa van. Azt a két pontot (határt), mely között, a paritás körül, a váltó árfolyama ingadozik, arany pontnak nevezzük és függ attól, mennyit tesznek ki az arany szállítási és biztosítási költségei, ha arannyal fizetnének ki a külföldi tartozást.

A váltó-árfolyam alapját az államok nemes ércpénzének egymáshoz való paritása: értékviszonya képezi (al pari: névértéken, egyenlő értéken áll). Vagyis, hogy a két különböző pénznemben mennyi a nemes érc mennyiség, ill. annak értéke. Pl. a régi magyar 10 arany korona (magyar valuta) egyenlő volt 8.506 arany márkával (német valutával).

Ezen váltók értéke és a valuták értéke is emelkedik vagy esik még a szerint is, amint az illető állam pénzügyi helyzete, azaz fizetési mérlege áll.

Az országból kivitt és behozott áruk (melyeket a statisztikák minden országban nyilvántartanak) értékének egymással szemben való felállítása képezi a külkereskedelmi mérleget. Ez csak áru-mérleg, szemben a fizetési mérleggel, amely valamely államnak összes tartozásait és követelését állítja szembe egymással s amelyből kitűnik, hogy az állam nemzetközi gazdasági helyzete aktív, vagy passzív.

A kivitel előmozdítására van a kiviteli jutalom (prémium), a kivitel megszorítására a kiviteli tilalom, melyeket gazdasági érdekekből rendel el az állani (rendesen nyersanyagra, hogy az itthoni ipar dolgozhassa fel, továbbá fegyverekre, katonai felszerelésekre, slb. szokta az állam kimondani).

A behozatali tilalommal, más államok termékének kizárásával, a hazai termelés előmozdítása a cél (ipar, védővám).

Egyébként az állam mérsékelt kiviteli és behozatali vámot szed, mely adó fizetésnek is számítható, de tulajdonképpen ezzel gyakorol az állani befolyást az ország termelésére és gazdasági fejlődésére s ezen vámszedés szabályozása képezi az egyes államok közötti kereskedelmi szerződéseknél, a vámpolitikának alapját is (tarifa-szerződéssel; vagy kölcsönös egyenlő elbánás alapján, hogy mind-egyik szerződő fél oly elbánásban részesül, amint a legkedvezményezettbb államok; vagy a viszonyosság elve alapján, hogy a másik felet csak akkor illeti meg a 3. államnak adott kedvezmény, ha ő is annyi előnyt nyújt, mint amennyi előny árán a 3. állam megszerezte azt a kérdéses engedményt; vagy megtorló rendszabályokkal, de ez már vámháború).

A behozatal és kivitel közötti végárkülönbséget az államok vagy váltókkal, vagy pénzzel, azaz valutával (bankjegy is az), vagy arannyal egyenlítik ki (fizetik ki).

Ha tehát saját államunknak sok a külföldi tartozása, akkor jelenleg a fizetési mérlegünk rossz a több import miatt s ez esetben a saját valutában kiállított váltóinknak értéke esik, míg a külföldi államéi — a sajátunkéihoz viszonyítva — emelkednek. Túlimport

esetén tehát a váltó árfolyam kedvezőtlen a saját országra és elősegíti az arany kivándorlását, mert csak több saját valutáért kaphat magasan álló külföldi váltót, mellyel az ott vásárolt árut kifizetheti.

Ha a külföld tartozik sokkal a saját államunknak, akkor jelenleg a fizetési mérlegünk jó, a több export miatt s ez esetben a saját váltóárfolyam emelkedik, a külföldé leszáll. Túlexport esetén tehát a váltóárfolyam kedvező a saját országra és elősegíti az arany beszivárgását, mert több külföldi valutáért kaphat csak magasan álló belföldi váltót, mellyel az itt vásárolt árut kifizetheti.

Az arany beszivárgása pénz bőséget jelent s ez alacsonyabbá teszi a bank kamatlatbat, ami a gazdasági életre előnyös.

10. Mi a bankjegy fedezet?

Az állam által engedélyezett és kibocsájtott bankjegy, a bank által a bemutatónak, valutára (törvényes pénzre) azonnal beváltandó. Hogy ezt a bank eszközölhesse és a bankjegy értéke meglegyen, a kibocsájtott bankjegyek értéke bizonyos százalékának (kb. 40% szokásos = $\frac{2}{5}$) ércben (arany) kell meglennie, a többi részének pedig bankszerű követelésekkel, értékpapirokkal, rövid lejáratú követelésekkel, váltókkal, stb. kell biztosítva lennie (t. i., hogy beválthatók legyenek).

11. Mi a csekk?

Fizető eszközt helyettesít; írásbeli utalvány valamely banknál lévő hitelre oly célból, hogy a bank a hitelemre bizonyos összeget fizessen ki a nevezetnek, de csak bizonyos rövid időn belül, nehogy a csekk forgalmi eszköz lehessen (nehogy pénz helyett használják).

12. Mi a clearing (klíring)?

A bankok közötti tartozások és követelések köcsönös átírására szolgáló utalvány. A bankok közlik egymás számláját és a különbséget átíratják.

A készpénz forgalmat kevesbíti, amellyel idő megtakarítás és az is elérhető, hogy a pénz nem kopik oly sokat s használata mellett nem is kell annyi pénzt a forgalomban tartani.

13. Mi a tőzsde?

Kereskedők, alkuszok, közvetítők találkozó helye, hol a tömegesen forgalomba kerülő árukkal való kereskedelmi üzletet bonyolítják le. Árszabályozó hatása van, de teret ad fiktív (színleges) üzletkötések által a spekulációnak és a nyerészkedésnek s emiatt sokszor kell az államnak rendszabályozóként közbelépnie.

Van áru- és értéktőzsde.

14. A magyar államnak miből vannak bevételei?

A) Magán gazdálkodásból: mező-, erdő-, bánya-gazdaságaiból, kereskedelmi- és iparvállalataiból.

B) Közgazdasági regalékból: vasút, posta, táviró, telefon, lőpor-egyedárúság, pénzverés.

C) Pénzügyi regalékból (királyi haszon vételekből, azaz monopóliumokból): só-, dohány-, lottó- (sorsjáték) és italmérsi egyedárúság.

D) Illetékek és díjakból:

a) bélyeg- és jogilleték (állandók, fokozatosak, százalékosak),

b) fogyasztási bélyegilleték (játékkártyák, hirdetések után),

c) fémjelzési illetékek,
 d) díjak (szabadalmakért, vásártartási engedélyért, rangokért, kitüntetésekért).

E) Adókból:

a) egyenes adók: földadó, házadó, kereseti adó, vagyonadó, bányaadó, útdó, vállalatok és egyletek adója, tőkekamat- és járadékadó, általános jövedelmi pótdó, nyereségadó, szállítási adó, vadászati- és fegyveradó, hadmentességi adó, országos betegápolási adó, betterment adó (értéknövekedés megadóztatása),

h) fogyasztási adók: cukoradó, dohányadó, gyufaadó, söradó, szesz és élesztő adó, söradó- és szesz adó-pótlék, ásványolaj adó, borital adó, forgalmi adó, fényüzési adó, ebadó, autó- és kerékpár-adó, lakásadó, őrlési adó, vigalmi stb. adó.

F) Határvámokból (be- és kiviteli vámadó).

15. Milyen kiadásai vannak az államnak?

Személyi és dologi kiadásai.

16. Mi a külkereskedelem és annak hatása”?

A nemzetek egymásközi kereskedelmének áru- és forgalmi cseréje, azaz az ország termékei iránt való kereslet külföldön (kivitel = export) és a mi keresletünk más országok termékei iránt (behozatal = import), Ennek egyensúlyban kell egymással lennie, mert ha ti bb a behozatal, mint a kivitel, az ország eladósodik a külföldnek, vagyis a kereskedelmi mérlege passzív lesz, míg ha a kivitel több, akkor aktiv lesz a kereskedelmi mérlege. Ez annyit jelent, hogy passzív kereskedelmi mérlegnél tartozunk a külföldnek s mivel ezt árukban leróni nem tudjuk, mert országunk termékeit a külföld nem exportálja, a végkülönbözetet kénytelenek vagyunk váltóval, vagy papírpénzzel, bankjeggyel kiegyenlíteni, de azért az ország adóssága továbbra is fennmarad. Vagyis végeredményben arany-érckülönbséggel kell tartozásunkat kiegyenlíteni, amivel ugyan az ország adósságát végleg kifizettük, de aranyunk kivándorolt s így kevesebb marad a bankjegyek fedezetéül s ezzel az ország pénze romlik és ázsiója lesz a külföldi pénznek, aminek következménye pedig az, hogy a jövőben több pénzt kell adni a külföldnek ugyanannyi áruért, mint eddig.

A több behozatal, vagy kevesebb kivitel tehát a pénzünk romlását eredményezi; nem szabad tehát külföldi árut venni, ha azt belöldön is elő tudjuk állítani. Ha külföldi árut használunk, saját pénzünket rontjuk és saját állampolgárainknak is ártunk vele s a belöldi munkások szájából vesszük ki a mindennapi kenyeret; viszont sokszor a legnagyobb ellenségünk állampolgárainak megélhetését, jólétét és azon ellenséges államot tápláljuk, mely leginkább dolgozik tönkremenésünkön, ami rettenetes könnyelműség lenne tőlünk! A magyar gyümölcs, egyéb gazdasági és ipari termékek legtöbbször jóval különbek, mint a külföldiek, csak az a baj, hogy belénk beszélték, miszerint a külföldi áru az más, az az igazi, csak az a jó, az a divatos, csak az az úri, előkelő dolog. Nem gondolják meg a szerencsétlenek és ezek majmolói, hogy mennyit ártanak ezzel saját maguknak, fajuknak, nemzetüknek, államuknak.

Vajha már elég okosak lennénk és észretérve, végre a magyart, annak gazdaságát, iparát pártolnánk s nem ugranánk be holmi divat

őrületeknek s hasonlóknak. Rövid idő alatt tapasztalhatnánk az ország anyagi erejének erős fellendülését.

Sokaknak nyereségvágya azonban nagyobb, mint nemzeti érzésük. Itt tehát csak a jó hazafiak összefogása segíthet (külföldi áruk társadalmi bojkottja: vásárlási tilalma).

Némelyek azt mondják, mért nem tiltja meg az állam a külföldi áruk behozatalát? Ez azonban nem lehetséges, mert akkor a külföld retorzióképen (megtorlásul) megakadályozná a mi kivitelünket is s így nem tudnánk termékeinket mi sem értékesíteni. A külföldi áruk behozatalát csak társadalmi úton akadályozhatjuk meg azzal, hogy külföldi árut nem vásárolunk (ami belföldön is előállítható), mert ezért az állam felelős nem lehet, ez mindenkinek egyéni dolga, ami miatt tehát a külföld megtorlással igazságosan nem élhet.

A behozatallal egy kalap alá tartozik indirekte (közvetve) az a pénz is, amit külföldön nyaralásra, szórakozásra elköltünk. De sajnos ma sokan azt tartják csak igazán divatnak és előkelőnek, ha külföldön nyaralnak, nem gondolva meg, hogy mily károkat okoznak ezzel országunknak. Pihenni, szórakozni itthon is lehet, sőt jobban, mint külföldön s mennyi munkaalkalom adódna, mennyi pénz maradna itt benn az országban. Ezt bizonyítja az is, hogy az államok mindent elkövetnek, hogy az idegenforgalmukat növeljék s ezzel sok idegen valuta (mely aranyat ér) menjen be az országukba.

Külföldre utazásnak csak akkor van helye és nem hibáztatható, ha egészségi okokból azért megyünk ki, mert hasonló gyógyhatású fürdők nincsen az országban, vagy ha ismereteink bővítése, tapasztalatok szerzése végett utazunk külföldre. Ezen esetekben az elköltött pénz megtérül azzal, hogy állampolgáraink egészségüket nyerik vissza és külföldön szerzett tapasztalataikat a haza javára fordíthatják.

Ha valaki idehaza fényűző életet él, túlsókat szórakozik, mulat, vagy mint mondani szokták, szórja a pénzt, ez ugyan a szegényebb néposztály körében rossz vért szül, de tulajdonképpen nekik sem szabadna haragudniuk ezért, mert gondoljuk csak meg, hogy egy fényűzően épített ház, pazarul berendezett lakás, vagy egy nagyobb multság mennyi magyar embernek ad munkát, kenyérkeresetet, jövedelmet. Pld.: két gazdag ember elmulat egy éjszaka 1000 pengőt. Ebből részesedik: a vendéglős, a pincérek, a cselédek, a ruhatáros, a mészáros, a fűszeres, a cigányok, a bortermelő, a pezsgőgyáros és annak alkalmazottai, az elfogyasztott étel után az őstermelők, a világítás után az elektromos művek és munkásai; részesedik belőle a háztulajdonos és még sok, sok más egyén is. A költségek csinál forgalmat és ad munkalehetőséget, keresetet, jövedelmet.

Azért természetesen jogosan haragudhatunk, ha valaki ugyan-ezt külföldön teszi, vagy külföldi dolgokra költi a magyar pénzt. 17. Mi a biztosítás célja és feladata?

Az egyes ember esetleges kárának elviselhetőbbé tétele, illetve megtérítése azáltal, hogy a kár több érdekelt (biztosítók) közt osztódik fel (a befizetett díjából). Van:

- a) kényszerbiztosítás, állami parancsra = társadalom biztosító,
- b) önkéntes biztosítás = kölcsönösségen alapuló szövetkezők, mint a temetkezési stb. egyletek,

c) vállalati biztosítás = a biztosítással üzletszerűen foglalkozó vállalatok, mint az Élet- és Kár biztosító intézetek.

Tűz-, lopás-, betörés-, szállítás-, jég-, állat- és életbiztosítás kötése nagyon ajánlatos, utóbbi főleg takarékosági szempontból.

18. Mi az ipari jogvédelem?

Az ipari tulajdont védi:

a) a szabadalmi rendszerrel = a feltaláló ama jogát védi, hogy találmányát bizonyos ideig (rendesen 15 évet adnak) kizárólag ő értékesítheti.

b) a minta védelemmel = az ipari termék új alakjának kihasználását biztosítja (divatminta, különösen szövetnél),

c) a védjegy oltalommal = a termékre alkalmazott származási jegyek a tisztességtelen verseny és értéktelen utánzatok ellen.

19. Mi a szerződés?

Két vagy több személynek egyező és szabad akaratnyilvánítása valamely jogi viszony létesítésére, módosítására, vagy megszüntetésére, azaz amelynél fogva az egyik fél valamely szolgáltatást követhet, a másik pedig azt teljesíteni köteles ellenérték fejében.

20. Mi a foglaló?

A szerződésben foglaltak teljesítésének biztosítására szolgáló pénzösszeg.

Arra szolgál, hogy ha a szerződést a foglalt adó nem teljesíti, az adott foglalt elveszti; ha pedig az átvevő nem teljesíti, akkor a foglalt kétszeresen tartozik visszatéríteni. A vétkes féltől még az esetleges károk megtérítése is követelhető. A szerződésben foglaltak teljesítése esetén a foglalt a leszámolásakor be kell számítani.

21. Mi a bánatpénz?

A szerződéskötéskor oly célból adják, hogy ennek elvesztése mellett a bánatpénzt adó a szerződéstől való visszalépését magának biztosíthassa s ezzel minden további kötelezettségtől is megszabadulhasson.

22. Mi a kötbér?

A szerződésben foglaltak teljesítésének a biztosítására lekötött pénzösszeg, melyből a másik fél, ha a szerződés nem, vagy nem kellően teljesítették, ebből fedezi a kárait, illetve hozatja rendbe a mulasztásokat. Ha a kár nagyobb, mint a kötbér, még külön kártérítést is követelhet.

23. Mi az agrárpolitika?

Az az irányzat, mely a mezőgazda-osztály érdekeit szolgáló intézményekkel és kérdésekkel foglalkozik.

24. Mi a tagosítás?

Egyesek különböző helyen lévő birtokrészeinek egyesítése.

25. Mi a parcellázás?

Földrészekre, telekrészekre osztás, hogy kisebb vagyónú egyének is birtokhoz jussanak. A parcellázó a föld árát tulajdonképpen hosszú, felmondhatatlan, apránként visszafizetendő kölcsönként adja a vevőnek. Ez járadékirtokrendszer, mert a birtok árát évi járadékként kapja meg az eladó, a parcellázott föld árának letörlesztéséig.

26. Mi a latifundium?

Nagy kiterjedésű földbirtok (sok ezer hold, megátolja a kis- és középbirtokok kifejlődését).

27. Mi a törpebirtok?

Ha a birtok oly kicsi, hogy a tulajdonosnak teljes megélhetést nem nyújt, tehát máshol is kénytelen munkát vállalni, hogy meg tudjon élni (kb. 0-5 katasztrális hold).

28. Mi a birtok minimum?

Az a legkisebb terület, melynél kisebbre a birtokot osztani, parcellázni már nem szabad.

29. Mi a létminimum?

Azon legkisebb jövedelem, mely okvetlen szükséges a létfenntartására (ma kb. havi 70-80 P).

30. Mit értünk szabad és kötött, illetve korlátolt forgalmú földbirtok alatt?

A szabad forgalmú földbirtok szabad adás-vétel tárgyát képezi, felosztható, megterhelhető, örökösíthető, míg a korlátolt forgalmú földbirtok nem. Ilyenek a községi, közbirtokossági, állami, holtkézi és hitbizományi birtokok.

Magyarország területének kb. $\frac{1}{3}$ -a korlátolt forgalmú birtok. Ez nagyon helyes, bár több lenne, mert akkor még kevesebb földbirtok került volna idegen fajtájúak kezébe és nemzetiségi viszonyaink is másként, javunkra alakultak volna ki.

Figyeljük csak meg, kik vannak a kötött, illetve korlátolt forgalmú birtok intézménye ellen? Azok, kiknek az a céljuk, hogy még ezekből is minél többet kaparintsanak meg a maguk részére. Óvatosnak kell tehát lennünk, ha a kötött birtok intézményének megszüntetéséről hallunk valahol beszélni.

31. Mi a szekularizáció (világivá tétel)?

Egyházi birtokoknak, javaknak elvétele az egyháztól, hogy azok felett az állam szabadon rendelkezzen.

32. Mi az a holt-kézi intézmény?

A holtkézről szóló törvények, melyek megtiltják a r. kath. egyháznak, a szerzetes rendeknek és káptalanoknak ingatlan birtokaik elidegenítését s újabbak szerzését. A gyakorlat és a Kúria döntése szerint ezen (1498., 1647., 1715.-ből származó) törvények ma már elavultak.

33. Mit értünk hitbizomány alatt?

Nagyobb birtoknak a hitbizományi alapító által meghatározott örökösödési renddel és királyi engedéllyel való lekötése.

Célja: a család fenntartását biztosítani, vagyis a birtokot a család kezében megtartani. (A vitézi telkesítés is ide tartozik félig-meddig.)

Lehetővé teszi a hosszú időre kiterjedő tervszerű gazdálkodást s ezért, valamint nemzeti szempontból — különösen hegyvidéken és a határszéleken — előnyös lenne engedélyezni.

34. Mi a közbirtokosság?

Azon birtokosok összessége, akik a községben levő nemesi birtokok közösségét fenntartották s ezen ingatlanokat osztatlan közösségben bírják. Kezeli egy igazgatóság, ez osztja fel arányosan a jövedelmet és terheket.

35. Mi a törzsöröklés?

A kiscgazda birtok (paraszt birtok) megosztását akadályozza meg örökösödés esetén. Egy kapja a földet, a többi pénzbeli kárpótlást. A nehéz pénzszerzés miatt gondot okoz a pénzbeli kielégítés és igazságtalan is, de viszont a kiscgazda család, illetve osztály fenntartását segíti elő. Nálunk a Dunántúl és Tiszántúl fordul elő szóróványosan s a szokásjogon, vagy királyi rendelkezésen nyugszik.

36. Mi a földtehermentesítés?

Amikor a nagy eladósodás miatt a jelzálogkölcsönt (ingatlanra betáblázott kölcsönt) állami támogatással hosszúlejáratú, kis kamatozású amortizációs (annuitásos — évi részlet törlesztésű) kölcsönre alakítják át.

37. Mi a telekkönyv?

Az ingatlanra vonatkozó jogoknak közhitelű könyvbe való felkeltetése.

„A” lapon van az ingatlan leírása,

„B” lapon van a tulajdonos neve,

„C” lapon van a bekebelezett teher.

Ingatlanra a tulajdonjog csak telekkönyvi bekebelezés által szerezhető meg. Ezt okirat alapján (adás-vételi szerződés, ítélet) a bíróság rendeli el, épúgy a rá felvett kölcsön bejegyzését (teher) is.

38. Mi az elbirtoklás?

Ha valaki a tulajdonjogot 32 éven át nem gyakorolja, az — elévülés folytán — elvész és ha más birtokolja, elbirtoklás címén az illető ingatlan vagy ingó dolog fölött a tulajdonjogot megszerzi.

39. Mi a zálogjog?

A hitelező részére átengedett azon jog, hogy ha az adós tartozását nem fizetné meg, az a zálogtárgyat értékesítheti és abból magát kielégítheti.

Ha a zálog tárgya ingó dolog, *kézi zálognak*, ha ingatlan dolog, *jelzálognak* nevezzük.

A kincstárt adó és illeték követelésekért törvényes zálogjog illeti meg, mely a többi hitelezőt megelőzi.

40. Mi a szolgalmi jog?

A más tulajdonán való az a jog, hogy azt valaki bizonyos vonatkozásban használhatja, úgy, hogy ezt a használati jogot a dolog mindenkori tulajdonosa túrni tartozik.

Vannak *személyes szolgalmak* (pl. hasznélvezeti jog, lakás-szolgalom) és *telki szolgalmak*.

A személyes szolgalom csak meghatározott személy javára szól, másra át nem ruházható s arra jogosítja a szolgalmi jogot élvezőt, hogy valamely dolgot korlátlanul használhasson és élvezhessen, de felelős annak fenntartásáért, míg lemondás, halál, vagy 32 évi nemgyakorlás által meg nem szűnik. Tárgya lehet ingó, ingatlan, hagyatéka, vagy valamely jog.

A telki szolgalom a telek javára áll fenn s azt a telek mindenkori tulajdonosa használhatja. Ennél két telek szerepel; amelyik az előnyt élvezi, az az *uralgó telek*; a másik, amelyen valamely használati jog gyakorolható, a *szolgáló telek*. Ennek be kell jegyezve lennie a telekkönyvben és pedig a szolgáló telek jegyzőkönyvén a „C” lapon, az uralgó telekén az „A” lapon.

A telki szolgálmi jog csak a telekkel együtt szerezhető meg, mint minden más tulajdonjog (árverés, öröklés, adás-vétellel, vagy 32 évi békés, szakadatlan birtoklással, azaz a szokásjog alapján elbirtoklás útján). Megszűnik lemondás, a két teleknek egy kézbe való kerülése, 32 évi nemgyakorlás esetén. Saját dolgán senkinek sem lehet szolgálma, csak idegenén. Ilyen telki szolgálmak pl. újjog, a más telkén való átjárás; vízjogok: állatitatósi, vízlevezetési, vízmerítési jog; legeltetési jog; erdei jogok: favágatási és szedési, makoltatási, alomszedési stb. jog; bányászati jog: kőfejtés, mészégetés, stb.; eresztési jog: saját házáról esővizet szomszéd ház fedelére vezet-heti; kilátási jog, stb.

41. Mik az úgynevezett papi (egyházi) vagyonok?

Az egyház, a felekezetek s kegyes alapítványok tulajdonában lévő, de a rendes közforgalomból kivont s meghatározott — rendszeren kegyes, jótékony, vagy művészi — célra leköötött vagyonok (birtokok).

42. Mire szolgálnak az úgynevezett papi (egyházi) birtokok, melyeknek szintén nagyon sok az ellenségük?

Természetesen nem idegen faji és nem szoc. demokrata, kommunista érdekeket s ez sokaknak fáj is.

A papi birtokok részben a papok és apácák megélhetésére, a papi utánpótlás biztosítására (szemináriumok), azok továbbképzésére, részben vallási, jóléti intézmények alapítására és fenntartására szolgálnak, mint: templom-, iskola-, kórház-építés, ezek fenn-, illetve karbantartására.

Régebbi időben papi bandériumokat kellett a papi birtokok jövedelméből kiállítani. De mert ma már nem kell, azért sokan követelik, hogy el kell venni azokat a papoktól. Igen ám, de régen kevesebb jóléti intézményt tudtak is belőle létesíteni, nem úgy, mint ma. Ma hasonlíthatatlanul többet fordítanak ily célra. Ha pedig azt nézzük: ki látja hasznát az ily intézményeknek, látjuk, hogy éppen a legszegényebb néposztály. Míg ha felosztanák a papi birtokokat, akkor az államnak kellene fizetést adni a papoknak és fenntartani a papi pénzen létesült jóléti intézményeket, vagy megszüntetni azokat. Ez pedig nagy csapás lenne a szegény osztályra, az államnak pedig több adót kellene kirónia polgáira.

A papi vagyon ma már legnagyobb részét vallásos, jótékony keresztény emberek kegyes adománya, alapítványa, tehát nem az államtól, nem az úgynevezett közvagyonból származik. Ha felosztanák, úgy a hagyományozó végakarátát sértenék meg.

De a felosztás sértené a magántulajdon elvét is. Megváltásukra pedig az államnak nincs elég pénze; pénzük erre legfeljebb csak az idegen fajúaknak volna és szívesen meg is váltanák, mert tudják, hogy a pénz az könnyebben tud visszagurulni hozzájuk. Iűv elérnék céljukat: a kereszténység alól kihúzni a fenntartásukra szolgáló biztos alapot, a birtokot.

Figyeljük még meg, hogy a papok nagyobb része a legszegényebb néposztályból származik; ezektől a jó magyar, keresztény sarjadékoktól szabad-e irigyelni azt, hogy talán itt-ott öregebb korokra jobb módba kerülnek a papi birtokok jövedelme révén, avagy talán jobb lenne, ha abból is inkább idegen fajuk részesülnének?

43. Mi a váltó?

Okirat (szerződés), melyben az aláíró a váltószigor terhe alatt kötelezi magát, hogy a váltó birtokosának, a váltó ellenében, bizonyos időben és helyen, a váltóra rávezetett összeget teljes egészében kifizeti.

Váltószigor alatt értjük, hogy ha az aláíró a lejáratkor nem fizet, gyorsabb és szigorúbb bírői eljárással szorítható fizetésre, mintha közönséges adóslevelet, vagy kötelezvényt írt volna alá, s hogy a kiállított összeg egyszerre esedékes, bármiként is alkudtak meg előbb s az is mindegy, hogy az aláíró a váltó ellenében kapott-e valamit, vagy sem.

Fontos, hogy meglegyenek a váltó alaki kellékei és lejárat után a birtokos az előírt időn belül óvatolja (váltónál nem lehet kérni halasztást a fizetésre, csak új váltó kiállításával). A váltó kellékei:

a) a „váltó” szó rajta legyen,

b) ki legyen töltve a pénzüsszeg, a kiállítás helye, ideje s a kibocsátó aláírja,

c) benne legyen kinek kell fizetni és hol és mikor? benne legyen ki fog fizetni (elfogadó), és ez aláírja („elfogadom” szavakkal).

Ha a kibocsátó és elfogadó ugyanaz a személy: saját váltóról, ha pedig más fogja kifizetni: idegen váltóról van szó.

Ha a váltó „rendeletre” szól (pl. fizessen N. N.-nek, vagy rendeletére), ez annyit jelent, hogy a váltóbirtokos még a lejárat előtt értékesítheti, vagyis forgathatja a váltót, ami rendesen a váltó hátlapján történik azzal, hogy rávezetik: Helyettem X. Y. úrnak. Kelt Aláírás. így a váltó készpénzt helyettesít és épen ezért védi a törvény annyira a váltó értékét.

Ha a lejáratkor az adós nem fizet, a váltót a birtokos megóvatolhatja. Ez annyit jelent, hogy a közjegyző s ahol ilyen nincs, a járásbíró óvást vesz fel róla, amivel hivatalosan bizonyítja, hogy a váltót annak birtokosa bemutatta az adósnak, de az nem fizetett.

Minden beperelt váltóadóst a bíróság tárgyalás kitűzése nélkül utasítja, hogy 3 nap alatt, végrehajtás terhe mellett fizesse ki a tartozását. Ha akkor sem fizet, végrehajtják.

Akik a váltót aláírták, egyetemlegesen felelősek a tartozásért a váltóbirtokosnak, azaz ha egyikük nem fizet, a másikon is behajtható az egész összeg. Ez azután a többi aláírtakon legfeljebb visszeresettel követelheti (bíróilag is) a rajta behajtott tartozást.

A váltóadós csak a váltó visszaadása ellenében fizessen.

Részletfizetés esetén ezt a körülményt a váltóra rá kell vezetni és még nyugtát is kell kérni a törlesztésről.

Váltót semmiesetre ne írjunk alá, ha nincs a pénzüsszeg és a fizetés helye és ideje kitöltve, mert könnyen visszaélhetnek vele és épen akkor követelhetik váltótartozásunk megfizetését, amikor talán épen nem lesz módunkban azt az illetőnek kifizetni s akkor azután jön a végrehajtás. A saját váltó mintája:

Budapest, 1932. április 1.

500 ar. Pengő.

Mához 3 hónapra (vagy 1932. jul. 1-én) fizetek

Esztergomban ezen saját váltónál fogva N. N. úrnak, vagy rendeletére 500 arany Pengőt.

X. Y.

(kibocsátó és egyúttal elfogadó)

Az idegen váltó mintája:

Bpest, 1932. ápr. 1-én.

1000 ar. Pengő.

Mához 3 hónapra fizessen Ön ezen váltónál fogva

N. N. úrnak, vagy rendeletére 1000 arany Pengőt.

X. Y. (kibocsátó)

N. P. úrnak Budapest. Fizetendő Kőszegen.

Elfogadom. N. P. s. k. (elfogadó).

44. Mi az örökség és a hagyomány?

Az a vagyon, melyet valaki halála után hátra hagy: hagyaték, illetve örökség; aki ezt, vagy egy részét örökl, az az örökös.

Akit a hagyatékból csak egyes dolgok illetnek meg, az a hagyományos (ez a kötelesrészt nem érintheti).

Örökölhet valaki örökösödési szerződés, vagy végrendelet, vagy törvényes örökösödés alapján.

45. Mi az örökösödési szerződés?

Ha az örökhagyó más személlyel szerződésben, de azért végrendeletileg intézkedik a vagyonáról. Ez csak mindkét fél beleegyezésével vonható vissza. (Pld. házasságkötéskor.)

46. Mi a végrendelet?

Az örökhagyó akarat kinyilvánítása írásban vagy szóbelileg, hogy halála után ki, hogyan örökölje a vagyonát.

A végrendelet lehet: magán-, köz- és kiváltságos végrendelet.

A) A magánvégrendelet lehet szóbeli-, írásbeli- és közjegyzőnél letétbe helyezett írásbeli.

A szóbeli végrendelet akkor érvényes, ha együtt jelenlévő 4, a nyelvet értő tanú előtt történt az örökhagyó akarat kinyilvánítása. Az írásbeli végrendelet akkor érvényes, ha:

- a) az örökhagyó maga írta és 2 tanú aláírta,
- b) más esetben: ha négy, együtt jelen volt tanú is aláírta,
- c) mindkét esetben végrendeletként van megjelölve és keltezve.

B) Közvégrendeletet hatósági személyek (közjegyző, járásbíró-ság) előtt írásban állítanak ki.

C) Kiváltságos végrendeletet tehetnek:

- a) járványok alkalmával az azon helyen lévők,
- b) nyílt tengeren a hajón lévők,
- c) a fegyveres hatalomhoz tartozók háborúban, a mozgósítás kezdetétől,
- d) kik a végrendeletet leszármazók, vagy házastársak javára teszik.

Ehhez tanú nem kell, ha a végrendeletet az örökhagyó maga írta és aláírta, egyébként (a szóbelihez is) 2 tanú kell s csak 3 hónapig érvényesek, hacsak az örökhagyó haláláig nem készíthetett valamely fontos ok miatt új végrendeletet.

47. Kik a törvényes örökösök?

a) a leszármazók (egyenlően örökölnek; ha az egyik gyermek már nem él, de árvái vannak, azok törzsenként örökölnek, azaz egy gyermekrészt kapnak),

b) a felmenők,

c) az oldalrokonok,

d) a hitvestárs [az özvegy míg férje nevét viseli, rangszerű tartást, lakást és újra férjhez menése esetén kiházásitást igényelhet. Nemesek özvegyei, gyermekek nem létében, egy gyermekrészt is kapnak a férj ingóiból, továbbá a férj díszruháját, jegygyűrűjét, díszfogatót, ménésének (50 drb.-ig) a felét is = özvegyi örökösödés címén, de közszerzeményben ez esetben nem részesülnek],

e) végrendelet szerint öröklők,

f) ha se örökös, se végrendelet nincs, az államkincstár, a szt. Korona.

A magyar örökjogban különbség van a házastársak által öröklött vagyon és szerzeményi, vagyis a házastársak által közösen szerzett vagyon között.

Az öröklött vagyon, ha lemenők nincsenek, azon ágra száll vissza, ahonnan eredt, vagyis az apai ágról származott vagyon az apai ágra, az anyai ágról származott vagyon az anyai ágra; ha ilyenek nincsenek, a hitvestársra.

A szerzeményi vagyont, ha lemenők nincsenek, a hitvestárs öröklí. Ha se lemenők, se hitvestárs nincs, a felmenők öröklí (a szülők) egyenlő arányban.

A hitvestársnak özvegyi jogon haszonélvezeti joga van az egész vagyonra, ha nincs leszármazó, vagy azok még kiskorúak; ha nagykorúak, akkor legalább illő lakás és tartás, kivéve, ha végrendeletileg van már ez biztosítva.

48. Mi a törvényes osztályrész, ill. a köteles rész?

Azon örökrész, melyet az örökhagyó bizonyos személyektől (a legközelebbi rokonoktól), hacsak törvényes ok nincs rá, el nem vonhat. Ez a fele annak, amit a többi örökös — végrendelet nélkül — az örökhagyó után örökölné.

Törvényes osztályrészre csak az egyenes leszármazóknak s ha ilyenek nincsenek, csak az életben lévő felmenőknek, szülőknek van igényük.

Törvényes kitagadási okot képez: ha a gyermek a szüleit erőszakos kézráféléssel, vagy más súlyos méltatlansággal bántalmazza, azok élete ellen tör, szülei vagyonát pazarolja s egyéb érdemtelenség esetén stb.

49. Mi a törvényesítés és örökbefogadás?

A törvényes gyermek, ki törvényes házasságból születik, atyja nevében, nemességében, örökös címe és méltóságában részesül, öröklí mindkét szülő vagyonát és eltartást, nevelést igényelhet. A gyermek is köteles keresetképtelen szüleit tisztességesen eltartani.

Törvényesítés az, mikor utólagos házasság vagy királyi kegyelem által a házasságon kívül született gyermek a törvényes házasságból született gyermek jogaiban részesül.

örökbefogadás csak felsőbb jóváhagyással történhetik annak részéről, kinek magának gyermekei nincsenek.

Az örökbefogadott az örökbefogadó házába, annak szülői hatalma alá kerül, mint családtag, megkapja annak családi vezetéknévét és mindazon jogok megilletik, melyek egy törvényes gyermeket megilletnek.

VI. MUNKÁSKÉRDÉS.

1. Milyen munkabér rendszereket ismerünk?

a) Truck rendszer: a munkás a bért áruban vagy utalványban kapja (Jancsi bankó; a gyár selejtes dolgot kényszeríthet a munkásra). Csak a mezőgazdaságban van jogosultsága a természetbeni fizetésnek (részaratók).

b) Időbér rendszer: a munkás bizonyos ideig tartó munkáért kap bért (napszám).

c) Akkord rendszer: a munkás kialakított összbért egy megszabott munkát végez el. Ha ez területre vonatkozik: szakmáns rendszer (földmunkánál: kubikus).

d) Task-wage (olv.: tesk-vézs) rendszer: bér idő szerint, de bizonyos legkisebb munka elvégzése kötelező (felásásoknál, irtásoknál).

e) Darab bér rendszer: a munkás az elkészített áru mennyisége után kap bért (túlhajtott és nem tökéletes munkára ösztönöz, viszont a munkás többet kereshet).

f) Díjrendszer: a munkás a kialakított béren kívül díjat kap, ha többet termelt, vagy kevesebb nyers anyagot használt fel (vasúti fűtő), vagy ha rövidebb idő alatt végzett el bizonyos munkát (szorgalmi díj).

g) Munkás osztalék rendszer: vállalkozó és munkások bizonyos arányban osztoznak a tiszta jövedelemben (Ford, halászat, stb. a termelést fokozza. A munkások megbízottal résztvesznek az igazgatóban.)

h) Bér skála rendszer: a bér a termelt áru árával párhuzamosan esik és emelkedik. Bérfokozat előre meg van állapítva (az alapbér megállapítása nehéz).

i) Hivatalos bérmegállapítás — iparfelügyelet és munkás képviselők bevonásával — az állami munkáknál. Minden munkafajra meg van állapítva a legkevesebb bér. Ezen alul más se adhat kevesebb bért.

j) Kollektív (közös) bérmegállapítás: a munkások összessége a munkaadók szervezetével állapítja meg a bért (alkudozás, a mostani szakszervezetek bérszerződése).

k) Tarifa (díjjegyzék) szerződések: olyan mint az előbbi, de kötelező az ezutáni munkaszerződésekre is.

2. Milyen munkásvédelmi intézmények vannak?

A munkásvédelmi intézmények a munkást a munkaadókkal szemben védik (államilag is meg vannak szervezve). Vannak:

A) Munkásbiztosító törvények (baleset, betegség, aggkor, rokkantság, munkanélküliség esetére).

B) Munkásvédő törvények; ilyenek:

a) a munkaidő szabályozása (most 9—11 óra, óhaj 8 óra, szó van 7 óráról, 14 éven aluliak és nők kevesebbet, éjjeli munka szabályozva),

- b) munkaközi szünetek és vasárnapi szünnapok,
- c) baleset elhárító készülékek kényszerű alkalmazása (tisztasági munkatermek, kényelmi berendezések),
- d) megállapított munkarend (munkás jogok, munka kezdete, vége, bére, felmondási jog, kötelességek, stb.),
- e) munkás lakásügyi törvények (munkaadói építkezések),
- f) munkásügyi és munkás statisztikai hivatalok (munkásviszonyokat tanulmányoznak, azok orvosolhatása végett),
- g) munkásügyi tanácsok a munkások védelmezésére (állami hivatalnokokból, munkaadók és munkások képviselőiből áll),
- h) nemzetközi munkásügyi hivatal (Baselben 1901. óta),
- i) iparegészségügyi és társadalmi múzeum (Budapesten, fejlesztési és terjeszti a munkásvédelem eszközeinek ismeretét),
- j) iparfelügyelet (orvosok, műszaki egyének: túlkivhasználás ellen védenek; a munkásvédő törvények betartására felügyelnek),
- k) jóléti, szegényügyi, szociális gondoskodások.
- l) munkásválasztmányok (munkások képviselői a munkaadókkal szemben).

3. Milyen munkásszervezkedéseket ismerünk?

a) trade unionok: inkább szakmunkások szervezkedése Amerikában, érdekeik védelmére, jövedelmeik növelésére és társadalmi helyzetük javítására. Hogy a munkás tömegek munka kínálata le ne szorítsa a bért, várakozási pénzt adnak nekik, vagy útiköltséget, hogy ahol munkahiány van, ott keressenek munkát. Vállalkozók ellen is harcolnak: munkaszerződések, munkaidő szabályozása, bérrendszer kérdések, tagok segélyezése, biztosítása, munkabeszüntetés tekintetében.

b) szakszervezetek: Európában, mint az előbbi. Szociális alapon vannak szervezve, de a szoc. demokratáknál leginkább hatalmi pártcélokat szolgálnak.

c) sztrájkok: tömeges munkabeszüntetés, béremelés és hatalmi célokból. Jogos védelmi és támadó eszköz lehet, de gyakran elfajul, mert legtöbbször a személy és vagyonbiztonságot veszélyezteteti és a munkaeszközöket megrongálják.

4. Milyen munkaadó szervezkedéseket ismerünk?

A maguk és a termelés biztonságára szolgálnak: munkabeszüntetés és munkás kizárás (Krimitschau).

5. Miként intézik el a munkaadók és a munkások közti vitákat?

A munkaadók és munkások közti viták és érdekelletetek békés kiegyenlítésére szolgálnak mindkét fél részére a következő szervezetek:

a) a munkakamarák: mindkét fél egyformán képviselve; békéltető, egyeztető,

b) a munka, vagy ipari bíróságok: jogviták eldöntésére (munkaszerződések megsértése esetében),

c) egyeztető bizottságok, vagy hivatalok sztrájk esetén (az új munkaszerződések feltételeit állítják össze).

Elnök az a) és b) szerveknél egy pártatlan egyén, esetleg a kereskedelmi minisztérium egy képviselője.

VII. TÁRSADALMI HARC. TÁRSADALMI KÉRDÉSEK.

1. Mík a társadalmi osztályok?

Az ember társas lény. Szükségeik megszerzésére azaz megélhetésük végett az emberek egymásra vannak utalva és így egy közös társadalomban kénytelenek élni. Az emberek között tehát — könnyebb megélhetésük végett is — bizonyos munkamegosztás állott be. Aszerint, amint ki, milyen jövedelmezőségű foglalkozást vállal, illetve üz, továbbá tulajdonságaik, a természeti erők, a földrajzi és egyéb vagyoni és magánviszonyaik, tudásuk, képzettségük, stb. miatt, különféleképpen boldogulnak, vagyonosodnak. Az egyforma gondolkozásnak, képzettségük, foglalkozásúak és vagyonúak, érdekközöségük miatt, — külön csoportokat, társadalmi osztályokat alkotnak.

2. Honnan vannak tehát a társadalmi egyenletlenségek?

a) A földrajzi elhelyezkedés folytán a különböző megélhetési viszonyok miatt;

b) az emberek különböző tulajdonságai miatt: szorgalom, ügyesség, mértékletesség, takarékoság, tudnivágyás, egészség, erős test, stb., ezzel szemben lustaság, mértéktelenség, stb.;

c) különböző foglalkozási ágak jövedelmezősége miatt;

d) természeti erők befolyása, sorscsapások, szerencsétlenségek miatt.

Régen a rabszolgaság és jobbágyság intézményeinek igazságtalansága idézték elő a társadalmi egyenletlenkedéseket, ma már nincs ilyen különbség, de a megélhetés ma is egyenlőtlen, ami szociális mozgalmakra vezetett.

3. Milyen társadalmi osztályokat ismerünk?

Általában ma 5 osztályban él a társadalom:

a) a tőkés (kapitalisták) osztálya: birtokosok, gyárosok, s kik tőkájük kamataiból élnek;

b) művelt középosztály (intelligencia): a sok iskolát nagy fáradtsággal és költséggel végzetek és a hivatalt viselők;

c) kereskedő-, iparos-, kisgazda középosztály;

d) munkásosztály: gyárban, iparosoknál dolgozó segédek, szak- és kisegítő munkások, bányászok, mezőgazdaságban dolgozó cselédek, béresek, aratók, napszámosok;

e) nincstelenek, névtelenek osztálya: munkakerülők, csavargók, ingyenélők, csirkefogók, a többi osztályok salakja, csöcselék, kik sem vagyonnal, sem hasznos munkaerővel nem bírnak (proletárok).

Az előbbi négy osztályra szükség van, mert egymásra vannak utalva és együttműködésükkel képesek csak a termelésre.

Az egyik osztály pénzt ad, a másik tudást, a harmadik elősegíti a végrehajtást, a negyedik a végrehajtó. így van termelés, jövedelem, megélhetés és fejlődés minden irányban.

Természetesen ezen osztályokon belül egyéb viszonyok tniatt ínég többféle kisebb osztály csoportosulás is van: pl. papság, katonaság, bíróság, azután iparágak szerinti csoportosulás, stb.

4. Mi a kapitalizmus?

Ha a tőke, a nagybankok és nagyipari vállalatok, valamint a nagybirtokok vagyoni erejére és kölesemére van alapítva a termelés rendszere és ezeknek vagyoni befolyása irányítja a társadalom (az állam) gazdasági életét. Vagyoni helyzetüknél fogva rendszeren övök a hatalom és ezt további vagyonosodásuk (mammuth-vagyon és jövedelem) és uralmuk fenntartása végett az élet minden megnyilvánulásában, törvényhozás, stb. a maguk javára használják ki, legtöbbször a többi osztályok hátrányára, a nép kizsárolására és szociális jólétének kárára. Ez esetben a kapitalizmus túltengéséről meszelünk, mely ellen a többi társadalmi osztály kénytelen védekezni, sarcolni.

5. Mi az antikapitalizmus (tőkeellenesség)?

A szociáldemokraták azon törekvése, hogy a kapitalistáit tőkét el kell venni, mert szerintük a föld azoké, akik megmunkálják, a gyár és jövedelme azoké, kik abban dolgoznak. Ez persze lehetetlenség? Lásd a VII. 3. e) p.-ot.

6. Mit nevezünk szociális mozgalomnak, szocializmusnak?

Azt az országot, amelyben a társadalmi osztályokat egymástól ellentétek választják el, s ezen osztályok egymás ellen küzdenek: osztályállamnak, küzdelmüket pedig osztályharcnak nevezzük.

Egyik, leginkább a szellemileg vagy vagyoni erősebb osztály, a többi iölé kerekedik és ennek akarata érvényesül, ezt az osztályt *uralkodó osztálynak* nevezzük.

Rendszeren a tőkések osztálya az uralkodó osztály és vagyona gyarapítására kihasználja a többi osztályokat, különösen a munkaidő és a munkabérek tekintetében. Ezt kizsákmányolásnak nevezzük.

A többi osztály küzd ez ellen, mert tudja, hogy a rendes *megélhetéshez*, pihenéshez, a család tisztességes eltartásához, szórakozáshoz — tehát *bizonyos jóléthez és vagyonszerzéshez* — neki is *joga* van s a társadalomnak ép oly hasznos tagja, mint a többi. Természetes tehát, hogy a kizsákmányoló osztályuralmat megdönteni, a vagyonegyenlenséget megszüntetni, a termelést újjászervezni s a termelési eszközöket (tőke, munkás stb.) az állam, ill. a társadalom tulajdonába akarják juttatni, de a használati javaknak a magántulajdonban való meghagyásával. Ezzel megszűnnék a kizsákmányolás, az osztályellentét és osztályharc, a kizsákmányoltak jóléte emelkednék, a jövedelem arányosabban oszlana meg. Ezt szociális felfogásnak és az erre való törekvést szocializmusnak nevezzük. Ezen felfogás elterjedését az agitátorok eszközlik megfelelő propagandával (terjesztéssel, hirdetéssel).

7. Mi az osztálygyűlölet?

Egyik társadalmi osztály ellenszenve a másikkal szemben. Ez különösen nagy a kapitalisták ellen a szoc. demokrata pártba tömörült munkásosztályoknál. Oka a jobb megélhetésért, ill. a vagyoniért folytatott küzdelem. A munkások, hogy az ellentétet még élesebben kifejezésre juttassák, magukat *proletároknak* és egymást *elvtársnak* nevezik, szemben a *burzsoákkal*, a vagyonos urakkal. Burzsoá = polgár.

8. Helyes-e az elvtárs megszólítás?

Nem, mert senkinek a lelkébe nem láthatunk, és nem tudhatjuk biztosan, hogy milyen elvet vall és tényleg elvtársam-e az illető. Nem is lehet oly jó és meggyőző kifejezés, mint a bajtárs, vetélytárs, kartárs, élettárs, honfitárs magyar kifejezések, melyeknél tudom biztosan, kiről van szó, ki az, kit én élettársnak, stb. nevezek.

9. Mi a szociáldemokratizmus (II-ik Internacionálé)?

A munkásság jólétének azonnali emelésére és arra való törekvés, hogy a tőkés osztyaluralmát a munkásság osztyaluralma váltsa fel; híveit szociáldemokratáknak hívjuk. Ezek szövetkeztek, szervezkedtek, mert tudják, hogy az egyesülésben nagy erő van. Az egyes munkafajok szerinti szervezkedés csoportjait szakszervezeteknek nevezzük. Programját (elveit) lásd: VII. 25. pont alatt.

10. Mi a demokratizmus?

Arra való törekvés, hogy minden osztály tagja az egyik osztályból a másikba feljuthasson és a tőkés, kapitalisták osztyaluralma megszűnjék, hogy minden osztály részt vehessen az uralomban.

11. Mi volt az oka a munkások szervezkedésének?

Régen a munkáskérdés nem volt annyira előtérben, mint ma. Ennek oka, hogy régen nem volt az ipar annyira fejlett, mint ma. Amikor a szabad kereskedelem folytán megindult a verseny, a haszon utáni hajsza és ezzel kapcsolatban a munkások bérének leszállítása, továbbá amikor a gépek behozatala és a túltermelés a munkások elbocsájtására vezetett, a munkások nyomorba kerültek, ami magával hozta az elkeseredést és gyűlöletet. Az elszegényedés tehát az oka, hogy van társadalmi forrongás s ennek pusztító alakja, a bolsevizmus. A munkások — érdekeik védelmére — tömörültek, majd szervezeteket alakítottak, melyek eleinte egy-egy gyárra, városra szorítkoztak, majd országossá, később nemzetközivé lettek.

12. Mi az Internacionálé?

1868-ban jelent meg Londonban az első nemzetközi szervezet: az I. Internacionálé (nemzetközi munkásszövetség), mely Marx tanait nagyrészt elfogadta és megalakította a világ minden államában szerveit, a nemzetközi munkásszövetséget, a szociáldemokrata szervezeteket, az egész világ munkásainak védelmére és közös törekvéseik megvalósítására. Legelső céljuk minden államban a politikai hatalmat átvenni. Az I. Internacionálé 1876-ban az egymásközi ellentét miatt, az anarchisták miatt megszűnt.

Szocius = társ; szociális = társas; demokrata = népuralom, ennek a híve; szociáldemokrata = népuralomra törekvő társas küzdők.

13. Mi a II. Internacionálé?

1889. júl. 14-én Bastille francia börtön 100 éves lerombolása napja ünneplésekor Párizsban alakult meg. Székhelye lett Brüsszel. Fegyelmezett politikai pártokból és gazdasági szervezetekből alakult. Programjuk: az erfurti határozat. Az egyes nemzetek szociáldemokrata szervezetei autonómok (önállóak). Május 1-ét, mint munkásnapot ünneplik meg.

Volt még II. és feles Internacionálé, mely 1921-ben Bécsben alakult. Ez egyesíteni akarta a II. és III. Internacionálét új programmal, de nem sikerült s 1923-ban a hamburgi kongresszuson a II. Internacionáléval egyesült.

14. Mi a III. Internacionálé?

1919-ben Bernben tartott II. Internacionálé kongresszuson a harcos kommunista elem kivált és megalakította a III. Internacionálét. Tulajdonképen az orosz bolsevizmusból alakult meg. Politikája a forradalom, melyet az egész világra ki akar terjeszteni. Vörös Internacionálénak is mondják, tagjai bolsevikiek, kommunisták. Programjuk a kommitern. Bolse: legtöbb, legtöbbet akaró.

15. Mi a kommunizmus?

A magántulajdon megszüntetése. Vagyis azon elv, hogy minden vagyon az államé s ehhez képest minden földet, házat, gyárat, pénzt, ékszer, stb. az államnak kell beszolgáltatni (kommunizálás) s ezen összvagyon jövedelméből tartja el az állam a polgárait, aszerint fizetve azokat, ki mennyit dolgozik. Tehát a kommunizmus teljes vagyonközösséget akar s a termelést és fogyasztást központilag megszervezni. Kivihetetlen; fegyházrendszerre vezetne s meggátolna minden haladást, fejlődést az iparban, gazdálkodásban ép úgy, mint a tudomány és művészet terén.

A kommunizmus nem ismer el vallást, hazát, hanem csak a vörös nemzetköziséget. Céljuk a kollektív (közös mintájú) ember kialakítása, mely szerint az „új ember” többé semmije fölött nem rendelkezne. Egész személyiségével testével és lelkével, vagyonával és életével a közösség szolgálatában és rendelkezése alatt állana. Ez a közösség adna neki munkát, kenyeret, talán egy kis szórakozást is, ez állapítaná meg a helyiséget, amelyben étkeznie, aludnia kellene, a kórházat, amelyben gyógyulást vagy halált találna. A közösség jelölné ki a társakat, akikkel érintkeznie kellene, a klubhelyiséget, amelyben szórakozhatna s amelyben a nyilvános propaganda céljait szolgáló rádiót hallgathatná; a nőt, illetőleg a férfit, akivel úgynevezett házasságra kellene lépnie s talán a gyermekek, azaz inkább az új munkaerő számát is, akiknek a házasságból meg kellene születniök. A világtörténelem keleti égboltján vörösen, véresen, óriás alakban lassan fölfelé kúszik az új: „a kollektív ember”. A kollektív ember tehát a történelmi, nemzeti, családi közösségből gyökerestől kiszakított, a piacra lökött, „szocializált” ember, akiben hiába keresünk áldozatos szeretetet, altruizmust (önzetlenséget), eszmények tiszteletét.

A kommunisták a hatalmat, ha kell, erőszakosan, forradalom, puccs (csíny) útján is birtokába akarják venni s a proletárok diktatúráját felállítani. Programja a kommitern = a kommunista internacionálé. A kommunizmus elvét 1867-ben egy Marx Károly nevű német ember állította össze, ezért a kommunizmust marxizmusnak is nevezzük.

16. Mi a kommitern?

A tulajdonképeni mai kommunisták újabb (1929-iki) nemzetközi szervezetének programját foglalja magában (Leninizmus).

A módszer mondja meg, hogyan kell a földalatti aknamunkát vezetni és a fennálló politikai és gazdasági világrendszer ellen dolgozni, harcolni, hogy megvalósítsák a világ kommunizmust, a világ diktatúráját. Vagyis a mai kapitalisták és világproletárok közti fegyveres harcot akarja az egész burzsoázia megbuktatására. Helyébe

lépne a kommunisztikus vilárendszer, melyben nem lennének osztályok, kizsákmányolók és elnyomottak, gazdagok és szegények, hanem egy egységes világmunkás szervezet tagja lenne mindenki.

Mintája az orosz és a volt magyar szovjet formája.

Megvalósításának módszere: a polgárságot lefegyverezni, a hatalmat az ipari munkások, a proletárok vennék át. Ezután jönne a tőke, földbirtok, gyár, közlekedési eszközök stb. elkobzása, külföldi adósságok megszüntetése, stb.; a gazdagok, földbirtokosok, katonatisztek, altisztek, hivatalnokok kiirtása családjaikkal együtt; a technikai intelligencia (műszakiak) és a paraszt nem, mert ezek szükségesek a munka folytatására.

Nem akarják a forradalmat a világon egyszerre végrehajtani, áll anionként is lehet, melyek rögtön csatlakoznának az orosz szovjethoz. E cél megvalósítására minden államban vasfegyelmű pártra van szükségük, mely megszerezze a nép rokonszenvét és az uralmat a nép felett.

Ha valahol forradalmi-, szabadság-mozgalom: sztrájk, stb. van, a kommunista párt törekszik átvenni a vezetést, hogy az ő jelszavaik alatt úgy vigye keresztül a mozgalmat, hogy annak végén a proletárdiktatúra megalakítható legyen. Fontosnak tartják a hadsereg megbomlasztását, leszerelését, megnyerését. Ezt főleg háború idején remélik könnyen lehetségesnek. Veszedelmes propaganda, mert titokban működik.

17. Hogyan és mivel készíti elő a Kommitern a világ forradalmi szervezkedést?

Küzd a polgári pártok, sőt még a II. Internacionálé ellen is.

Támogat minden sztrájkot és forradalmi törekvést és titokban az általános fegyveres felkelést s a polgárháborút készíti elő.

Antimilitarista (hadseregellenes) propagandát fejt ki a hadseregek felbomlasztása és megnyerése céljából. Harcol a népszövetség pacifizmusa ellen (leszerelés, döntőbíróság), minden polgári, fascista, nemzeti, stb. irányzat és működés ellen.

A szakszervezeteket harcos szervezetekké alakítja. Mindenütt sejteket szervez (üzemekben, műhelyekben, katonák közt, stb.).

18. Hogyan történik a sejtek megszervezése?

A hadsereg megbomlasztására igen sok időt, fáradságot, pénzt áldoznak, s erre a legügyesebb agitátorokat használják fel. Feladatuk a katonák fegyelmét aláásni, szökésre csábítani, megtanítani, hogyan kell a tisztektől komoly esetben megszabadulni s rávenni őket, hogy előljáróikra fegyvert fogjanak s hogy tüntetéskor ne legyenek felhasználhatók, hanem a forradalmat támogassák.

Pl. a katonai sejtek szervezése a következőképpen történik:

a) A katonák magánviszonyairól (híreket) adatokat szereznek be s ezzel bizalmukba férkőznek (szüleinek pártolása, szerelme, vagyona, stb. révén),

b) tisztek, altisztek neveiről, érzelmeiről, szigorúságukról tárgyalnak velük,

c) a katonák találkozó helyére elvtársnőt visznek magukkal, kik költekezésre bírják; majd jön az elvtársnő rokona, ki fizet s így lekötelezi a katonát,

d) katonai iratokat, rendeleteket szereztetnek be velük,

e) megdolgozzák: a laktanyától messzebb etetik, itatják; szociális kérdéseket beszélnek meg vele, továbbá tárgyalnak a bánásmód, drágaság, politika, stb.-ről,

f) ezután az elégedetlenséget élesztik föl benne, pénzt adnak neki, hogy magukhoz fűzzék, olvasnivalót kap, barátait meghívják mulatni, hogy azokat is megnyerjék; majd kiszöktetik külföldre, s agitátor iskolába kerül, esetleg visszaszöktetik agitátornak,

g) az agitátor mellett dolgozik a katonai hírszerző, ki a beszerzett adatokat továbbítja futárral.

Az ipari munkások között szintén sejteket szerveznek. Főleg az ifjúmunkásokat és a leventéket igyekeznek megnyerni, de a földmunkások és a parasztság között is erősen folyik a sejtiszervezés s amint tapasztalhatjuk, munkájuk eredménnyel jár. A tisztviselőket, főleg a vasút, posta, villany, gáz- és vízműveknél is igyekeznek beszervezni,

Van a kommunistáknak még egy Roth-front szervezetük is. Ennek célja a sejteket felfegyverezni, zavart és forradalmat csinálni. Fegyvert, robbantó szereket apró mennyiségben csempésznek be a határon és titkos helyeiken elraktározzák. Terror csapatokat, bombavetőket képeznek ki. Merényleteket terveznek, hajtanak végre és a felkelést is ezeknek kellene vezetni.

19. Milyen módon van vezetve a magyar kommunista mozgalom?

a) A magyar kommunista mozgalomnak központi vezetősége Moszkvában székel. Élén áll Kun Béla, főmunkatársai a volt népbiztosok. Magyar kommunista csoportok vannak még Berlinben, Hamburgban, Parisban, Bécsben; ez utóbbi helyen vannak a legtöbben Landler és Garbai Sándor vezetése alatt, továbbá Pozsonyban, Belgrádban is vannak (Linder).

b) Az agitációt és propagandát a berlini központ irányítja Bécs és Pozsony útján. Budapesten és nagyobb városokban propaganda csoportokat: fősejteket, vidéken sejteket alkotnak, melyek titokban működnek és vezetői, sőt tagjai is a többiek előtt ismeretlenek. Összejöveteleiket titokban tartják, röpiratokat, pénzt titkos utón kapnak (hamis útlevel, álnév, megváltoztatott külső, titkos futár, stb. útján). Az agitációs propagandamunkát külön megbízottakkal ellenőriztetik Moszkva, Berlin.

c) A kommunista futárok, leginkább mint kereskedelmi utazók, álnév alatt szerepelnek, mert így jutnak legkönnyebben útlevelhez. Titokban szöknek át a határon, rendszeren gyalog és csempész utakon röpiratokat továbbítanak. Leveleiket láthatatlan írással, vegyi utón eszközlik (keményítóből készült folyadékkal, stb.).

d) A külföldről jövő futárok és külön megbízottak összekötőn át érintkeznek a hazai kommunista párt összekötőjével, aki viszont az egyes csoportok összekötőjével tartja fenn az összeköttetést. Ez utóbbiak választják ki a sejtek vezetőit, akik a sejteket szervezik meg. A sejtvezetők nem ismerik egymást. A sejtek 2—3 emberből állanak, a többiről csak azt tudják, hogy sok ilyen sejt van, melyek rögtön akcióba lépnek, ha itt az idő. A sejtek emberei közül legfeljebb 2 sejt-ember ismerheti egymást. A sejtek egymásról nem tudnak.

e) A „kommunista” szót nem használják, hanem más név alatt terjesztik a kommunista eszméket. Szükség esetén nemzeti és keresztény álarc alatt (ilyen gondolkozásúaknak tüntetvén fel magukat) agítálnak és eközben szervezik meg a sejteket.

f) Nőket nem szerveznek be,*mert kifecsegitik titkaikat; a nőket csak oly esetekben használják fel, ha férfiakat kell valamire rávenni.

g) A csendőrségtől nagyon óvakodnak; ott beszerzés nincs, mert őket túl jó hazafiaknak tartják.

h) A törvényeket, stb. rábeszélés, megvesztegetés és hamis adatokkal játsszák ki.

i) Destruálni akarják a közrendészeti szerveket és a hadsereget. Hirdetik, hogy a tiszteket a legénység előtt ki kell gúnyolni és minden alkalmat fel kell használni tetteik kritizálására (sok büntetés, rossz étkezés, stb.), hogy a legénység elkeseredjék. Hamis feljelentéseket kell tenni és fegyelmezetlenségre uszítani a legénységet (pl. később vonuljon be a szabadságáról, stb.).

j) A leventéket oktatóik ellen, a parasztokat a földbirtokosok és az adók ellen igyekeznek uszítani.

Mivel mindennemű kommunista propaganda létünket, a megélhetésünket veszélyezteti, mindenki tartsa nyitva fülét, szemét, igyekezzék a sejt szervezését megtudni és bejelenteni. Különösen a földmunkásokat, bányamunkásokat, ifjúmunkásokat és a határon átjárókat kell megfelelő figyelemmel kísérni.

20. Mi a polgárháború és a felkelés?

A kommunisták a polgárháborúra készülnek. A polgárháború a nép tömegeinek fegyveres összeütközése a fennálló rendszer ellen, amelyben a döntő harc a politikai hatalomért folyik. Ezen fegyveres összeütközés kezdőállapota a felkelés, amikor úgy a felkelő erő, mint a közrendészeti erők az egész országban még szét vannak szórva. Ez az idő a legválságosabb, mert még ekkor nem lehet tudni, támogatja-e a nép a felkelést. Ezért első sorban a tömeg hangulatát igyekeznek már jó előre megnyerni, előkészítéssel (propaganda) és határozott fellépéssel, azaz rögtön, rajtaütésszerűen és meglepő támadással. Az eddigi tapasztalatok szerint a támadást a terror sejtek vezetnék a kommunista pártvezér parancsa szerint, kinek mindenki vakon tartozik engedelmeskedni. A terror csapatok vakmerően, nagy kíméletlenséggel tartoznak mindenkit megfélemlíteni, hogy ellenállással senki meg se próbálkozzék.

Az ilyen felkelést úgy állítják be, hogy az ne a kommunista párt ügyének látszassék, hanem mintha az a nagy néptömeg érdeke lenne. Így iparkodnak népszerű jelszavak leple alatt a tömegeket a maguk részére megnyerni és a polgárháborúba belevinni, melynek eredménye, mint már láthattuk, a tanácsköztársaság szokott lenni. 21. Mit akar az orosz szovjet?

A világ forradalmasítását. (Ezt célozták: a kínai forradalom, a bécsi, a német események, az angol szén sztrájk, az indiai, egyiptomi, szyriai, palesztinai, stb. mozgalmak, a magyar kommunizmus.) 22. Milyen eszközökkel küzdenek a szociáldemokraták a jobb megélhetés és a munkás osztályuralom elérhetése végett?

Teljesíthetetlen kívánságokkal lépnek fel a munkabér, a munkaidő, a hatalom, stb. tekintetében s ha ezt a munkaadók nem tel-

jesítik, a munka beszüntetéséhez folyamodnak, amit *sztrájk*nak (bérharc) nevezünk, ami a munkaadóknak nagy károkat okoz (arató sztrájk). A munkaadók ezt munkás kizárással akarják letörni. Ebből keletkeznek a munkástalanító (összebeszélés, hogy a munkaadóhoz ne álljon be munkás) és munkátlanító (a sztrájkterő ne kapjon munkát) küzdelmek: más néven a *bojkott*. A mértékkel alkalmazott sztrájkok és bojkottok már eddig is sok méltányos eredményre vezettek: a munkások több bért kaptak, a munkaidőt leszállították, jóléti-, egészségügyi-, szórakozási intézményeket állítottak fel s így a munkás osztály szociális jóléte, megélhetése fokozódott.

23. Mi az Internacionalizmus (nemzetköziség) és nacionalizmus?

A szociáldemokratáknak (itt-ott másoknak is) az a felfogása, hogy hatalomra csak úgy juthatnak, ha a munkásság az egész világon összefog s nem tekinti magát magyarnak vagy más nemzeti-ségűnek, hanem csak munkásnak, kinek mindegy, hol él, melyik országban; a hazával nem törődik, a fő az, hogy jól éljen és az ő osztályuk uralkodjék. Az ilyen gondolkozású embereket nemzetieknek nevezzük. Szerintük nincs sem haza, sem nemzeti állam, sem határ, sem nemzet, sem faj, csak egyforma emberek: felebarátok, stb. Szép, de kivihetetlen elv (babyloni nyelvzavar, földrajzi befolyás, stb.) Az ilyen szoc. demokratákat internacionalista szoc. demokratáknak nevezzük, akik az egész világ munkásaival összetartanak s így rendezik meg nemzetközi sztrájkjaikat is, egymást a sztrájkok idején pénzbelileg is segítve.

Ezzel szemben azokat a szoc. demokratákat, de másokat is, akik nemzetiesen gondolkoznak és azt vallják, hogy először magyarok, s csak azután munkások, felebarátok, tehát nekik is első mindenek előtt a haza: nemzeti szoc. demokratáknak, illetve nemzeti gondolkozásúaknak (nacionalistáknak) hívjuk.

24. Milyenek a külföldi szociáldemokraták?

Angolok: a II. Internacionálé alapján állanak ugyan, de nem marxisták, hanem igazi szocialisták. Nemzetiek: összefövetelükön mindig ott az angol nemzeti lobogó. Nem tagadják meg teljesen a magántulajdont, nem akarnak mindent szocializálni. A munkást jó anyagi helyzetbe akarják hozni.

Németek: a józanabb részük szintén inkább az angol álláspont felé hajlik, a fokozatos szocializmus hívei.

Olasz: nincs. Franciák: nemzetiek, de forradalmi alapon.

A többi: legalább is hajlik a nemzeti alap felé.

Ezekkel ellentétben a magyar szoc. demokraták: a II. Internacionálé alapján álló marxista gondolkozásúak, a kérlelhetetlen osztályharcot és a munkásuralmat vallják és nemzetköziesek.

25. Mi a magyar szociáldemokratapárt programja?

Nálunk a szociáldemokrata párt az 1870-es években keletkezett.

1891-ben Erfurtban Liebknecht egy programot terjesztett a kongresszus elé, mely „Erfurti határozat” cím alatt képezi alapját a magyar szoc. dem. párt programjának is. Nemzetközi marxista eszmék: az ingatlanok és a termelő eszközök szocializálása után a proletárokat juttatni hatalomra.

1903-ban tartott pártgyűlésükön adták ki a magyar szoc. demokraták a ma is érvényben lévő következő programjukat:

A jelenlegi osztályuralom megszüntetése s helyette a munkásosztály uralom felállítása; osztályharcra a politikai hatalmat átvenni, ezért szükséges a munkások megszervezése, felkészítése a harcra.

Magántulajdon eltörlése, helyette közös tulajdon.

Szocialista közös termelés és fogyasztás.

Nemzetközi szervezkedés.

Egyenjogú mindenki, tehát minden kiváltság, minden örökölt és hivatali rang eltörlése.

Általános, egyenlő, titkos, községenkénti közvetlen szavazati jog mindenkinek 20 éven felül; mindenki választható; választások évenként ünnepnapokon.

Főrendiház (felsőház) eltörlése.

Közvetlen törvényhozás (törvény kezdeményezés és vétőjog).

Hivatalnokok választandók; teljes önkormányzatok.

Minden nemzetiség egyenjogú.

Állandó hadsereg eltörlése s helyette a nép felfegyverzése és kiképzése (védelemre). A nép döntsön béke és háború felett; nemzetközi viszályokban választott bíróság döntsön.

Teljes sajtó-, egyesülési-, költözködési szabadság.

Vallás magánügy, erre közpénz nem fordítható, a vallás tanítását el kell törölni. Köz- és egyházi birtokok köztulajdonba veendő, munkásszövetkezeteknek adandók bérbe, jövedelmük kulturális célokra fordítandó.

Kötött birtokok megszüntetése; erdők, vízi erők, bányák, közlekedési eszközök köztulajdonba vétele.

Közoktatás állami, az iskolákat az állam tartsa fenn, a felekezeti iskolákat el kell törölni. Kötelező ingyenes oktatás és ellátás a népiskolákban és a felsőbb iskolákban is, ha valaki tehetséges.

A nők egyenjogúsítása, elhagyottak gondozása a köz által.

Házasságkötés, válás egyszerűbbé és gyorsabbá tétele.

Ingyenes jogvédelem; halálbüntetés, katonai és más külön bíróságok eltörlése, ártatlanul letartóztatottak kártalanítása.

Egészségügy államosítása: ingyen orvos, ápolás, ingyen temetés, stb.

Fokozatos adók és a közvetett adók (fogyasztási adók) eltörlése, vámok megszüntetése, létminimum megállapítása és adómentessége.

Minden munkás (mezőgazdasági, földmunkás, cseléd, stb.) egyenjogúsítása az ipari munkásokkal.

Munkakönyvek, igazolványok eltörlése.

Minden alkalmazott biztosítása (betegség, baleset, rokkantság, aggkor, halál, munkanélküliség ellen, az illetők megterhelése nélkül) és a munkásbiztosítónál önkormányzat.

Nyolc órai munkaidő minden munkás és cseléd részére.

14 éven aluliak ne kereshessenek; nők ne dolgozhassanak éjjel, vagy szervezetükre káros munkában; éjjeli munkák eltöltése (kivétel lehet); hetenként 36 órai megszakítatlan munkaszünet (cseléd is).

Természetben és utalványban bér nem fizethető, robotmunka eltörlése, időbér kötelezővé tétele (átlagos darabszámú munka stb. nem).

A közüzemeket a községek vezessék.

Lakást a község építsen s tartsa fenn: a lakbérből haszon ne legyen (csak fenntartási költségekre szedhető lakbér), községi lakás-közvetítés.

Munkafelügyelet államilag, felügyelőket a munkások választják.

A munkásvédelmi törvények megszegői büntetendők.

A halászati és vadászati jog községi legyen. Stb. Stb. Stb.

Amint láthatjuk, egyes pontok tényleg helyes kívánalmakat tartalmaznak, melyek közül többet meg is valósított már az állam. Még néhány kívánságuk teljesítése szükséges is lenne, de nem csak azért, mert azokat ők kívánják, hanem mert megvalósításukat az állam szociális gondoskodása megkívánja.

A legtöbb kívánságuk azonban ellentétben áll egymással. El akarják venni a magántulajdont, de azért adózásról beszélnek; vájjon akkor miből lehetne adót fizetni? Azután a kívánt sok ingyenes dolgot miből tudnák megvalósítani? Tudhatjuk, hogy a közös gazdálkodás sohasem lehet olyan jó, mint a magángazdálkodás, mert a közös dolgoknak nincs gazdája. Különben is ott van előttünk elrettentő példa gyanánt közös gazdálkodásával az orosz szovjet, ahol egy pár dózsölő népbiztos és terrormunkás-karhatalom mellett a több mint 160 millió orosz éheznek, éhen hal.

Bezzeg ma a szoc. demokraták a közüzemek (köztulajdon) megszüntetése mellett agitálnak, mert most az felel meg legjobban az érdekeiknek. Egyébként tapasztalhattuk a kommunizmus alatt, hogy hogyan tartották be elveiket: felrúgták azokat, ha pillanatnyi érdekeiknek nem feleltek meg és fennen hirdetett elveikkel ellentétben a legnagyobb elnyomásban volt része az ország népének, mint ma Oroszországban. Józan ésszel senki hasonló állapotok bekövetkezését nem kívánhatja. Pedig erre lehet kilátásunk, ha az ő elveiket fogadjuk el és hiszünk az ígéreteikben, amelyekben eddig is már nagyon keservesen csalódhattunk. Ennek a hiszékenységnek köszönheti leginkább országunk a mai nyomorúságát és csonkaságát is.

26. Hogyan vannak a szociáldemokraták szervezve?

A szociáldemokrata pártnak kétféle szervezkedése van:

1. A párt szabad-szervezete, a harcok politikai szervezet, mely alapszabályok nélkül dolgozik és tagdíjat nem szed.

2. Az alapszabályok szerint működő szakszervezetek és más alábbi egyesületek, melybe be vannak szervezve az 1. pont alattiak is. Pedig ezekkel nem szabadna összefüggniök, de egyesületeik oly ügyesen vannak szervezve és vezetve, hogy a 2. pont alattiak ugyanazt akarják, mint az 1. pont alattiak, akik mindent kiharcolnak a politikai szereplésükkel. A tagok nagy pártfegyelem alatt állanak. Tagjárulékot fizetnek (munkásotthonra, titkárság fenntartására, könyvtárra, sportszerekre stb.) és a Népszavára elő kell fizetni minden tagnak. Vezető emberek ebből nagy fizetést kapnak. 1928-ban körülbelül 1.5 millió pengő volt a tagdíjából és a sajtóból befolyt tiszta bevételük.

A magyar szociáldemokrata párt a II. Internacionálé alapján áll, a brüsszeli központtól függ, onnan kap utasításokat, sőt még anyagi támogatásokat is.

Budapesti központjuk: „A szakszervezeti tanács”. Jelszavuk: „Világ proletárai egyesüljetek!” Megszólításuk: „Elvtárs!” Köszönésük: „Barátság”, mely a kommunizmus alatt „Halál a burzsuja” változott.

A szociáldemokraták I. csoportja, a szabadszervezet, már békében harcolt a kormányok ellen, rendezte a sztrájkokat, s végezte a nemzet-, vallás-, hazaellenes propagandát. A háború alatt antimilitarista volt, s nagyrészt nekik köszönhetjük az összeomlást. A háború után beleolvadtak a III. Internacionáléba, támogatták és résztvettek a proletárdiktatúrában. Ennek bukása után a vezetők egy része emigráns lett, a többi visszatért a II. Internacionáléba és most azt hangoztatják, hogy a kommün óriási károkat okozott a szociáldemokrata elveknek, annak eddigi munkáját tönkretette, stb., hogy szépítsék a kommün alatti szereplésüket.

Ma már megint munkában állanak és erősödnek. Még a képviselőházba is nagy számmal kerültek be és most is nyíltan harcolnak említett céljaikért.

27. Mennyi a szociáldemokraták beszervezett munkásainak a száma?

A szociáldemokraták beszervezett munkásainak száma volt:

Nagymagyarországon 1907-től 1914-ig kb. 50.000,

1917-ben már 215.000 volt,

Csonka Magyarországon 1918-ban 700.000 volt,

1919-ben 200.000 volt,

1920. óta kb. 150.000 a számuk.

Az egész világon van kb.: szociáldemokrata 40 millió

kommunista 10 millió

összesen: 50 millió, nem

számítva bele Oroszországot, mint kommunista államot.

28. Mit tudunk a szoc. demokrata párt politikai agitáció járói?

a) A szoc. demokrata egyesületek befolyásosabb vezetői minden alkalmat megragadnak a kormányt, a polgári intézményeket és a polgárságot támadni.

b) Hazát, országhatárt nem ismernek, nem törődnek a trianoni békével, nem csatlakoznak a revíziós ligához, de mindent a hazától követelnek, anyagi segítséget is.

c) Minden szociális intézkedést melyet az állam, vagy a főváros létesít (kislakások, kórház, fürdők, napközi otthonok, étkeztetés, stb.) úgy állítanak be, mintha ők kezdeményezték volna, mintha nekik volna köszönhető.

d) A kommün kimenekült vezetőit, gyilkosait „emigráns”-oknak nevezik, pedig ezek nem politikai menekültek, hanem legtöbbször valamely bűn miatt kimenekült bűnös és ők mégis küzdenek büntetlen hazatérésük engedélyezéséért.

e) A külföldön sohasem védik a magyarságot, sőt inkább ellenségeink pártjára állanak.

f) Tevékenységük teljesen kimerül a polgári osztály- és intézményei elleni agitációban, valamint az osztálygyűlölet- és harc hirdetésében.

29c Mik az ifjúmunkások?

Az idősebb munkások nehezen bírhatók rá harcos megmozdulásra, míg az ifjabbak hevülékenyebbek, tehát ezeket szervezik be a szociáldemokrácia harcos katonáinak. Erre őket iskolázzák, nevelik előadásokon, kirándulásokon és semmi áldozattól nem riadnak vissza, hogy rohamcsapatokat alakítsanak belőlük. Nagyon bölcsen azt tartják: akié a fiatalság, azé a jövő. Az ifjúságot, a szociáldemokraták szerint, ma az iskolákban, a leventéknél és egyéb hazafias egyesületekben vidéki katolikus tanoncotthonok, sportegyletek, stb.) elvonják a felvilágosodástól; tehát meg akarják ezt akadályozni! Szerintük osztályharcra, szocialista öntudatra és osztálygyűlésre kell őket nevelni.

30. Mi a szociáldemokrata munkásoktatás és miként történik az?

A szociáldemokraták azt mondják, hogy a munkásokat fel kell világosítani megfelelő oktatással s majd akkor ezeket nem lehet a kapitalisták által rendezett háborúba vinni; a vezetőket és a parlamentbe beválasztott képviselőket is ki kell képezni, illetve ilyeneket kell nevelni.

Ezért a tehetségesebb munkásokat nemzetközi főiskolában, a munkásegyleteken képeztetik ki munkásvezetőkkel és minden országban külön iskolákban és filmen vetített képekkel is kísért előadásokon nevelik és továbbképezik őket.

A vezetésre különösen alkalmasakat az egyes országok közt kicserélik és internátusokban helyezik el. Külföldi tanulmányutakra és nyelvtanulásra is kiküldik őket.

Magyarországon féléves és hathetes szemináriumokban történik az oktatás. A költségeket a párt és a szakszervezetek fizetik. Ezen felül vannak ismeretterjesztő előadások, múzeumlátogatások, bel- és külföldi tanulmányi kirándulások, kulturstélyek, nyaraltatás, oktatással egybekötve. Tervezik még nálunk egy munkás főiskola felállítását is. Mindenütt fődolog a szocialista propaganda.

31. Milyen szociáldemokrata kultúrintézményeket ismerünk és mi a céljuk?

a) *Dalárdák.*

A magyar munkás dalegylet, melyhez sok dalárda és több vegyes kórus tartozik.

Céljuk: az összetartás nevelése s ünnepek rendezésével a tömegekre való hatás.

b) *Szavaló kórus.*

Célja ünnepélyes fellépésével, művészeti előadásával a tömegekre hatni. Nagy hatást vált ki tömegkarának szavalásával (recitálás) és mozgásával, továbbá élőképekkel. Gyár udvarán, szabadban,, lépcsőkön, stb. áll fel és párbeszédekben, a férfi- és női kar változó szavalásával a mindennapi életből vett eseményeket ad elő, a szabadság, győzelem, harci készülődés, az eszme mártírjainak rekviemjét (vértanúinak gyászát) választva tárgyául.

c) *Sajtó.*

1877. óta hivatalos lapja a szociáldemokrata pártnak a Népszava napilap. A háború alatt a harcoló katonáknak ingyen osztogat-

ták s írásával nagyon destruálta őket. A tanácsköztársaság idején a hivatalos „Vörös Újság”-gá alakult át. Lapjaik még (időszakiak):

Pártszervezet (mindenki ingyen kapja), a Szocializmus, Szakszervezeti Értesítő, Munkássport.

d) *Könyvtár.*

A szociáldemokratáknak igen sok könyvtárunk van, tele főleg szocialista propaganda művekkel.

e) *Eszperantó* (nemzetközi nyelv).

Célja a munkás eszperantistákat egyesíteni az osztályharc érdekében. Nálunk 1913. óta van.

f) *Rádió.*

A nemzetközi hírszolgálatuk leadására (pl. Berlinben).

g) *Gyermekbarát egyesület,*

1917. óta működnek. Főcéljuk a szocialista eszméket, s a burzsoázia és vallás elleni gyűlöletet beoltani összes meséikkel már a fiatal gyermekekbe.

h) *Sport.*

A szociáldemokraták elvetik az egyéni sportot s a tömegek testedzését és a munkásmozgalom céljait tartják fontosnak. Szerintük a munkások csak egymás közt mérkőzzenek, a polgári sportegyesületeket bojkottálni kell, legyen itt is munkás-szolidaritás, együtt működés. Ha meglesz a gazdasági felszabadulás, akkor a munkás-sport is felszabadul elnyomottságából, tehát harcolni kell érte.

Körülbelül 20 éve áll fenn nálunk a „Munkás Testedző Egyesület”, mely matinékat, sportversenyeket, népünnepélyeket rendez ezeket agitációra használják fel (vörös szín, tendenciózus élőképek, dalok, stb.). Nemzetközi versenyeket és munkásclimpiászt is tartanak; ilyen volt már Frankfurtban, Prágában s legutóbb 1931-ben Bécsben.

i) *Természetbarátok Turista Egyesülete.*

Célja: a munkásban a természet iránti szeretetet felébreszteni és minden ellenőrzéstől távol, a kirándulás alatt agitációt kifejteni. Ilyen alkalmakkor éneklük az Internacionálét, Marx tanairól tartanak előadásokat, stb. Nálunk 1910. óta van.

Menedékházai vannak: Kevélynyeregben, Budakalász határában, Pécs mellett, Kóspallag mellett.

Egyik szervezetük „Az alkoholellesesek társasága”.

j) *Szabadgondolközök szervezete.*

1925-ben alakult meg a „Nemzetközi Proletár Szabadgondolköz Szövetség”.

Nem hisznek az isteni kijelentésekben, dogmákban (vallástalánok). Alapelvük: hogy csak a józan ész az, amire az ember rábízhata magát s önálló megfigyelésekből, észszerűen kell következtetve cselekedni.

k) *Jóléti intézmények.*

1. Munkásotthonok (kaszinók, szállások).

2. Általános fogyasztási szövetkezetek. Ilyenek: fűszerüzleteik, mészárszékeik, sütödéik, faüzleteik, textil üzleteik, van egy nagy áruházuk a Newyork áruház, nyomdájuk és több ingatlanuk.

3. Törekvés Takarékpénztár R. T.

4. Corvinia Általános Biztosító R. T.

5. Hajnal Ipari R. T. Kémiai cikkek előállításával foglalkozik.

I) Földmunkás szervezetek.

Napszámosokat, törpe- és kisbirtokosokat, kb. 1.5 millió embert akarnak „A Magyarországi Földműves- és Munkáspárt”-ba a szociáldemokraták beszervezni. Földhitelbirtokreformmal agítálnak. El van terjedve: Szeged. Cegléd, Debrecen környékén.

m) Jelvények.

1868-ban az I. Internacionálé hivatalos színül a vörös szint és a nemzetköziség jelvényül a vörös zászlót fogadta el.

A vörös zászló évszázadokon át a francia királyság zászlója volt és a hadi, vagy ostromállapot kihirdetésekor tüzték ki. A francia forradalom alatt a nép átvette a vörös zászlót jelvényül azzal, hogy a nép ostromállapotot hirdet Eluralkodó hatalom ellen.

1890. május 1. óta ünnepli a szociáldemokrata párt, mint munkásnapot, a május 1-ét és ekkor jelvényül egy kalapácsra keresztbe helyezett sarlót s ezek fölött három 8-as számot választottak. Ezt 1905-ben megváltoztatták: vörösszínű kalapácsos ember lett a jelvényük, viseli minden szociáldemokrata.

32. Hogy van nálunk szabályozva a gyülekezési- és egyesülési jog?

Régen csak miniszteri rendeletekkel volt szabályozva, a trianoni békeszerződés azonban megkövetelte, hogy ezeket a törvényhozás is szabályozza.

Érvényben lévő belügyminiszteri rendelték:

a) A politikai pártok alapszabály nélkül működhetnek, de tagdíjat nem szedhetnek. 1906.

b) Tanoncoknak egyesülési joguk nincs. 1908.

c) Egyesülés feltételeit és a megalakulás mintáit ismertető rendelet. 1922.

d) Egyesületi jelvények és viselésének védelme. 1922.

e) Alapszabályokkal működő egyesületek hogyan alakulhatnak meg. Bejelentett alakuló gyűlést csak akkor lehet megtagadni, ha az a közrendre aggályos. 1922.

f) Egyesületekben katonai kiképzéssel foglalkozni tilos 1922. .törv.

g) Gyűlések miként jelentendők be. 1922.

h) Nem politikai, tehát alapszabállyal bíró egyesületnek csak magyar állampolgár lehet a tagja. 1923.

i) Azonos és rokonszakhájú külföldiek a szervezetekbe beléphetnek, de nincs szavazati joguk. 1923.

j) Képviselőválasztási gyűlések tartása. 1925. törv.

33. Mi a levente intézmény?

Az 1921. évi LIII. t.-c. alapján állították fel.

Hazafias, törvény- és tekintélytisztelő, erkölcsös, vallásos és tettekre kész ifjúságot nevel és a katonás sporttal is foglalkozik. A 12-21 éves ifjak levente kötelesek.

Ezzel szemben a szociáldemokraták ellenkező világnézetű „Elvtársakká” akarják az ifjúságot nevelni. Ezért a levente intézmény ellen dolgoznak, azaz meg akarják akadályozni, hogy a fiatalság abban résztvegyen; ha pedig ez nem sikerül, úgy figyelmetlenségre, engedtelenségre iparkodnak rávenni őket.

A kommunisták pedig azt tartják, hogy csak lépjen be minden ifjú, majd így a maguknak megnyert fiatalok titkos agitációjával könnyebben szétzüllesztetik a levante intézményt.

34. Melyek a nevezetesebb hazafias egyesületeink?

Vitézi Rend. Cserkészet. Levante intézmény. Ébredő magyarok. Területvédő Liga. Fehérház bajtársi egyesület. Júniusi bajtársak egyesülete. Társadalmi egyesületek szövetsége. Országos Frontharcos Szövetség. Move. Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége. Emerikánák. Kath. legény- és leány szövetségek. Baross szövetség, stb.

35. Mi az egyetemi settlement (telep) mozgalom?

Az egyetemi ifjúság egyesülése a munkások lelki egyensúlyának helyreállítására, gondolkozásuknak helyes irányba terelésére. Ebből a célból a munkásokat lakó- és munkahelyeiken, azaz telepükön keresik fel, hogy ott végezzék el a felvilágosító munkájukat, egyben megismerjék bajjaikat, kívánságaikat, hogy a munkás érdekekért küzdhessenek, ezzel is bizonyítani kívánván, hogy magyar testvéreiket nem hagyják el és hivatást éreznek a munkások vezetésére, irányítására.

Az elemi és polgári iskola padjaiból kikerült ifjak számára az utcai és agitációs pedagógiát (nevelést) akarják helyettesíteni. — amiáltal a szociáldemokraták hálójából mentik meg őket. Ezáltal igazi hazafias missziót (küldetést) teljesítenek.

Rövid idő alatt már nagyon sokakat nyertek meg mozgalmuk részére. Futbalcsapataik, szemináriumai, szavalókórusaik vannak. Orvosi rendelőket nyitottak. Jogi tanácsokat adnak. Kezükbe vették különösen a proletár ifjúság ügyét-baját, hogy a megértés melegítő és világító fáklyájával velük együtt egy új, szolidáris magyar társadalom kialakulását mozdítsák elő.

36. Mi a marxizmus?

Ugyanaz, mint a szocializmus, csak erősebb mértékben, illetve mérvben (majdnem kommunizmus). A magántulajdon teljes megszüntetését, közös termelést és fogyasztást kivan behozni.

37. Mi a szindikalizmus?

A munkásság szakszervezeteivel (szindikátusaival) forradalmi úton akarja a szocializmus elveit végrehajtani (általános sztrájkokkal és hadseregellenes propagandákkal).

38. Mi a nihilizmus?

Ezen egyesülés minden létező intézmény (törvényrend) megsemmisítésére törekszik. Célja a rombolás, hogy annak romjain új, szerintük jobb, eszményibb társadalom fejlődhesse ki.

39. Mi az anarchizmus?

Az emberek oly együttélését jelenti, mely jogilag nincs szabályozva s melyet nem tart össze semmi hatalmi erő, mert ez szerintük rabszolgaság: tehát a jog és az állam megszüntetését akarják. Gazdaságilag nincs különös programja (illetőleg kommunisztikus). Semmiféle új társulást sem akarnak, hanem mindenki szabadon, tetszés szerint élne. Jogrendi államban sincs egyik ember a másiktól teljes biztonságban, az anarchizmus azonban valósággal egyet jelentene az egymás halomra öldöklésével.

Az anarchista elv kivitele tehát meg nem valósítható. Ennek a vége csak az lenne, hogy az emberek egyik része újból egyesülne a másik ellen a maguk védelme érdekében, vagyis újra társadalmat és abban jogszabályokat alkotnának.

Van bombavető és törrel dolgozó anarchizmus.

40. Mi a militarizmus?

Az államok fegyverkezése védelem szempontjából.

41. Mi az antimilitarizmus?

A katonaság intézményének ellenzése. Hadseregellenes felfogás.

Mivel a katonaság a fennálló rend és törvény őre, a szoc. demokraták szerint a katonaság a kapitalisták érdekeit szolgálja, azaz azok vagyonát őrzi, így a munkásság (helyesebben a szocialisták) ellensége. Sok munkáskezet von el a dologtól, sokba is kerül, tehát szerintük a katonaságot le kell szerelni s helyette milíciát kell szervezni, vagyis a munkásságot felfegyverezni (mint a kommün alatt: „Nem akarok katonát látni” és a kommunista munkás vörös hadsereg).

42. Mi a klerikalizmus?

Az állam és a vallás közti jó viszony ápolása, azon felfogásból kiindulva, hogy az államnak, illetve az állampolgároknak az erkölcsre, tehát a vallásra szükségük van s ezért az állam a vallást minden támadás és istentelen tan ellen védi és támogatásban részesíti. Az istentelenség terjesztése a tapasztalat szerint egyik legeredményesebb módja az állami és a társadalmi rend felborítását célzó törekvéseknek. Ennélfogva az állam csak a saját létérdekét szolgálja, ha — a lelkiismereti és vallásszabadság elismerése mellett — büntetőjogi eszközökkel is védelemben részesíti a vallást, mint szociális értéket, kulturális jót s államfenntartó eszközt.

43. Mi az antiklerikalizmus?

Az állam és vallás közti jó viszonyt a szoc. demokraták meg akarják szüntetni azzal, hogy a vallás mindenkinek a magánügye legyen s így az államnak ne legyenek az egyházra, vallásra is kiadásai.

44. Mit nevezünk imperializmusnak és pacifizmusnak?

Imperialista az olyan állam, mely hódítani, azaz területét más állam rovására növelni akarja és ezen célból fegyverkezik.

Pacifista pedig az olyan állam, mely csak a meglévőt akarja megtartani, békét akar minden áron, s így a háborút sem akarja. A pacifisták tehát beleegyeznek minden határmegváltoztatásba, báláz minden jogos alap nélküli s a nemzeti egység feláldozásával jár is, azaz határt nem ismernek; fő a béke, ezért minden állapotba belenyugszanak. Nemzetközöiek. Ellentéte a nemzeti (nacionalista) állam.

Mi is óhajtjuk a békét, mi is szívesen lennénk pacifisták, de míg Nagy-Magyarországot vissza nem kapjuk, nem lehetünk azok. Elrabolt területeinket békés úton, a trianoni békeszerződés igazságos megváltoztatásával szeretnénk visszakapni, de ha ez így nem sikerülne, nem szabad visszariadnunk az erőszakos visszavételtől sem.

45. Kiket nevezünk kozmopolitáknak és nacionalistáknak?

Kozmopoliták az olyan emberek, akiknek mindegy a haza, akik csak az embert, a felebarátot akarják ismerni, de nemzetet, hazát nem s magukat világpolgároknak nevezik. Ezeknek tehát mindegy, mely államhoz tartoznak s azt szolgálják, mely érdekeiknek legjobban megfelel. Nagyon helytelen felfogás, mert a világra ugyan mint az emberiség, de egyúttal mint egy nemzet tagjai is jövünk, rendeltetésünket azonban csak egy nemzet keretén belül tudjuk teljesíteni. Világállam létrehozása ugyanis lehetetlen, de nem is volna kívánatos, mert el sem képzelhető olyan jog, mely az egész emberiségre *egyformán* volna alkalmazható, sem egy oly egységes művelődés, mely az egész emberiséget *egyformán* kielégítené. A közös együvértartozás és együttérzés, az összműködés ki sem fejlődhet ily óriási tömegben és területen s így az ember rendeltetésének sem tudna világállamban megfelelni. Igazgatása is sok nehézségbe ütközne, körülményes, hosszadalmas, legtöbb esetben elkésett lenne, polgárai s így a maga kárára is.

A kozmopolita ellentéte a nacionalista, aki nemzeti államot akar és aki a hazáját szereti és annak javára dolgozik. Ma a körülöttünk lévő államok népei nagyon is nacionalista érzelműek (soviniszták = túlzott nacionalisták).

46. Mi a magántulajdon elve?

A magántulajdonon alapuló gazdasági rendszer felel csak meg az emberi természetnek, haladásnak, mely az emberi (szerzési) ösztönből származik. Minden más rendszer (kommunizmus) előbb-több s aránylag rövid idő alatt összeomlik, mert természetellenes.

A magántulajdonon felépült gazdasági rendet a kapitalizmus pénzügyi és gazdasági tudósai irányították eddig a maguk által felállított elvek szerint. A kor azonban változott, a körülmények mások lettek, jött a világháború utáni elszegényedés, a gépi túltermelés, s ezzel szemben a fogyasztás erős csökkenése, a termelés csődje, a jóvátétel, a vámháború, stb. és a munkanélküliség.

A kapitalizmus azonban ma is fenn akarja tartani a régi elveket s nem akar semmiféle korlátozást, pedig enélkül a gazdasági válság meg nem oldható s a nyomor az embereket, a munkanélkülieket könnyen a szélsőségesek karjaiba kergetheti, ami felfordulást eredményezhet; ez pedig sem a kapitalistáknak, sem az államnak és polgárainak nem érdeke. A kapitalizmus eddigi elveit, zsarnokságát tehát át kell formálni, a bebizonyosodott kinövéseit és visszaéléseit s ezzel a kizsákmányolást meg kell szüntetni, hogy hozzá simuljon a megváltozott viszonyokhoz s hogy érvényesülhessen a keresztény szereteten alapuló gazdasági rendszer, mely az embert is tekintetbe veszi, nemcsak a pénzt, mely csak gazdasági eszköz lehet. Tehát nem a kapitalizmus rendje, hanem annak zsarnoksága szüntetendő meg, hogy mindenki megtalálja helyét, életfeltételeit, az új nemzeti és keresztény szociális társadalmi rendben.

A magántulajdonnak tehát a köz érdekeit is kell szolgálnia, nem szabad önző módon csak öncélúnak lennie. A jövedelmek óriási aránytalanságát, a mammut jövedelmeket, álláshalmazásokat, melyek csak egyesek érdekeit, jólétét szolgálják, meg kell szüntetni.

Mindenkinek a létminimumot (a megélhetés – legalább egy kevés jólét) biztosítani kell. Szükséges az ipari árak megállapítása, a kar-telek letörése, helyes vámpolitika, hogy a termelők és fogyasztók érdekei egyaránt megóvassanak. Az embertelen munkarendszereket meg kell szüntetni. A kamatlábat le kell szállítani, a hitel kérdést rendezni. Helyes telepítési politika is szükséges, hogy a nincstelenek földhöz jussanak. Munka alkalmak adásáról kell gondoskodni. Így lesz csak a magyar nemzet ismét élet és ütő képes. Ezt akarja a ker. szocializmus is és ez a jelenlegi politikai irányzat is. Lásd: VII. 47., 49., XI. 5. p. is.

47. Mi tehát a keresztényszocializmus?

A szocialisták egy része mérsékeltbb álláspontra és keresztény alapokra helyezkedett; belátta, hogy nem lehet a vagyont felosztani. nem lehet az egyenlőséget — még az ugyanazon foglalkozásúak között sem — teljesen keresztülvinni (egyik ügyesebb, szorgalmasabb, erősebb, takarékosabb, mint a másik, stb.)

Belátják, hogy nem lehet a nagybirtokokat, a tőkét felosztani. a gyárat szocializálni, mert akkor még kevésbé tudnának az emberek a rájuk eső pár holdból, illetve részből megélni, nem volna hová *elmenni* munkásnak és senki sem alapítana gyárat, ha abból haszna nem volna, illetve tőkéje nem volna. Csak a magántulajdon túltengését akarják tehát korlátozni, s megelégednek azzal, amit az állani a birtokreform útján elrendelt: t. i., hogy akik a nincstelenek közül akarnak, kapjanak telket, pár hold földet, hosszú lejáratú részletfizetésre, hogy így házat építhessenek, házi terményeket termesztessenek, hogy a gyárak jövedelméből ők is részesedjenek. Hazaszeretők, vallástisztelek, a hadsereg fenntartását szükségesnek tartják. Sok tekintetben a szociáldemokratákkal ellenkező nézeten vannak ugyan, de megélhetésük és anyagi jólétük érdekében velük azonos felfogásúak és szükség esetén ők is eszközül használják a sztrájkot. Keresztény erkölcsi és nemzeti alapon állanak, kik szövetkezéssel békés úton és gazdaságilag akarják a társadalmi kérdéseket, a vagyon egyenlőtlenséget megoldani és az alsóbb néposztály megélhetését megjavítani, de a magántulajdon elvét elismerik. Ezeket nevezzük keresztény szocialistáknak. Lásd: VII. 46., 49., XI. 5. p. is.

48. Mi a szabadkőművesség?

Eredetileg embertársakon való segítés, jótételezés volt a feladata (nálunk ingyen kenyér, ingyen tej, mentők, stb.)

Mikor a jótékonykodás révén egyre több embert nyertek meg maguknak, a jobblét biztosításának cégére alatt már uralomra törektek. Mindenhová: hivatalokba, intézményekbe, egyre sűrűbben tölték be a maguk embereit, hogy mindenütt legyenek őrtállók, besúgóik. Hamarosán (nyíltan és titokban) szervezkedni kezdtek és a liberális kormányoktól engedélyt kaptak működésükhöz (páholyok). Az egyéni érvényesülés rövid idő alatt nagy számmal tömörítette a vezetők köré a kevésbé hazafias, vallástalan, önző embereket, elsősorban a zsidókat. Nagy számuk, erejük tudatában végcéljukká a világuralom kezükbe ragadását tették. Tulajdonképpen ugyanazt akarják, mint a kommunisták, de nem a proletárok, hanem a szellemi arisztokraták vezetése alatt. Az emberiség jobblétének előmozdítása nagyon szép

eszméje a szabadkőművességnek, de mert Isten, vallás, haza nélkül akarják ezt megvalósítani, kivihetetlen, s csak anarchiára vezethet.

Ma már nagyrészt ez a szervezet dirigálja az egész világot, kezében tartván a pénzt, a sajtót, s sok államban a politikai hatalmat is.

Nem riadnak vissza — céljaik elérésben — semmiféle nemtelen eszköztől. Az ellenálló országokat forradalom, háború stb.-vel iparkodnak tönkre tenni, hogy azután ők vegyék kezükbe az uralmat. Ennek a szervezetnek köszönhetik a magyarok, erkölcsük megrontásától kezdve mind azt a sok bajt, romlást, nyomort, mely az utolsó pár évtizedben reájuk szakadt.

Bármily erős és nagyhatalmú is a szabadkőművesek ily szervezete, keresztény nemzeti megújulásunkon meg kell törni erejüknek, mert különben elvesztünk, kiirtanak vagy rabszolgákká tesznek bennünket, mint azt az orosz néppel teszik, a kommunizmuson keresztül.

49. Milyen utat kell követnünk, hogy a mai gazdasági világválságból kijuthassunk?

Az emberiség történelmében időnként válságos korszakok fordulnak elő. Ilyen volt az ó-kor hanyatlási ideje, amikor ragyogó külsőségek alatt bűn, nyomor, lélektelenség lakozott és az anyagiasság uralkodott. Kivezető út e hanyatlásból nem mutatkozott sehol, hiába volt a tudósok minden próbálkozása. Végre megérkezett a szabadító Krisztus személyében és tanításában, aki átalakította az egész emberiség gondolatvilágát, erkölcsét, politikai és gazdasági életét, mert a szegények vallásával szociális programot is adott: az embernek megbecsülését, a megélhetés és szabadság jogát. A legutolsó századokig a keresztény erkölcsi elvek nagyjában biztosították a gazdasági egyensúlyt, a tőke és a munka összhangját. A technika fejlődése, a gépek feltalálása, a liberális felfogású szabad verseny és forgalom, a pogány erkölcsök, az Evangéliumtól való eltávolodás, a hit hanyatlása újra válságot okoztak az egész világon, mert felborították a gazdasági rendet. Az emberiség két részre oszlott, a kevés számú nagy tőkés és az óriási számú bérmunkások osztályára, mely utóbbi teljesen elszegényedett. A kapitalisták ellen Marx és társai a nemzetközi szocializmust ajánlották, mely azonban alkalmatlannak bizonyult. Ebben a válságos időben ismét Krisztus szólal meg földi helyettese által, amikor XIII. Leó pápa kiadja 1891-ben a „Rerum Novarum” körlevelét, melyben a keresztény erkölcsi elvek követését, az arra való visszatérést ajánlja a válság megoldására.

Megállapítja, hogy úgy a liberális kapitalista rendszer, mint a szocializmus képtelenek voltak a válság megoldására, sőt még nagyobb veszedelemmel fenyegetik az emberi társadalmat. Megállapítja, hogy a magántulajdon és az erre épült társadalmi rendszer helyes és jogosult, de ez nemcsak jogot, hanem kötelezéseket is jelent a köztársadalommal, a szegényekkel szemben. Ugyanis a tőke és a munka egymás nélkül nem boldogul, egymásra vannak utalva, tehát együtt és egyetértésben kell működniök. A tőkés ne csak annyi bért adjon, hogy az csak a munkás létfenntartására legyen elég, hanem annyit, hogy takarékossgal egyéni tulajdont is tudjon szerezni; mert ha a munkásnak reménye van erre, nem fog soha szembe kerülni a

magántulajdon elvére épült társadalmi renddel. Viszont a munkás kötelessége a vállalt munkát lelkiismeretesen teljesíteni s nem erőszakoskodni, kárt csinálni.

Megmondja, hogy az Egyház megteszi kötelességét; az embereket erkölcsre oktatja, igyekszik az emberek közti megértést, szeretetet előmozdítani és gondoskodni fog a szegényekről szociális intézményekkel. De az állam is tegye meg kötelességét, hogy oly törvényeket alkosson, melyek a köz- és a magán jólétet előmozdítják. Igazságszolgáltatása, adóztatása legyen méltányos, igazságos, vigyázzon az állam az erkölcsre és a családi életre, s védje meg a munkásosztályt a kizsákmányolástól.

Az egyes társadalmi osztályoknak pedig azt ajánlja, hogy létesítsenek oly intézményeket, melyek gondoskodnak a segítségre szoruló szegényebb osztálybeliekről, özvegyekről, árvákról, azok ápolásáról, stb. Ajánlja a baleset, öregségi, stb. biztosítást és a munkásoknak a szövetkezését érdekeik védelmére.

A Rerum Novarumban foglaltak nagy hatást gyakoroltak valláskülönbség nélkül az egész világra, az összes kormányokra, s számos szociális intézkedést eredményeztek (vasárnapi munkaszünet, lakásépítkezés, társadalombiztosítás és sok más munkás jóléti intézmény).

A liberalizmus és a világháború, az igazságtalan békekötések, stb. újra gazdasági válságba sodorták a világot, még fokozottabb lett az elszegényedés, nagyobbak lettek a társadalmi igazságtalanságok. Forrong az egész világ, sürgős lett a szociális kérdések megoldása. Minden ily vállalkozás eddig kudarcba fült.

Végre 1931-ben XI. Pius pápa kiadja „Quadragesimo anno” kezdetű körlevelét, melyben figyelmezteti a világot a nagy katasztró fára, mely a küszöbön áll s hogyan lehet és kell megelőzni azt. Rámutat benne a 40 év előtt kiadott Rerum Novarumban foglaltakra és felhívja még a figyelmet, hogy a bajok főoka a magántulajdon elvének helytelen felfogásában van, mert a magántulajdon nemcsak egyéni érdeket szolgál, de annak társadalmi vonatkozása is van: az egész emberiség boldogulását is kell szolgálnia. Az állam kötelessége ezt szabályozni, mert ezzel megakadályozza, hogy a magántulajdoni önző, egyéni érdek túrhetetlen állapotokat teremtsen s ezzel saját sírját ássa meg. Amikor tehát ily szabályozás végett hozzányúl a magántulajdon szentségéhez, tulajdonképpen nem sérti azt, hanem óvja.

A munkára nézve is megállapítja, hogy annak jellege is kettős: egyéni és szociális s ezért a munkabéternél tekintetbe kell venni a munkás és családja életszükségeit, a vállalat jövedelmét és a közjó érdekét is.

Az államot figyelmezteti, hogy az állam ne alapítson fölösleges közüzemeket, hagyja az egyént érvényesülni, ne zavarja annak cselekvési szabadságát, segítse elő a magángazdálkodást és az egyes boldogulását is.

Ajánlja az egyes érdekeltségek szövetkezését és ezeknek az államhoz való viszonyuknak szabályozását.

Elítéli nemcsak a bolsevizmust, hanem azokat is, kik túrik e véres és erőszakos törekvések elterjedését és pusztításait. Azokat különösen elítéli. kik oly állapotokat idéznek elő, amelyek elkese-

rítik az embereket és őket a kétségbeesésbe és forradalomba kergetik. A szoc. demokratákat is elítéli az elveikben foglaltak miatt s ki mondja, hogy jó katolikus szoc. demokrata nem lehet.

Kimondja, hogy csak a keresztény erkölcsön és szereteten át vezet az út a megújuláshoz s gazdasági téren is csak ez segíthet ki bennünket a világ-válságból.

A mai nagy gazdasági világválság feszültséggel teli levegőjében csak egy szikra hiányzik ahhoz, hogy minden lángba boruljon és új világégés pusztítsa el a még megmaradt értékeinket. Elérkezett tehát legfőbb ideje annak, hogy — magunkba szállva — megszívleljük és kövessük Krisztus tanítását és az egyház főpásztorainak intelmeit, melyek megmutatják nekünk az utat, amelyen egy jobb, igazságosabb és boldogabb jövőhöz juthatunk el.

Ezen elvet tartja szembe előtt a keresztény és nemzeti alapon álló szocializmus irányzata is.

Lásd: VII. 46., 47., XI. 5. p. is.

VIII. NEMZETISÉGI KÉRDÉSEK.

1. Nagymagyarországon hol vannak olyan nemzetek, melyek nem magyar anyanyelvűek és melyek azok?

a) A Felvidéken; a tótok, a németek, a rutének.

b) Erdélyben: az oláhok és németek.

e) A Délvidéken: a németek és a szerbek.

d) Dunántúlon: a horvátok, vendek és németek.

e) Az egész országban szétszórva: a zsidók és az előbb említett nemzetiségek.

2. Kiket nevezünk nemzetiségeknek?

Idegen eredetű nemzetek ivadékait, kik nem magyarul beszélnek és nem magyar szokásokat követnek (más a származásuk, más a nyelvük, a népszellemük, a szokásuk, esetleg a vallásuk, más testi és lelki tulajdonságokkal rendelkeznek, mint a magyar). Lásd még: I. 14. p.-ot.

3. Kik a nemzeti kisebbségek?

Azok a nemzetiségek, melyek a magyarok számánál kisebb számúak. (Európában 40 millió kisebbségi sorban élő ember van.)

4. Hogyan jutnak az egyes nemzetiségek más nemzetek uralma alá?

a) hódítás útján,

b) önkéntes hódoltság útján,

c) telepítés által (ezek lehetnek behívottak, vagy bekérezkedettek).

5. Hogyan jutottak az egyes nemzetiségek a magyarok uralma alá?

a) A németek (szászok, zipszerek, svábok)?

11. Géza (1150. körül) Hollandiából német nyelvű flamandokat telepített le: a szepesi zipszereket és az erdélyi szászokat, hogy a magyarokat földművelésre, iparra, kereskedelemre és bányászatra megtanítsák.

IV. Béla (1250.), — a tatárjárás után, — a temesi és a krassószörényi németeket telepítette be, benépesítve velük az elpusztított részeket.

Habsburg királyaink — a török kiűzése után — németeket telepítettek be a kihalt országrészekbe, benépesítés és elnémetesítésünk végett.

Tulajdonságaik: szorgalmasok, takarékosak, mértékletesek, tiszták, rendesek, becsületesek, értelmesek, bajszatlanok. Keresztények. Germán faj. Számuk kb. 2 millió.

b) *A tótok?*

A honfoglalás előtt a Morva-Szlovák birodalomban éltek, amely Morvaországot s a Felvidéket le a Dunáig foglalta magában (Csehországot nem). A honfoglaláskor tehát már itt találtuk őket. Rendes államot akkoriban nem alkottak; nagy fejedelmük: Szvatopluk halála után, törzsekre szakadva éltek, s részben meghódítottuk őket, részben önként hódoltak meg.

Tulajdonságaik: szorgalmasak, igénytelenek, takarékosak, mértékletesek, tisztelettudók, vallásosak, becsületesek, nem szívesen tanulnak, drótosok, ablakosok, tutajosok. Keresztények. Szláv faj. Számuk kb. 2 millió.

c) *A ruthének?*

Nagy Lajos (1350.) az Északkeleti Felvidéken lakó oláhoknak megparancsolta, hogy a görög keleti vallásról térjenek át a r. kath. vallásra, de ezek nem tettek a parancsnak eleget, hanem kivándoroltak Moldvába. Elnéptelenedett helyükre telepítette be a lakóhelyet kérő kisorozokat.

Tulajdonságaik: szorgalmasak, vallásosak, jámborak, szelídek, becsületesek, tanulatlanok, szegények, mert a kazár zsidók kiuzsorázták őket. Sovány földjeik vannak, csak oroszul beszélnek, bajszuk nincs, hosszú hajat viselnek, földműveléssel, erdőirtással és faszállítással foglalkoznak. Gör. kath. és gör. keletiek. Szláv faj. Számuk kb. 500 ezer.

d) *Az oláhok?*

Azzal dicsekszenek, hogy a rómaiaktól származnak. Nem igaz. Albániából származnak, cigány faj.

II. Endre (1230. körül) engedte meg nekik — könyörgésükre — hogy Orsova és az Olt folyó környékén letelepedjenek; innen szivárogtak be Erdélybe és Beszarábia felé. Gselédekül, jobbágyul beálltak a földesurakhoz s pásztorkodásuk (állattenyésztés), házaló kereskedelmük (teknővájás, dézsakészítés, stb.) révén terjeszkedtek szét.

Tulajdonságaik: nem akarnak megtanulni magyarul, nem szeretik a magyart, hosszú hajat viselnek, lusták, piszkosak, tanulatlanok, babonásan vallásosak, pálinkások, megvesztegethetőek, alattomosak, egészségtelen nép. Gör. keleti és g. kath. vallásúak. Számuk kb. 3 millió.

c) *Szerbek* (bunyevacok, rácok)?

Nagy Lajos (1350. körül) a törököktől felfelé szorított szerbeket, könyörgésükre telepítette be a Duna-Tisza közé. Állattenyésztők, híres sertéshizlalók, kereskedők, vad természetűek, bátrak, nem nagyon mértékletesek. Akik a r. kath. vallást felvették: bunyevacok, akik gör. keletiek maradtak: rácok. Szláv. faj. Számuk kb. fél millió.

f) *Horvátok?*

Könyves Kálmán (1300. körül) meghódította a horvátok lakta területeket (Horvátországot, Boszniát és Dalmáciát). A Boszniában

és Dalmáciában egymás között háborúskodó és a törökök által felfelé nyomott horvátok lassanként szivárogtak be s a Dráva, Száva és Mura közben telepedtek meg, hol földet vettek, ipart űztek és kereskedtek. Szorgalmas, józan, politizáló, vendégszerető, bátor nép, R. kath. vallásúak. Szláv faj. Számuk kb. fél millió.

g) Zsidók?

1100. óta lassan szivárogtak be az országba; tömegesen különösen az utolsó 50-60 év alatt, főleg Galíciából. Szétszórva élnek az egész országban. Egyrésziük azt vallja, hogy zsidó nemzetiségű. Ezeknek külön egyesületeik vannak nemzetiségük fenntartására: Cionista egyesület (cionisták, akik zsidó államot, Palesztinát akarnak). Tulajdonságaik: eredetileg vallásos, erkölcsös, szorgalmas, tehetséges nép, mely szereti a családi életet és szapora. Az ilyen vallásos, erkölcsös zsidó nem veszedelmes arra az országra, melyben megtelepszik. Sajnos azonban nagyon sokan közülük levetették régi valláserkölcsei felfogásukat s csupán faji jellegüket és gyarló tulajdonságaikat tartották meg. Ezeknek a modern zsidóknak nincsen tisztult valláserkölcsei felfogása, nincs etikai világnézete, mint Prohászka püspök mondotta. Ez kereskedelmükben és üzleteikben sokszor csalárdságban, ravaszágban, kapitalista kizsákmányolásban nyilatkozik meg. Minden szélsőséges szocialista, kommunista, szabadkőműves, hittagadó, erkölcstelen törekvéssel rokonszenveznek. Irodalomban, művészetben a hitetlenséget, hazafiatlanságot, erkölcstelenséget védelmezik s terjesztik, a magyar nyelvet megrontják. A kommün vezető férfiai nagyszámmal az ő körükből kerültek ki. Ezek a valláserkölcseileg romlott zsidók sokat ártottak hazánknak, a nemzet zöme előtt tehát joggal ellenszenvesek. Törekvéseik ellen küzdenünk kell. A vallásos és erkölcsös zsidó azonban lehet jó honpolgár. Az összes zsidók száma: kb. 1 millió.

b) Kisebb nemzetiségek?

Olaszok, örmények, vendek, franciák, cseh-morvák, oroszok. Igen kevesen vannak és bevándoroltak.

6. Magyarországon élő nemzetek közül tehát melyik tekinthető gazdának, illetve uralkodó nemzetnek? és miért?

A magyar. Mert 1000 év elött, a honfoglaláskor, amikor birtokába vette az ország mai területét, illetve azt elfoglalta, tulajdonképpen senkié, vagyis uratlan terület volt és az őslakók közül a tótok is részben önként hódoltak be, illetve csatlakoztak a magyarokhoz, részben meghódítottuk őket. Ugyanez az eset Horvátországgal. A többi nemzetiségeket részben betelepítettük, részben beszivárogtak az országba és még ingyen földet, jogokat, kiváltságokat kaptak a betelepítő királyoktól a magyarokkal szemben. Mégis ők akartak és akarnak urak lenni ezen a magyar vérral szerzett és megszentelt földön, amely 1000 év alatt mindig a magyaré volt.

Egyébként is a magyar nemzet lélekszáma kb. 11 millió, tehát több, mint a 9 millió különféle nemzetiség összesen. Már ezért is jogos tehát, hogy ezen a saját vérével megszerzett földön uralkodó nemzet a magyar legyen, mely az uralkodásra szükséges tulajdonságokkal is rendelkezik.

7. Mi nálunk a nemzetiségi kérdés?

A magyarnak közeli rokona nincs sehol, a hazánkban lakó nemzetiségeknek pedig nagy államot alkotó rokonaik vannak. Ezek és a magyarokat elnémetesíteni akaró egyes Habsburg királyaink azzal vádolták a magyarokat, hogy a nemzetiségeket sanyargatják, elnyomják, szolgaságba kényszerítik. Hogy ez nem volt igaz soha, bizonyítja az, hogy máig is megtartották ősi nyelvüket, szokásaikat, öltözeteiket; szabad költözködési jogaik vannak, földet vásárolhatnak, tisztviselők lehetnek, sok közülök a legmagasabb közjogi méltóságra emelkedett, képviselőt választhatnak, maguk is választhatók és így az ország ügyeinek intézésébe is befolyhatnak. Egyszóval ugyanazon jogokkal és kötelességekkel bírnak, mint a magyar állampolgárok, sőt régebben még kiváltságokkal és önkormányzattal is bírtak. A nemzetiségek mindig jól érezték magukat az országban, szerették a magyart, csak a vezetőiknek feltolakodó emberek — haszon reményében — iparkodtak őket ellenünk fellázítani, ami többször sikerült is nekik.

A magyar nemzet és a nemzetiségek között felmerült viták, a nemzetiségeknek rokonaihoz, kifelé való elszakadási-törekvései elleni küzdelmek képezik a nemzetiségi kérdés lényegét. Ezek az ország területi épségét (integritását) és a magyar állam létét veszélyeztetik, amit egy állam sem tűrhet.

8. Mi az állam területi-integritása?

Az államterület egységes és oszthatatlan és ezen terület épségben tartása képezi az állam területi-integritását (csorbíthatatlanságát). Az állam egész erejével, hatalmával köteles ezt megoltalmazni, törvénytelen azonban a területe módosítható, csökkenthető, növelhető.

9. Mi az önkormányzat (autonómia)?

Az uralkodó nemzet a nemzetiségeknek — rendszeren írásba foglalt kiváltságlevéllel — olyan jogokat szokott adni, melyekkel saját belügyeiket, stb. a törvényes korlátok között önmaguk által megalkotott szabályok szerint intézhetik és bizonyos kedvezményekben részesülnek, legtöbbször épen az uralkodó nemzet rovására.

Kedvezményeik voltak: nem volt szabad zipszerek és szászok közé magyarokat betelepíteni, nehogy elmagyarosodjanak; iskoláikban saját nyelvükön taníthattak és a magyar hatóságokkal is saját nyelvükön érintkezhetek; maguk közül választhatták papjaikat, hivatalnokait, stb. Vámot nem fizettek.

Ilyen önkormányzatuk volt majd minden nemzetiségünknek. Ezeket később, amikor elégedetlenségük miatt fellázadtak a magyar nemzet ellen, éppen azok a Habsburg királyok, kik őket ellenünk felhasználták, vették el tőlük (1849. után). Egyedül Horvátországnak maradt meg az autonómiája.

10. Milyen volt a nemzetiségek viselkedése a magyarokkal szemben?

A kívülről, rokonaiktól és itthon, a vezetőiktől izgatott nemzetiségek ahelyett, hogy mi magyarosítottuk volna el őket, ők igyekeztek a magyarokat beolvasztani, ami (főleg az oláhoknak) sikerült is. Ezt azért tették, hogy minél nagyobb területet szakíthassanak el a magyaroktól és csatolhassanak adandó alkalommal, mint nem magyarul területeket az idegen államhoz, illetve rokonaikhoz. Irredenták lettek, azaz hazaárulásra adták magukat. Hűtlenek lettek ahhoz

a magyar *hazához*, mely évszázadok óta megélhetést és kiváltságokat adott nekik. Több ízben fel is lázadtak a magyarok ellen és tömegesen mészárolták le őket. Leveretésük után lassankint — büntetésül — kiváltságaiktól megfosztottuk őket és ekkor alattomban még inkább ellenünk dolgoztak.

11. Mit nevezünk irredentizmusnak?

A más nyelveket beszélőknek, a nemzetiségeknek hazájuktól való elszakadási törekvését. Akik azt a területet, amelyen a nemzetiiségek laknak, más országhoz akarják kapcsolni, akik erre izgatnak, illetve elszakadni akarnak, azok az irredentisták, irredenták (meg nem váltottak, fel nem szabadítottak). A trianoni békekötésben foglaltak szerint nemzetiségeinket, azon területekkel, amelyeken laktak, az azon területen lakó sok millió magyarral együtt, a szomszéd államokhoz csatolták, szerintük felszabadították őket.

Valamire való magyar ember sohase nyugodhat bele országunk ezen földarabolásába, 1000 éves örökségünkről soha le nem mondhatunk, hiába erőszakolják fegyverrel, szerződésekkkel, gazdasági terrorral (erőszak), szép szavakkal.

Tartson akármeddig az idegen megszállás, mi azt csak lealázó, átmeneti állapotnak fogjuk tartani (mint egykor a török hódoltságot), amelyből újra lesz feltámadás!

Reményt nyújt erre egyrészt hazánk földrajzi helyzete, hogy Magyarország egész zárt földrajzi egységet alkot, ami az ezen területen élőket gazdaságilag is egymásra utalja s ez erős egységesítő vonzerőt gyakorol s amelyet csak erőszak tud visszatartani, már pedig örökké tartó erőszakot nem ismer a természet! Másrészt reményt nyújt erre a csehek, oláhok, szerbek eddigi története, mely folytonos föl-le hullámozást mutat s a rövid föllendülés korszakát náluk mindig nagy nemzeti katasztrófák (szerencsétlenségek) és mély sülyedés követte, mert mindig, mint most is, idegen nagyhatalmaktól és azok pillanatnyi érdekeitől függöttek. Nem fog az entente (a nyugati nagyhatalmak szövetsége) mindig vigyázni rájuk, feléled még Németország, Oroszország és Bulgária is, már pedig ezeknek érdekei ellenkeznek a kis entente-beliek (csehek, oláhok, szerbek) érdekeivel s akkor újra rájuk szakad végzetük: a sülyedés.

A bennünket körülvevő mesterkél, beteg és hazugságra alapított, természetellenes államok össze fognak dőlni. Erre az időre kell nekünk szervezkedni, azaz társadalmi erőinket összefogni, gazdaságilag megerősödni, erkölceinket és katonai erényeinket gondozni, kultúrában, civilizációban (műveltség) előrehaladni, hogy a helyünket akkor majd megállhassuk.

Az erre, ill. Nagymagyarország újbóli föllállítására való törekvést, melyet elszakadt véreinkben is ápolunk, s azt a törekvést és munkát, amellyel a visszacsatolás mellett dolgoznak és dolgozunk, magyar irredentizmusnak hívjuk.

12. Milyen nemzetiségi fölkelésről tudunk?

1848/49-ben: a szerbek Futtakon 37 gyerek fejét vágták le.

A horvátok hadsereggel jöttek ellenünk Jellasic bán alatt. A tótok Hubán vezérlete alatt tüzzel-vassal pusztították a magyarokat. Ugyanígy a zipszerek és szászok is.

Az oláhok Janku vezérlete alatt raboltak, kegyetlenkedtek,

gyilkoltak, nem kímélve (heget, asszonyt, gyereket. Kis Enyeden 150 magyart öltek meg, Zalatnán 660 magyart és a várost is felgyújtották, stb.

Egyedül a ruthének nem keltek fel sohasem ellenünk s a világháború után sem akartak elszakadni. Népszavazást ígértek meg nekik, hogy maguk szavazzanak csatlakozásukról, mely országhoz akarnak tartozni, de soha végrehajtani nem engedték, hanem a csehek erőszakkal tartják őket iga alatt.

13. Hogyan állt a nemzetiségi kérdés 1867-ben, amikor a magyar nemzet visszakapta szabadságát és függetlenségét?

Miután a magyar nemzet látta, hogy a nemzetiségek milyen műveletlenek, félrevezethetők, lelkiismeretlenek, hazafiatlanok, minden önkormányzatukat (kivéve Horvátországot), kiváltságukat megszüntette, de azért ugyanazon jogokkal és kötelességekkel ruházta fel őket, mint a magyar állampolgárokat. Megengedte nekik, hogy nemzeti jellegüket és nyelvüket megtarthassák, de megkívánta, hogy iskoláikban, kivéve a hittant, magyarul tanítsanak, hivatalos nyelv a magyar államnyelv legyen s a magyar hatóságoknak engedelmességet tartoznak. A nemzetiségek ezt elfogadták, azonban megint kívülről lázították őket, hogy szakadjanak el tőlünk. Ezen cél érdekében egyesületeket alakítottak, azokat pénzelték és a világsajtóban minden alkalmat felhasználtak arra, hogy bennünket rágalmazzanak agitátoraik segítségével (hogy mi telepedtünk le közibük, hogy műveletlen, vad népek vagyunk s őket elnyomjuk, stb.). Rokon államaik, vezérek el is vadították tőlünk a nemzetiségeket, s akiket valaha szeretettel magunk közé befogadtunk, kiknek földet, egyenlő jogokat, sőt kiváltságokat adtunk, kik itt magyar földön születtek, éltek és kiket a magyar föld látott el, kiket mi megbecsültünk, ellenségeinkké lettek s végül is hűtlenül ellenségeinkhez pártoltak.

14. Mit nevezünk pánszlávizmusnak (túlzás a szláv nemzetiségi törekvésekben)?

A szlávoknak (pánszlávoknak) ama reményét, követelését, munkálkodását, melynek alapján a szlávok lakta magyarországi területeket hazánktól el akarják kapcsolni, egy egységes nagy szláv birodalomba, ill. Csehorsz.-hoz, Szerbiához, végeredményben Oroszorsz.-hoz.

15. Mit nevezünk dákoromanizmusnak (túlzás az oláh nemzetiségi törekvésekben)?

Az oláhoknak (azaz dákorománoknak) ama reményét, követelését, munkálkodását, hogy az összes oláhok lakta magyarországi területeket hazájuktól elcsatolják Oláhországhoz, egy megnagyobbított Nagyoláhország megalapítása végett.

16. Mit nevezünk pángermanizmusnak (túlzás a germán nemzetiségi törekvésekben)?

A germán fajúaknak (pángermánoknak) ama törekvését, munkálkodását, hogy az összes germán (németi fajúak egy Nagygermaniában (Németországban) egyesüljenek, tehát a német lakta területek ia magyarországiak is) egy Nagynémetországhoz csatoltassanak ia közbeeső másfajú nemzetek elnémetesítve szintén oda kapcsoltsassanak, tehát mi is).

17. Milyenek a nemzetiségi viszonyok más országokban?

Oroszország: csak a kozákoknak adott kiváltságokat, mert jó katonák voltak, a sok többi nemzetiséget elnyomta.

Oláhország: egyik nemzetiségnek sem volt és nincs is kiváltsága, sőt elnyomja azokat.

Nagy-Britannia: skótokat, íreket elnyomta.

Jugoszlávia: horvátokat, magyarokat, németeket elnyomja.

Cseh-Szlovákia: a tótokat, magyarokat, németeket elnyomja.

A nemzetiségeknek tehát mindenütt rosszabb a helyzetük, mint nálunk volt: mi nagyon is jól bántunk velük, nagyon bíztunk bennük; ez volt a baj, mert bizalmunkkal rútol visszaéltek.

18. Mi a nemzeti öntudat, miért van arra szükség?

A nemzeti öntudat nagy erkölcsi erő, mely magában foglalja az összes nemzeti érzéseket, a nemzeti szellemet, az állami törekvéseket és célokat, a nemzet lelki erejét és értékét, önértékét, szóval ami az önbizalmat növeli és ami fanatizálni tud.

A nemzeti öntudat az érdekközösségből, a rokonérzésből, a történelmi emlékekből és a közös múlt nagy tetteiből, a sorsközösségből, a közös nyelvből nyeri legfőbb erősségét.

Öntudatos nemzetben, mely ismeri történelmi hivatását, kötelességét, megvan, — akár az egyes emberben — az élni akarás, az érvényesülési vágy és arra képes is, mert van hite.

A nemzeti öntudat az elnyomottakban a közös érzetet kelti fel, mely az együttműködésre, a közös célra: a közös akarást váltja ki a nemzeiből, ami a nemzet egyéneit a közös cselekvésre készíteti: azaz állásfoglalásra, célkitűzésre, szervezésre, harcra.

Öntudatos nemzet tévedhet, eleshet, de sorsa reménytelen soha nem lehet s bizalommal nézhet jövője elé; öntudat nélkül azonban csak elpusztulhat.

A hazaszeretet, a szülőföld szeretete, az emberi lélek sajátos vonása, melyet még a valláshoz, az 1000 éves keresztény vallásunkhoz való ragaszkodásunk is erősít. A hazaszeretet a nemzethez, a magyar fajhoz és a magyar haza földjéhez való ragaszkodás érzése. A hazaszeretet: fenntartója a múlt szent hagyományainak, őseink emlékének, teszi a jelen munkásságát és alapja a jövőnek, így támasza az állami létnek.

A hazaszeretet magában foglalja:

- a) az államfő iránti szeretetet, hűséget, engedelmisséget,
- b) a honfitársak iránti szeretetet, önzetlenséget,
- c) az alkotmány iránti hűséget,
- d) az összetartozandóság érzését,
- e) az áldozatkészséget: a hazáért tűrni, szenvedni, életet és vért áldozni tudni.

A hazaszeretet az a nemzetben, ami a testben az egészség, mely ha meg van a nemzet fiaiban, attól naggyá lesz; ha hiányzik, nélküle elpusztul, meghal. Hazaszeretet nélkül nincs nemzet, nincs állam, legfeljebb egy horda. Naggyá a nemzetet csak a hazaszeretet teheti. Megmagyarázni épúgy nem lehet, mint az egészséget, azt érezni kell és lehet.

Hzaszeretet nélkül nincs nemzeti öntudat, nemzeti öntudat nélkül pedig elpusztul a haza.

Vigyáznunk kell, mert házi ellenségeink ezt az érzést igyekeznek kiölni belőlünk és pedig a legveszedelmesebb méreggel, a nevet-ségességgel, mert tudják, hogy a nevet-ségessé tétel ö s nevet-ségessé nem szívesen teteti magát senki sem. Ők tehát a „hazaffyságot” nevet-ségessé iparkodnak tenni ott, ahol lehet (tulipán mozgalom, idegen áruk bojkottja; keresztény kurzus stb.), hogy az ember resz- telje magát hazafinak tartani, vagy valami hazafias tettet véghezvinni.

Gondoljuk meg, hogy minden, amit a nemzet megerősödése ellen teszünk, kisebb-nagyobb fokú hazaárulás.

Ilyenek: a fél-, vagy túl-kényelmés munka, amivel a nemzet is károsodik;

az irigység (ami a másiknak van, az a mienk is, mert nemzeti kincset képez);

az alkohol túl élvezése, mely rontja úgy az ember, mint utó- dainak egészségét;

a pártoskodás, a nemzetietlen sajtó támogatása, stb.

Az államot ellenállóképessé a kultúra teszi, ennek fokmérője az irodalom és a sajtó. Csak ezek tehetik a nemzetet is igazán naggyá.

A nemzeti öntudatból fakadó élniakarás volt az oka, hogy a magyarság annyi viharvert időn és eseményen át megállhatta helyét és ma is létezik.

Ezt a nemzeti öntudatot tehát jövőnk, fenmaradásunk érde- kében, mint nemzetfenntartó erőt, tovább kell fejleszteni (nemzet- nevelés).

Az utóbbi idők kozmopolita, liberális irányzatai, az anyagiasság nemzeti öntudatunknak nagy károkat okoztak, megrontották közér- kölcsünket, felfogásunkat, a néplelket és jellemet (a destruktív sajtó vitte ebben a vezető szerepet). Ez is oka volt feldarabolásunknak, ki- fosztásunknak, hogy koldusokká lettünk. Ennek beismerését nem szabad szégyellni és be kell vallanunk, hogy a társadalmi osztályok között nincs meg a béke, vagyis hogy társadalmunk beteg. Ha a magyar államot fenn akarjuk tartani, vissza kell térni arra az alapra, melyen 1000 éven át nyugodott és amelyet őseinktől örököltünk. Ez a keresztény erkölcsi alap.

Az Isten léte nem hazugság, a hazaszeretet nem bölcselkedés, a nacionalizmus nem önérdek (szakroegoizmus), hanem a nemzet léte. Tehát nemzetünk léte követeli meg, hogy a nemzeti nevelésre nagy súlyt helyezünk, azt nemzeti szellemmel, érzéssel telítsük, tör- ténelmünk, irodalmunk és a sajtó felhasználásával a keresztény erkölcsöt, a nemzeti öntudatot, ősi erényeinket, faji jellegünket ki- fejlesszük s akkor visszatér a béke, az összhang. Ezt követeli fajunk fenmaradása, jogos önvédelmünk s a magyar nemzeti Géniusz. 19. Mi a nemzeti Géniusz?

Géniusz = őrangyal, vezérlő szellem, nemtó. Nemzeti Géniusz alatt a nemzet szellemi, erkölcsi, kedélyi világának őseréjét, a nemzeti öntudatot, népjellemet, magát a nép lelkét, felfogását, gondolatvilá- gát értjük, mely múltjában mint egy őrangyal őrizte s mint vezérlő szellem a jövőben is vezetni és fenntartani fogja.

A nemzeti Géniusz tartja fenn és fejleszti a nemzet ősi erényeit, jó faji tulajdonságait és teszi a nemzetet büszkévé, öntudatossá, ami fenmaradásának alapfeltétele.

20. Mik azok az intézmények, melyek az állam alapját (fundamentumát) képezik?

A vallás = az erkölcs.

A hadsereg = az erő.

A bíróság = az igazság.

Ezek nélkül az állam nem állhat fenn, társadalmat összetartani nem lehet. Ezekre támaszkodva fejlődhet a kultúra, terjedhet a civilizáció, melyek egy nemzetet (államot) nagygyá, gazdaggá, boldoggá tehetnek. Házi ellenségeink és sajtóik ezek tönkretételén dolgoznak, mindig ezen alapokat igyekeznek az állam épületében megrongálni, mert tudják, hogy ezen intézményekkel „áll, vagy bukik az állam”.

21. Mi a Kultúra?

Kultúra — művelés, műveltség, tenyésztés.

Szűkebb értelemben a lelki jóságot és műveltséget, tehát a szépre, jóra, igazra való törekvést és vallásosságot értjük alatta. Tágabb értelemben a tudományok és művészetek ápolását, fejlesztését és terjesztését.

A kultúra nyomában jár és a kultúra terjeszti a civilizációt.

22. Mi a civilizáció?

Civil = polgár; civilizáció = elpolgáriasodottság, azaz műveltség, de inkább technikai, műszaki értelemben.

A civilizáció az emberi faj virágzása.

Szükséges hozzá: az emberek társadalmi együttélése, ennek szabályozása (törvények), a természet erői felett való uralom és azok kihasználása; vallástudomány, írás, művészet létezése.

A civilizáció tehát védelmet nyújt a természet erői ellen, lehetővé teszi, hogy az emberek egymás mellett háborúskodás nélkül élhessenek, hogy szükségleteiket kevesebb fáradtsággal elégíthessék ki és így idő maradjon pihenésre, szórakozásra, a földi élet élvezésére és képességeik kifejlesztésére, a tudomány és művészet ápolására, a kultúrára.

A civilizáció észbeli munkát, nagy erőfeszítést, állhatatosságot, kötelességteljesítést, jellemet kíván. A civilizációval az ember élete bonyolultabb lett s így nemcsak előny, hanem teher is.

Amely nemzet, vagy faj ezt a terhet nem tudja elviselni, az elpusztul; ilyenek a négerek, indiánok és Ázsia számos néptörzse és a már régebben kipusztult, eltűnt nemzetek.

Az a faj, melyben megvan a képesség a civilizáció terheinek elviselésére, a tehetség a civilizáció előbbrevitelére és át tudja adni (átöröklés útján) az utódoknak, az boldogulni, virágozni fog.

Ez a tehetség a magyar fajban megvan, csak vigyázni kell, nehogy az előbb említett alacsonyabb értékű fajokkal összeházasodjék, mert azoktól, amint ezt a tapasztalat mutatta, a civilizáció terheinek elbírására kevésbé alkalmas utódok származnak.

23. Mi a sajtó és annak hatása?

A sajtó által terjed el a legmesszebb körökbe is az író felfogása. A nyomtatott betűnek az a sajátsága, hogy annak mindenki könnyen hitelt ad, s így nagy hatást gyakorol az emberekre, észrevétlenül is befolyásolja az illetőt, sokszor talán épen helytelen irányban.

A sajtótermék hangja, modora, mindig olyan, hogy a közvé-

leményt céljának megfelelően irányítja és észre sem vesszük, mennyire átváltozik egész gondolat és érzésvilágunk, a sajtó behízalgó és u. n. élvezetes, de tendenciózus (célzatos, egyoldalú, rosszakaratú) cikkeinek hosszú ideig tartó behatása alatt. Senki se állítsa magáról, hogy nem befolyásolható. Az ember nem konok és csökönyös teremtes, aki kitarzana egy már megalkotott felfogása mellett. Az élet tapasztalatai is változtatnak azokon. Hát ha még szép mezbe öltöztetett, az emberi hiúságokra és szenvedélyekre alapított célzatos beszédek és írások járulnak hozzá, hogy az ember felfogását észrevétlenül megváltoztassák. Példa rá a liberális korszak sajtója, mely a nagyon is vallásos, erkölcsös, keresztény és nemzetiesen érző magyarságot eléggé vallástalanná, majdnem kozmopolitává, nemzetközivé s anyagiassá gyúrta át. A világháború végső győzelmét nem az entente fegyveres ereje, hanem a világ minden részében elterjedt és azt befolyásoló sajtója vívta ki, mert mindenki hitt a hazug, de nyomtatott szónak, mely ellenfeleinkben tartotta a lelket, élesztette bennük a gyűlöletet és bosszút, mindezt hazugsággal, míg nálunk destruált, megmételyezett s erkölcsi erőinket lerombolva ellentállásunkat megtörte.

A sajtó irányzata és szelleme épúgy lehet javára egy nemzetnek, mint ahogy a romlását is okozhatja. Tehát jól kell vigyáznunk, milyen sajtótermékeket (újság, stb.) olvasunk, melyik sajtót támogatjuk véres verejtéssel szerzett pénzünkkel. Azt-e, amelyik eleve csak ellenségünk lehet, s romlásunkat segíti elő, avagy amelyik javunkat akarja? Magyar ember csak a keresztény nemzeti sajtót támogathatja és annak termékeit olvashatja, mert csak ez akarja a haza javát. A másoknak támogatásával (minden erre kiadott fillérrel) nemcsak a magunk kárát, de magyar hazánk romlását is elősegítjük.

24. Mi volt Magyarország hivatása földrajzi fekvésénél fogva?

Nyugat védelme Kelet ellen és a kettő közt közvetítőként szerepelni.

25. Mi a kánonjog?

A r. kath. egyház törvénytárában foglalt egyházi jogok és kötelességek összessége.

26. Mi a hit?

Hinni annyit tesz, mint igaznak tartani mindazt, amit más mond. mert meg vagyunk győződve, hogy feltétlenül igazat is mond. Eért hisz az ember vallása tanításának is, amely megtanítja, hogyan kell Istent megismerni, imádni s úgy élni, hogy üdvözülhessen, amire az emberi lélek törekszik.

27. Mi az Istenfélelem?

Vallásosság, az erkölcsös életmód alapja, amely kötelességteljesítésre buzdít, veszélyben megnyugvást, bajban vigaszt ad, bátorra tesz, jóra ösztönöz.

28. Mi a vallás?

A hitre vonatkozó dogmák, szabályok, tanítások elfogadása, azok szerint való élés, a hitbeli érzelmek külső kifejezése és megnyilvánítása szavak és tettek által.

29. Mi az egyház?

A katolikus hitet valló emberek jogi szervezkedése, ill. a megkereszteltek összessége, kik egy közös szervezetben, egyházi

alkotmányuk szerint élnek és működnek, Krisztus követői, aki az egyházat alapította. A r. kath. egyház tehát isteni akaraton nyugszik, alapintézménye a pápaság.

30. Mi a vallásfelekezeti?

Az ugyanazon hitet valló emberek vallási szervezkedése.

31. Mi az eskü?

Szent kijelentés, melyben Istenre hivatkozva ünnepélyesen állítjuk (bírótság előtt), hogy mind az igaz, való, amit mondottunk, vallottunk; — illetve szent fogadalom, melyben ünnepélyesen megígérjük és megfogadjuk, hogy mindazt megtartjuk, ami az esküben benne van s ha azt nem tartjuk meg, ne is segítsen meg az Isten bennünket.

32. Mi az erkölcsösség?

A szépre, a jóra és igazra való törekvés, tehát a vallásos, az önzetlen, józan kötelességteljesítő, munkás, vagyis jellemes, becsületos, erényes életmód: mindaz, ami a köznek és az egyeseknek boldogulását elősegíti.

Az erkölcsös életmódot nevelés és megszokás által kell az emberben állandósítani, második természetévé tenni.

33. Erkölcsileg különösen milyen legyen a férfi, ill. a jó hazafi?

A férfi szerény, nyílt, őszinte, igaz, becsületos, jellemes és megbízható legyen. Tartózkodjék a képmutatástól, haszonleséstől, beteges nagyravágyástól, iszákosságtól, szerencsejátéktól, adósságcsinálástól, rossz társaságtól. Ezek megfosztják egészségétől, becsületétől, büntetésekre csábítják és romlásba döntik. Törekedjék elismerésre, kitüntetésre, dicsőségre, de csak a kötelességteljesítés egyenes útján. A közvagyonban kárt tennie nem szabad és a többi állampolgártársaival jó egyetértésben éljen.

34. Milyen a magyar fajta és mik a nevezetesebb tulajdonságai?

A magyar, az idegenek nézete szerint is „gyönyörű és tehetséges fajta”. Józan, okos, bölcs, méltóságos magatartású, arisztokratikus (főnemesi, úri) gondolkozású nép. Erős, bátor, virtuskodó, minden veszélynek vakmerően neki megy, ha szép szó nem használ, odaüt. Nyílt, szótartó, önérzetes, büszke, magyar voltának öntudatával rendelkező, de azért idegennel szemben méltányos, türelmes, nagylelkű, mást megbecsülő, tisztelettudó, vendég-, igazság-, és szabadságszerető nép. Kiváló katonai szellemmel és tulajdonságokkal rendelkezik, született katona és lovas; erélyes, SZÍVÓS idegei vannak, van benne déli vér, hév, szenvedély, de ha kell nyugodtság és megfontoltság is. Államalkotó ereje és nemzetszervező képessége van, azaz tud uralkodni, úr lenni.

Egyébként a magyar turáni faj, a finn-ugor törzsből származik, legközelebbi rokonai a törökök, finnek, bulgárok.

Túrán az Iráni-medencétől (Perzsia és Afganisztántól) északra, a Kaspi tótól keletre, Pamirtól nyugatra van s északon az Akmolinszki fennsíkra húzódik az Ob vízválasztójáig.

Ritka faj, amely ily sok jó tulajdonsággal rendelkezik s ép azért büszkéknék kell lennünk, hogy ily kiváló fajhoz tartozunk s fennmaradása érdekében érdemes és kötelességünk is dolgoznunk. Szeressük a magunk fajtáját és segítsük elő támogatással minden magyar boldogulását. Kár lenne ezért a szép fajért, ha kipuhtulna.

35. Mi a turáni eszme?

Mi magyarok keletről származtunk.

Tulajdonképpen turáni faj vagyunk, melyből a mongol nép (kinai, japán) régebben elvált és keleten államot alapított, míg a többiek Ázsia többi részére északra, délre és később nyugatra (Európába) vonultak.

Északra kerültek a finn-ugor népek, Ázsia közepén maradtak a török-tatárok; akik délre kerültek Indiába, a hinduk közé telepedtek be.

Mi a finn-ugor népcsaládba tartozunk és nyugatra vándorolva telepedtünk le mai hazánkban. Fajrokonaink: a kínaiak, japánok, mongol-tatárok, finnek, esztek, törökök, bolgárok, dél-oroszok, kirgizek, stb. mintegy 600 milliót számláló faj, mely kb. 11 ezer km. hosszan lakik Európa közepétől Ázsia keleti széléig egy hatalmas, széles sávban.

Turáni fajiságunkat testi és lelki sajátságokban: finom csontozat, kis zömök növés, kis száj, tiszta értelem, nagy munkaerő, büszkeség jellemzi és nyelvben, zenében, költészetünkben, meséinkben, gondolkozásmódunkban máig is megtartottuk. Igaz, hogy a liberális, szabadkőműves és zsidó befolyás megrontani igyekezett bennünket s turániságunkat, hazaszeretetünket, keresztény erkölcsünket, gúny és nevetség tárgyává tette, faji öntudatunkat kiirtani igyekezett. Eltévelyedéseinket drágán fizettük meg. Hazánkat tönkre tették, de nagy csalódásaink egyben felnyitották szemünket. Visszatértünk a keresztény erkölcsön alapuló nemzeti alapra s mivel látjuk, hogy Európa, bár évszázadokon át tatárok-, törökök-, szlávok ellen saját vérünk hullásával védtük, ily rút hálátlansággal fizet, meg kell gondolnunk, hogy nem kellene-e nekünk Európától, a Nyugattól, mivel tőlük nincs mit várni, visszatérni ősi rokonainkhoz, a turániakhoz?

Esetleg ez a turáni eszméhez való visszatérés őrizheti meg a magyart, ezt az Európába ideszakadt fajt. Mindenesetre jó lesz, ha turáni faji sajátságainkat, hajlamainkat, régi jó tulajdonságainkat, turáni erényeinket ismét kifejlesztjük (vallásosság, őseink tisztelete, becsület, hűség, lovagiasság, bátorság, büszkeség, összefogás, stb.), hogy a sárga fajnak mintegy előőrsét képezve, azokkal egyszer majd visszaadhassuk a kölcsönt a hálátlan Európának. (Sárga veszedelem: népvándorlás).

A turáni eszme tehát a fajiság eszméje, a rokon turáni népfajok tömörítése, ősrégi hagyományaink, szokásaink felújítása, faji öntudatunk felébresztése, jövő nagyságunk alapja.

Ez persze Európának nem tetszhetik.

36. Mi a turáni átok?

Sokan állítják, hogy a magyar fajt egy átok nyomja, a turáni faji átok, hogy nem tud összetartani, mindig vetélkedik, meghasonlás a faji sajátsága.

Ez nem igaz. Ezt a magyarba ellenségeink beszélték be, mintegy kikerülhetetlen végzetet, sorsot jelölve meg számunkra mely ellen nem is küzdhetünk. Tévútra vezettek, hogy jó faji tulajdonságainkba vetett hitünket megingatva, könnyebben tönkre tehessenek. Ez eléggé sikerült is nekik.

Pedig, hogy ez a felfogás nem lehetett sajátságunk, az bizonyítja, hogy míg számos nép letűnt az évszázadok folyamán, addig mi 1000 éven át álltuk a világot megrázó viharokat és még ma is létezőnk. De régebben még kevésbé lehetett ez a faji tulajdonságunk, mert nem is tudtunk volna egyetértve (vérszerződés) hazát alapítani. Nyugat felé való vándorlásainkban szétszűllöttünk volna, ha a turáni átok sajátságunk lett volna (minálunk nem volt divat a vérbosszú).

A széthúzás tehát nem turáni átok, hanem ami ebből van már bennünk, az európai szerzemény, európai átok, melyet ellenségeink oltottak belénk és ez ver bennünket. De még ma is kitörős faji sajátságunk és ha bajba kerülünk, igenis összetartunk, segítjük egymást s megvannak a jó faji tulajdonságaink is az uralkodásra; uralomra termett nép vagyunk, tehát bízhatunk jövőnkben és eljövendő újabb nagyságunkban, ha nem engedjük, hogy ellenségeink egymás ellen uszítsanak bennünket.

IX. A VILÁGHÁBORÚ.

1. Kik ellen viselt a magyar nemzet háborúkat a kereszténység felvétele óta és miért?

Kunok, görögök, tatárok, cseh-husziták, törökök, osztrákok ellen, mert megtámadták hazánkat, illetve alkotmányunk, függetlenségünk és szabadságunk ellen törtek, tehát csak védelmi háborút viseltünk. Ugyanígy az oláhok, a csehek, a szerbek is hazánk integritása ellen törtek, mert a nemzetiségek által lakott területeket magukhoz akarták csatolni. Emiatt keletkezett a világháború is, mely szintén védelmi háborúnk volt.

2. Mik voltak a világháború okai?

Közvetlen indító oka a szerbek által 1914. június 28-án, Szarajevóban meggyilkolt Ferdinánd trónörökös és neje ellen elkövetett merénylet volt. Igazi okai:

a) A körülöttünk élő nemzetek, különösen az oláhok, a csehek, a szerbek, a nemzetiségek által lakott területeinket magukhoz akarták csatolni.

b) Oroszország ki akart jutni a tengerhez

c) Gazdasági féltékenység Anglia részéről Németország ellen (a fellendült német ipar és kereskedelem konkurenciája miatt),

d) Franciaország Elzász-Lotharingiát vissza akarta venni Németországtól (revans = bosszú) annak ellenére, hogy 85% német lakta, mert gazdag gyárterület s 1871. előtt a franciáké volt (de azelőtt a németeké).

e) A legtöbb ellenségünknel zsákmányolási és gazdagodási vágy (Orosz, Oláh, Szerb, Olasz, Amerika).

3. Mely államok tartoztak a hármasszövetséghez? miért alakult az? mely államok és miért csatlakoztak még hozzá?

Németország: Franciaország, Anglia miatt.

Osztrák-Magyar Monarchia: Orosz, szerb, oláh miatt.

Olaszország: Nizza, Tunisz miatt.

Csatlakoztak hozzá:

Törökország: 1912/13-tan elvett területek miatt.

Bulgária: 1913-ban való becsapás miatt.

Olaszország a világháború kitörése után elvált és az ellenséghez csatlakozott.

4. Mely államok tartoztak az antanthoz? miért alakult az? mely államok és miért csatlakoztak hozzá?

Oroszország: tengerhez való kijutás és Galícia megszerzése miatt.

Anglia: gazdasági féltékenység miatt.

Franciaország: Elzász-Lotharingia megszerzése miatt.

Csatlakoztak hozzá:

Olaszország: Trieszt és Fiume megszerzése miatt s mert Anglia; megfenyegette, hogy nem ad neki pénzt, szemet, termékeket.

Portugália: Anglia nyomására.

Montenegró, Szerbia, csehek: hódítási vágyból.

Görögország: Összes görögök egyesítése miatt, hódítási vágyból.

Románia: Erdély, Besarábia, Dobruđa megszerzése miatt

Japán: Németország ázsiai gyarmatainak megszerzése miatt.

Unió (Amerikai Egyesült Áll.): gazdasági féltékenykedésből, meggazdagodás végett, hajó elsüllyesztések miatt, valamint, mert féltek, hogy az ántánt még elveszti a háborút s ebben az esetben az antantnak adott nagy kölcsönei elvesznének.

Belgium: semlegesség megsértése miatt, de inkább francia nyomásra.

Még több, különösen amerikai állam csatlakozott az antanthoz kisebb-nagyobb okok miatt, főleg nyomásra, és kapzsiságból, hogy ellenségeinknek hadiszereket szállíthassanak, stb.

5. Hogy nevezzük azokat az államokat, melyek egyik háborús félhet sem csatlakoztak?

Semleges államoknak.

A háborús feleknek be szokták jelenteni, hogy ha valamelyik állam semleges marad. Ezek, a harcoló államoknak, háborús anyagot nem szállíthatnak. Különösen Amerika, mely eleinte semleges-állam volt, nem tartotta be a semlegességet; de a többi se nagyon.

6. Hány állam állt velünk szemben, illetve mi volt az arány a két fél között?

5 állammal szemben 25 állam állott. Mi 120 millió népet képviseltünk, míg ellenünk kb. 500 millió harcolt, tehát több mint négyszeres erővel álltunk szemben s a harctereken mégis mi győztünk (mindenhol ellenséges földön állottunk). Pedig ebbe a számba Kína bele sincs számítva, sem az ántánt gyarmatok.

Megj.: Ajánlatos a világháború nagybani lefolyásának ismeretése, az egyes ellenséges országokkal szemben pedig részletezve. Ezzel kapcsolatban bő alkalom kínálkozik a katonai szolgálat ismeretetésére és a katonaságnál használt különleges kifejezések megmagyarázására is. Mindkét tárgy igen alkalmas arra is, hogy a katonaság iránt rokonszenvet keltsünk és a magyar vitézséget kiemeljük, a hősi halált haltak iránti kegyeletet és a hadirokkantak iránti tiszteletet pedig szóvá tegyük.

7. Hogyan végződött a világháború?

Kimerültünk, illetve a háterszágban ellenségeink a hazafiatlan zsidók és szociáldemokraták útján, valamint destruktív világsajtójuk útján üzött propagandájukkal megtörték erkölcsi erőinket, blokádjuk által (körülkerítéssel, zárlat) gazdasági erőink megfogyatkoztak, beállt a nélkülözés s ezzel a katonaság fegyelme is meglazult s hadseregeink felbomlottak. A fegyvert letettük, bízva az antant Ígéretében, hogy tisztességes békét kapunk. Rútul becsaptak bennünket.

Legelőször a bolgárok törtek le, azután mi, s végül a németek. Egyedül Törökország állta meg a helyét és ő tisztességesebb békét is tudott kötni.

8. Mi a különbség fegyverletétel és fegyverszünet között?

A fegyverét letett felnek mindazon feltételeket el kell fogadni. amit az ellenség diktál, míg a fegyverszünetet kapott fél alkudozhat az ellenséggel, s ha nem tudnak megegyezni, újra harcolhat igazáért és még reménye lehet, hogy eredményt is vívhat ki.

Amíg a fegyver a kézben van, addig az ellenség sincs biztonságban s kénytelen engedményeket adni, előnyösebb békefeltételekbe beleegyezni.

9. Miben állott az a destrukció, mely miatt erkölcsi erőinket elvesztettük?

A magyarok közé került idegen érzésük és fajúak, akik üzletet csináltak a háborúból, gyorsan, hirtelen és nem igaz úton is meg akartak gazdagodni. Ezért árdragítók lettek, láncoltak, hamisítottak, csaltak s ezzel hazaárulást követtek el. Majd pedig forradalmi hangulatot szítottak, hogy a felidézett zavarosban még jobban meggazdagodhassanak s a háború alatti viselkedésükről a figyelmet más felé tereljék.

Az anyagiakban is szűkölködő háterszágokban a hosszú háború miatt kezdett úrrá lenni az elégedetlenség, a békevágy; a csehek árulásai, a bulgárok félreállása, a piavei vereség, levertség okoztak. Ezt használták ki a szociáldemokraták, a kormány ellen izgatva (nem akar békét kötni, földosztási ígéret, stb.), hogy azt megbuktassák s a hatalmat magukhoz kaparítsák és nemzetközi összeköttetéseikre hivatkoztak, hogy majd ők jó békét tudnak kötni. Sokat nélkülözött népünk s a háborúban sokat szenvedett katonáink hittek nekik, bedültek ígéreteiknek. Sokan oldalukra is álltak, amikor már fegyveres, tehát forradalmi úton magukhoz ragadták a hatalmat. (Megszállták a laktanyákat, postát, távirát s egyéb középületeket, a katonaságot, rendőrséget, csendőrséget lefegyverezték, illetve leszerelték, vagy a maguk oldalára állították).

Mivel ez 1918. okt. hóban történt (gr. Károlyi Mihály miniszterelnöksége alatt), azokat, kik ebben cselekvőleg részt vettek, *októbristáknak* mondjuk (őszi rózsás, vagy vértelen forradalomnak is nevezzük).

X. A FORRADALOM. A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG.

1. Mi lett tehát a világháború eredménye?

Németország, Bulgária, Törökországra nézve: megcsonkítás, hadisarc, nyomor.

Nálunk: a hadsereg felbomlása („nem akarok katonát látni”); a fegyverek lerakása után szóba sem állt az entente gr. Károlyiékkel (becsapták őket is) és megengedte, hogy a csehek, oláhok és szerbek megszállják Magyarországnak árulásukért nekik ígért részét, az úgynevezett demarkációnális vonalig. Természetesen nem lévén katonánk, nem tudtuk ezt fegyveresen megakadályozni s így késő volt a megbánás, hogy hittünk ellenségeink igazságosságában és a szociáldemokraták, gr. Károlyiék szavának.

2. Milyen magyar forradalmakat ismerünk s mik voltak azok okai?

a) Pogány forradalom (Koppány, Vatha), a pogány vallás visszaállítása végett.

b) Dózsa-forradalom, parasztlázadás; a leigázott nép elnyomása miatt lázadt fel az urak ellen.

c) Rákóczi-forradalom, mely szabadságharc volt a függetlenségünkért.

d) 1848/49-iki forradalom, mely tulajdonképpen szabadságharc volt, az osztrák elnyomás miatt, függetlenségünk és szabadságunk kiküzdéséért.

e) Az 1918. októberi forradalom, az entente és a szociáldemokraták destruktív és megtévesztő forradalma volt, csak azért, hogy az entente a háborút megnyerje s mert csak ez úton juthattak a szoc. demokraták a hatalomhoz.

3. Mi történt az októberi forradalom után?

Irtózatos üldözést, szenvedést, nyomort, megalázást okozott országunknak. Lelketlen ellenségeink nem riadtak vissza semmiféle üldözéstől, öldökléstől, s így sok család vagyonából teljesen kifosztva, menekülni kényszerült a meg nem szállt területre, hol emiatt a megélhetés még nehezebbé vált (vagonlakók, munkanélküliség, pénzromlás, rossz közbiztonság, rablások, fosztogatások, gr. Tisza István meggyilkolása).

Ezután az úgynevezett népkormány néptörvényeket hozott, az országgyűlést feloszlatta, megalakította a nemzeti tanácsokat s a nemzetőrséget. De amilyen züllött társaság intézte az ország ügyeit, ép olyan züllés volt minden téren, vagyon és közbiztonság teljesen megszűnt. IV. Károly királyt, aki nem mondott le a trónról, megfosztották attól és kikiáltották a népköztársaságot s ennek elnökévé gr. Károlyi Mihályt választották meg. Csak ezt akarta, az ország megcsonkításával, romlásával nem törődött.

Hasonló eset történt Ausztriával is s így a nagy Osztrák-Magyar monarchia teljesen felbomlott.

Közben a szociáldemokraták saját céljaik érdekében (földosztás) sok hívőt szereztek maguknak, a nemzetőrségből szociáldemokrata hadsereget csináltak s a hatalmat 1919. III. hó 20-án gr. Károlyi-tól magukhoz ragadták. Tőlük pedig a köztük lévő radikálisok, a kommunisták vették át a hatalmat és másnap kikiáltották a tanácsköztársaságot.

Erre közvetlen okot az szolgáltatott, hogy a francia misszió (ide küldött bizottság) feje, az entente nevében egy jegyzéket adott át gr. Károlynak, mely szerint a megszálló és magyar csapatok között nehogy tovább is ellenségeskedjenek, egy 16 km-es zónát, semleges területet akart vonni. Ezt az alkalmat használták fel a szoc. demokraták és zsidó vezetőik, hogy a hatalmat átvegyék, elhivatván gr. Károlyival és a nemzettel is, hogy az ország integritását ők meg tudják védeni a szoc. demokrata hadsereggel, az entente-ot is megverik s azt sem engedhetik, hogy a kijelölt semleges zóna legyen a határ.

Az első pillanatokban emiatt a nemzet nagyrésze melléjük is állt s csak pár nappal később tűnt ki, hogy a kommunista elvek érvényre juttatása volt a céljuk.

4. Mi történt a tanácsköztársaság kikiáltása után?

Kun Bélát, ki zsidó volt s eleinte Oroszországban szökött hadifogoly, majd saját véreink üldözése, gyilkolása miatt kommunista vezér lett, Lenin sok pénzzel haza küldte, hogy itt is léptesse életbe a kommunizmust. Tényleg rövid idő alatt át is vette, mint a csöcselék vezére, a hatalmat. Gr. Károlyi Mihályt pár millióval kielégítve, lemondásra kényszerítette és kikiáltatta a proletárdiktatúrát, a csöcselék uralmát. A börtönök ajtaját kinyitatta, a gonosztevéket, a csöcselékét rászabadította az országra.

Ezekből és a radikális szoc. demokrata, valamint zsidó elvtársaiából alakította meg a falusi, járási, megyei, városi direktóriumokat (intéző bizottság) és tanácsokat (szovjeteket), a nagytanácsot (a nemzetgyűlés helyett), a kormányzó tanácsot (a minisztérium helyett), melynek tagjait népbiztosoknak hívták.

Az így létesített kormányformát tanácsköztársaságnak, szovjetköztársaságnak hívták.

A proletárdiktatúrával valóságos rémuralom szakadt az országra. Törvények helyett rendeletekkel kormányoztak a népbiztosok. A sajtószabadságot, a gyülekezési jogot eltörölték, senki véleményét szabadon nem nyilváníthatta. Gazdaságilag is tönkretették az országot (fehérpénz) azért, hogy a tudatlan csavargók és munkakerülők jól és kényelmesen éljenek. Az ország és a mágnások összes értékeit maguknak foglalták le, loptak, vagyont szereztek, a nép pedig elszegényedett (Kun László és Kun Béla szekere: emberek húzták.)

Kun Bélának azt az ígéretüket sem tartották be, hogy megvédik majd az ország integritását, mert a kénysertoborzással felállított vörös hadsereg gyávasága miatt semmi hadisikert el nem értek és amikor látták, hogy ellenségeinkkel úgy sem boldogulnak, azt hangoztatva hagyták el a frontot, hogy semmi közük az integritáshoz, mert haza úgy sincs. Újra becsaptak bennünket. A vörös hadsereget és a terror csapatokat azután saját uralmuk védelmére tartották fenn. Forradalmi törvényszéket állítottak fel. Tűzokat (kezeseket) szedtek. Börtönbe vetések, kínzások, gyilkosságok napirenden voltak s ezeket a terror (megfélemlítő) csapatok hajtották végre. A hazafiakat felakasztották, kb. 600 embert gyilkoltak le (ezen vértanúink emlékére a Kossuth Lajos téren egy emlékmű van felállítva s neveik márványba vésve)

5. Hol volt és van még kommunizmus?

Legelőször 1871-ben Franciaországban lépett fel, de csak rövid ideig tartott.

1917. okt.-ben Kerenszki nevű szoc. demokrata csinált Oroszországban forradalmat, a cárt megfosztotta trónjától s rá 8 napra Lenin nevű kommunista állott a csavargók élére és kikiáltotta a proletárdiktatúrát, mely sok millió orosz életébe került már eddig is, anyagilag teljesen tönkre téve Oroszországot és az orosz népet.

Az orosz szovjet a földkerekség minden országában Htkban és alattomosan a világ forradalmasításán dolgozik ma is.

6. Meddig tartott a vörös uralom és hogyan végződött nálunk?

A bátrabbak közül sok jó hazafi a forradalom megszüntetése és a rend helyreállítása végett szövetkezett: ezek voltak az *ellenforradalmárok*, kiket a vörösök *fehéréknek* neveztek.

Ilyen nagyobb ellenforradalmi mozgalom volt:

Makón, Egerben, Kaposvárott, Sopronban, Kecskeméten, Nagykanizsán, Nagygyécsen, Kőszegen, Dunapatajon, Nyíregyházán, Gyöngyösön, Jászberényben, Rákospalotán, stb. helyeken; a székelyek közt, sőt a vörös katonák közt is és Budapesten az u. n. június 24-iki ellenforradalom, melyet a Ludovikások és a folyamőrök támogattak.

Kun Béla a vörös-terror csapattal némította el és verte le ezeket a helyi ellenforradalmakat; csak a Budapesten levő antant missziók fejének, Romanelli olasz ezredesnek sikerült az utolsó pillanatban megakadályozni, hogy a június 24-iki ellenforradalom résztvevőit nem akasztották fel az Oktogon-téren.

Az ellenforradalmárok titokban továbbra is szervezkedtek az ország minden részében, ezen szervezkedések élén főleg tisztek állottak.

A megfélemlített és halálra keresett ellenforradalmárok az országból kiszöktek s előbb Aradon, majd Szegeden ellenkormányt alakítva és hadsereget szervezve (Feldbachban is), okoztak rémületet a kommunisták között s nagy izgalomban tartották őket.

Az antant azonban a hadsereg szervezését Szegeden nem jó szemmel nézte; félt, hogy ellene is felhasználják, ezért sok akadályt gördített annak megszervezése elé. Inkább azt akarta az antant hogy valamelyik szövetségese verje le a vörösöket. Az oláhokat bízta meg ezzel. A beavatkozásra éppen alkalom is adódott, mikor 1919. júliusban a vörösök megtámadták az oláhokat, de azok a fegyelmezetlen vörös hadsereget megverték. így jogot formáltak a Tisza átlépésére, majd megszállták Budapestet, valamint az ország nagy részét. Az oláh megszállással a vörös uralom ugyan megszűnt, viszont az oláhok kifosztották és anyagilag tönkretették az országot. (Ezt is a kommunistáknak köszönhetjük.) Elvették terményeinket, állatainkat, gyáraink felszerelését, vasúti mozdonyainkat, kocsijainkat, a járókelők értékeit. Aki nem engedelmeskedett, vagy panaszra ment, megbotozták, becsukták, föbelőtték.

Kun Bélák pedig összerabolt holmijaikkal (jó kék pénz, ékszer, stb.) kiszöktek az országból és egy Peidl nevű egyén, szociáldemokrata és zsidó kormányt (minisztériumot) alakított és átvette az ország vezetését.

7. Mi történt a vörös uralom bukása után?

Az oláh megszállás majd fél évig tartott. Ennek oka állítólag az volt, hogy a zsidók a fehérek pogromjától (zsidóüldözés) lettek és igyekeztek az oláhokat minél tovább itt tartani. Ugyanis a sok zsidó népbiztos és direktórium elnök miatt a zsidóságot okolta mindenki a kommunizmusért s a fehérek bizony a sok rémtettért, a résztvevő zsidók, valamint a kommunisták egy részét üldözték és agyon is verték.

Az oláhok ellenségeink voltak és mégis megtörtént, hogy egyesek, különösen a zsidó családok, jó viszonyban voltak, sőt együtt is mulattak velük.

Vége az ántánt, mikor látta, hogyan rabolnak ki és tesznek tönkre bennünket az oláhok, kiharancsolta őket az országból, de csak a Tiszáig s csak újabb fenyegetésre 1920. márciusban mentek vissza a demarkációs vonalig.

Közben a Peidl kormányt pár napi uralom után a Fehérház tagjai lemondatták és elfogták. József főherceg lett a kormányzó s megalakult Friedrich István alatt a polgári kormány. Ezzel vége szakadt a szociáldemokraták uralmának és megindult az igazi keresztény nemzeti irányzat a haza megmentésére.

A kommunisták vezetői külföldre szöktek és így szabadultak meg az igazságos ítélettől. (Ezek „emigráns”-oknak nevezték el magukat; ma sem mernek hazajönni, mert félnek a büntetéstől. Minden rosszat ránk fognak a külföld előtt és ezzel tovább is üzik ártalmas hazaárulásukat.)

Nem, volt tehát igaz a fehér terror, de mégis előfordult, hogy egyesek elkeseredésükben személyes bosszút álltak a kommunizmus alatt ellenük és családjuk ellen elkövetett gonosztettekért, ami nagyon is érthető.

A többi kommunisták bíróság elé kerültek, hogy számot adjanak országunk romlásáért. De a halálraítélteken nem tudták az ítéletet végrehajtani, mert az orosz szovjet azzal fenyegetődött, hogy helyettük ezerszámra végzi ki a még ott lévő hadifoglyainkat. Így megszabadultak az igazságos ítélet végrehajtásától, mert kicseréltük őket hadifoglyainkkal. A kisebb bűnösöket internáltuk (fogolytáborokban helyeztük el).

XI. POLITIKA. POLITIKAI PÁRTOK.

1. Mi a politika?

A haza boldogítására irányuló oly munkálkodás, mellyel a haza javát akarjuk előmozdítani. A politika az állam életével, szervezetével és a közfeladatok megoldásával foglalkozik (alkotmány, közigazgatás, stb.). Vagyis azzal foglalkozik, hogyan kell az államot berendezni, hogy abban úgy az egyesek, mint az összesség a legnagyobb fejlettséget érhessék el; melyik az az irány, amelyik a fejlődést legjobban előmozdítja.

A politika a történelemre, a törvényekre, statisztikákra (tapasztalat) és az ezekből levont következtetésekre támaszkodik.

2. Mi a politikai párt?

Olyan politikai egyének (választott képviselők) egyesülése, kik egyező felfogású munkálkodással akarják az ország javát elősegíteni és e célra a hatalmat is a kezükbe venni.

3. Milyen politikai pártokat ismerünk?

A háború előtt és alatt volt: munka párt (Tisza I. pártja), néppárt, függetlenségi (Kossuth) párt, kiscgazda (Nagyatádi Szabó István) párt, demokrata párt.

Újabban: egységes párt, ker. gazdasági és szociális párt, független kiscgazda párt, ker. nemzeti párt, demokrata és szoc. demokrata párt. Rendszeresen a többségi pártból alakul a kormány. Ha valamely nagyobb pártnak nincs abszolút többsége, kénytelen más pártokkal megegyezni s akkor ezen pártokból alakul meg a kormány (koalíció).

4. Mit nevezünk politikai irányzatnak?

Azt a módot, cselekvést, munkálkodást, mellyel a politikus, vagy a politikai párt a saját célját elérni akarja. A kormánypárt politikai irányzata szerint él a nemzet és attól függ az ország sorsa, mert az dirigál. A forradalom előtt, mivel a kormányzásban nem magyar rétegek is részt vettek, kik a magyarság keresztény- és nemzeti jellegével nem sokat törődtek, a liberális politikai irányzat szerint kormányoztak bennünket. Ennek következménye lett az ország mai sorsa.

A proletár diktatúra tapasztalatain okulva, ma már keresztény és nemzeti az uralkodó többségi pártok politikai irányzata.

5. Mi a keresztény politikai irányzat?

A zsidó kozmopoliták (világpolgárok) előtt a haza nem számít, nekik mindenhol jó, hol vagyonukat szaporíthatják, tehát mindig alkalmazkodnak a körülményekhez. Közülük sok volt a háború alatt lelketlen hadiszállító, árdrágító, a háború után pedig kommunista, ezért nagy ellenszenv, antiszemitizmus fejlődött ki velük szemben. Üldözésükkel azonban a tapasztalatok szerint nem boldogulhatunk, és ez nem is méltó hozzánk. Más eszközökkel kell ellenük küzdeni. Jó tulajdonságaikat kell elsajátítanunk és a keresztény embertársainkat pártolnunk. Erre a belátásra jutva az igazi keresztény, erkölcsös és hazafias, a magyar fajért, a nemzetért való munkálkodást tüzték ki célul a keresztény vezető emberek. Ezt az irányzatot nevezük keresztény nemzeti irányzatnak (ellenségei ker. kurzusnak csúfolják).

Erre szövetkeztek: a ker. nemz. párt (Friedrich István gyáros vezetésével), a ker. szoc. párt (Huszár Károly, Haller István vezetésével), a kiscgazda párt (Nagyatádi Szabó István és Mayer János kiscgazdák vezetésével): a ker. nemz. egyesülés pártjában.

Céljuk volt: az országot kereszténnyé tenni, az apostoli királyságot visszaállítani, a demokratikus (nép) kormányzás, a szociális bajok orvoslása, az ország újjáépítése ker. és nemzeti szellemben.

A Peidl szoc. demokrata és zsidó kormány lemondása után megalakult demokratikus minisztérium ezen pártokból alakult meg s kezdte meg az említett szellemben munkáját: a népek élelemmel, munkával való ellátását; a magyar nemzeti hadsereg felállítását; a választójog újjáalakítását; a nemzetgyűlés összehívását; kormányzó választását; a béke megkötését, stb. Lásd: VII. 46., 47., 49. p. is.

XII. BÉKEKÖTÉS.

1. A háború mivel nyer befejezést?

A háborút rendszerint az egyik fél elveszti, a másik megnyeri. Amikor a vesztes fél beismeri, vagyis kimerülése után látja, hogy tovább nem háborúskodhatik, fegyverszünetet, majd békét kér.

Ezzel megkezdődnek a béketárgyalások afölött, hogy a vesztes fél mivel kárpótolja a nyertes fél nagy kiadásait, elpusztult értékeit, emberei életét stb. így a vesztes félnek kétszeres a vesztesége, mert az ő kárát senki sem téríti meg, sőt a nyertes kárait is meg kell fizetnie. Rendszerint terület átengedéssel és hadisarccal fizet.

A békekonferencián, béketanácson a békeküldöttség (békedelegáció) tárgyalásainak eredményét békeszerződésbe foglalja, irielyben természetesen inkább a nyertes fél akarata érvényesül, mert különben a háború tovább folytatásával fenyegeti meg a békét kérőt, amire pedig a vesztes fél már nem képes. A békeszerződésben foglalt feltételeket, kikötéseket békefeltételeknek, magát a békekonferencia (béketanács) befejezett munkáját békekötésnek nevezzük. Az egyes államok meghatalmazottai által így megkötött békét mindkét ország törvényhozói testületének jóvá kell hagyni (ratifikáció) és az államfők által szentesíteni, azaz törvényerőre emelni, a törvények közé becikkelyezni.

Rendszeren a béketárgyalások helyéről nevezik el a megkötött békét. Pl. trianoni béke.

2. Milyen békével fejeztük be a világháborút?

A világháború győztese az ántánt lett, a központi hatalmak (mi) pedig a vesztes fél.

Az ántánt és a központi hatalmak között a következő békék kötöttek:

- a verszailli béke (német),
- a trianoni béke (magyar),
- a neili béke (bolgár),
- a lozáni béke (török),
- a szanzsermeni béke (osztrák).

Együtt az összest: a Paris körüli békekötésnek mondják.

3. Nagyjából mily feltételek vannak a volt szövetségeseink békekötéseiben?

Németország: területi és gyarmati veszteségei, valamint óriási hadisarc fizetése.

Bulgária: területi veszteségei és hadisarc fizetése.

Törökország nem fogadta el a békediktátumot; a görögöket kiűzte s új békét kellett vele kötni, mely szerint csak csekély területi veszteséget szenvedett. Ez csak azért sikerült így, mert egyedül a török hadsereg nem tette le a fegyvert.

4. Milyen feltételek vannak a magyar békekötésben?

Nagy-Magyarországot feldarabolták; Cseh-Szlovákia, Nagy-Oláhország, Jugoszlávia és Ausztria az úgynevezett utódállamok, «kaptak 1-1 részt; a régi hazának kb. 7₃-a maradt meg és ez lett a mai Csonka-Magyarország.

Ezenkívül hadisarcul elvették a magyar államnak kb. 12 milliárdot érő minden állami vagyonát, ami a megszállott területeken

van (erdők, kincstári birtokok, vasutak, épületek, bányák, gyárak, stb.).

Az oláhok elraboltak kb. 3 milliárd értékünket a megszállás idején.

A régi Osztrák-Magyar Monarchia ránk eső adósságait valorizálva ál kellett vennünk és ki kell fizetnünk.

Jóvátétel (igazi hadisarc) címén szemet és új vasúti felszerelést (mozdonyokat és vaggónokat) kellett Szerbiának adnunk és évente több millió pengőt kell még hosszú éveken át az utódállamoknak fizetnünk.

Csak zsoldos hadsereget szabad tartanunk s azt is meghatározott kicsi számban, gyenge felszereléssel.

Váratok, repülőgépeket, hadihajókat, 15 cm-es és ennél nagyobb kaliberű ágyúkat és tankokat nem tarthatunk, nem készíthetünk. Mindezeket és egyéb hadi felszereléseinket át kellett adnunk az utódállamoknak, illetve meg kellett semmisítenünk. Egyszóval védképtelenné tették bennünket.

Még sok egyéb súlyos feltételt is tartalmaz a trianoni béke.

5. Mikor kötötték a trianoni békét?

1920. június 4-én, amit 1920. november 13-án ratifikáltunk.

6. Miért kaptuk mi magyarok a legsúlyosabb békefeltételeket?

Mert a csehek, oláhok, szerbek, — hogy azokat a gazdag területeket, melyeken a nemzetiségeink laktak, maguknak megszerezhesék — ránk fogták, hogy mi csak Ausztria egyik tartománya és vad nép vagyunk (cigány, csikós, betyár), kik a nemzetiségeket sanyargattak; az ántánt ezt elhitte, tényként elfogadta. De hazaárulásukat is meg akarta az ántánt jutalmazni. A szörnyű békének oka volt az is, hogy gr. Károlyi Mihály és a szoc. demokraták szavainak hittünk, a fegyvert leraktuk, hadseregeinket feloszlatták s így nem volt mitől félniök ellenségeinknek, azt csinálhatták velünk, amit akartak. Csoda, hogy teljesen fel nem osztottak bennünket. Ez csak annak köszönhető, hogy a békekötés idejében — 1920. jun. 4-én — már volt egy kis hadseregünk, a nemzeti hadsereg s ők még ettől is féltek.

7. Igazságosak-e a trianoni békekötésben foglalt feltételek s ha nem, miért?

Feltétlenül igazságtalanok, mert:

a) nem mi okoztuk a háborút, sőt mi elleneztük,

b) mi hódítani nem akartunk, csak védekezünk,

c) az antant kerített be bennünket már békében azzal, hogy az összes körülöttünk levő államokkal ellenünk szövetezeit,

d) ma már sokan igazolják külföldiek is, hogy nem mi. hanem ellenségeink készültek a háborúra,

e) a háború alatt is többször akartunk békét kötni.

f) 1000 éves és földrajzilag egységes országot daraboltak fel és oly határokat szabtak Csonkamagyarországnak, ami nemcsak felháborító, hanem kiáltóan igazságtalan is. Rendesen minden állam földrajzilag egységes területen van és természetes határai vannak. Földrajzilag egységes országnak az oly országot nevezzük, melynek túlnyomórészben természetes határai vannak, amely gazdaságilag is egységes, azaz saját szükségleteit minden behozatal nélkül is el tudja látni s ahol megvan a vízrajzi egység is. Legtöbb folyónk Nagy-

magyarországon ered és mind a Dunába folyik, mind az ország közepe felé törekszik. Most Csonkamagyarországon a folyók szabályozása kivihetetlen, emiatt volt a nagy árvízveszedelem 1922. és 1926-ban.

Földrajzilag egységes ország volt Magyarország is. Trianonban 5, földrajzilag nem egységes államot kovácsoltak össze belőle, melyeknek határai legnagyobbbrészt nem természetesek.

g) A nemzetiség lakta vidékeket azért vették el tőlünk, mert ott túlnyomórésztben nem magyarok laktak, akikkel állítólag rosszul bántunk. Ez is igazságtalanság, de nem is igaz, mert ezeket a nemzetiségeket nagyrészt környégségeikre telepítettük be, mivel volt hazájukban nem volt jó dolguk, sőt annak idején egyenesen kiüldözték őket. Ezek a betelepültek jól érezték magukat nálunk; ha volt hazájukban jobb sorsuk lett volna, régen itt hagytak volna bennünket. Egyébként is évszázadokon át megtartották nyelvüket, szokásaikat, tehát nem nyomtuk el őket. És annak dacára, hogy mi gavallérok voltunk velük szemben, ők hálátlanul elrabolták földjeinket.

h) Emberi műveltség szempontjából is igazságtalanság, mert sokkal műveletlenebb (oláh, szerb, hol mindkét helyen a lakosság több mint fele analfabéta: írás nem tudó) faj uralma alá kényszerítették a sokkal műveltebb magyar fajt.

i) Az antant azon ígéréteben bízva, hogy Wilson 14 békepontja szerint kötik meg a békét, tették le katonáink a fegyvert. Ezen 14 pont egyike arról szólt, hogy a nemzetiségi vidékeken — a népek önrendelkezési joga alapján (bár az se lett volna igazságos, lásd: XII. 8. pontot) — népszavazás döntse el, mely államhoz akarnak tartozni. Mi kértük ennek elrendelését, bízva nemzetiségeinknek a magyar állam iránti hazaszeretetében, de az antánt ígérte nem tartotta be; nem merték a népszavazást elrendelni, féltek az eredménytől és jogosan, amint azt a fegyveres felkeléssel kikényszerített soproni népszavazás eredménye be is bizonyította.

Tehát igazságtalanul szakították el nemeztiségeinket is, mert azok nem is vágyódtak más uralom után. S még azok is, akik talán óhajtották közülük, az elszakítás óta nagyon megbánták, mert most csakugyan elnyomja, sőt üldözi őket uralmon lévő testvérnépük, s az új hazájukban legfeljebb csak másodrendű polgárok.

j) Még nagyobb igazságtalanság az, hogy 3.5 millió magyart szakítottak el Magyarországtól, amikor pedig elvként kimondták, hogy a többnyelvű államok megszüntetése végett, minden nemzetiség ahhoz az országhoz tartozzék, melynek nyelvét beszéli.

Egy nemzetiségi állam helyett 5 nemzetiségi államot csináltak, mert minden államhoz csatolt területen több mint 30% magyar éit a még más nemzetiségeken kívül, melyeket az egyes utódállamokhoz csatoltak.

k) Mi csak kis hadsereget tarthatunk, míg a körülöttünk levő kis antánt óriási hadsereget tart s bármikor reánk támadhat, védtelenekre.

l) A magyarok 1000 éven át a nyugati államok és a kultúra védőbástyái voltak (tatárok, törökök, kommunizmus ellen). A sok magyar vérért becsapással, feldarabolással fizetett most nekünk Európa.

8. Mi a wilsoni népszavazási elv

Valamely terület hovatartozását az ott lakó nép szavazásával dönteni el. Ez talán igazságosnak látszik, de ha nézzük a következményeit, akkor bebizonyosodik, hogy nem az.

a) Ugyanis ezt a jogot az elégedetlenkedők máskor is igényelnék, ami folytonos nyugtalanságot és bizonytalanságot okozna, mert a határok mentén lakó népek szavazásukkal hol egyik, hol a másik államhoz csatolhatnák azt a területet, amelyen laknak.

b) Így az idegenek letelepedését egy ország sem engedhetné meg, mert előre nem lehet tudni, nem szaporodnak-e el és idővel népszavazás által nem veszélyeztetnék-e majd az ország területi épségét.

c) Így az idegenek üldöztetésnek lennének kitéve és nemzeti-ségi jogról többé szó se lehetne egyik államban sem, mert mindegyik természetesen azokat elnyomni igyekezne.

9. Mit vettek el Magyarországtól a trianoni békében ?

	Volt :	Elvettek :	Maradt :	Elvettek: %
Lakosság	20·5 millió	11·5	9	55
Magyar	10 „	3·5	6·5	66·5
Magyarul tudó	12 „	5	7	40
Német	2 „	1·5	0·5	75
Tót	2 „	1·835	0·165	91·5
Oláh	3 „	2·950	0·050	98
Ruthén	0·5 „	0·4988	0·0012	99·8
Horvát és szerb	1 „	0·940	0·06	94
Terület	325·411 km ²	232·578	92·833	72
Szántóföld	22 m. hold	12·5	9·5	57
Ló	2 „	1·1	0·9	55
Szarvasmarha	6 „	4	2	67
Juh	7·5 „	5	2·5	67
Sertés	6·5 „	3	3·5	48
Bortermés	3·2 m. hl.	1·2	2	37
Petroleum	65 millió q	65	0	100
Erdő	12·5 m. kat h.	10·5	2	84
Só	2·5 millió q	2·5	0	100*
Barna szén	80 „	24	56	29
Fekete szén	11 „	9·5	1·5	86
Arany, ezüst érc	3 „	3	0	100
Gyár	4·200	2·200	2·000	52
Vasuthossz	20·000 km.	11·700	8·300	59
Tengeri hajózás	144·000 tonna	144·000	0	100
Vizierő	2 millió HP.	1·880	0·120	94
Gyári, ipari és bányaterm.	6 milliárd Kor.	3	3	50
Egyéb gazdasági termés	215 „ q	138	77	64

Körülbelül 80.000 család menekült 1921-ig a megszállt részekből és lett földönfutóvá, nincstelenné.

Elvették még egyetlen tengeri kikötőnket Fiumét is, melyet magyar pénzen építettünk fel.

Szükségletünk 1 millió q.

10. Milyen politikai és jogi rendelkezései vannak a trianoni békeszerződésnek, melyek miatt mi nem vagyunk független (szuverén) állam?

a) Bármely államnak szerződésünkben adott „legnagyobb kedvezmény” előny, az összes államokat megilleti. Azaz, ha valamely nemzetnek árubehozatalra vámelőnyt adunk, akkor azt az oláhok, csehek, stb. is igénybe vehetik, még pedig minden ellenszolgáltatás nélkül. Ez nagy gazdasági hátrány és önálló kereskedelmi és vámpolitikánkat lehetetlenné teszi,

b) Parancsra kellett királyunkat a tróntól megfosztani. Beleszólnak legsajátosabb belügyeinkbe, a királyválasztásba: Habsburgot nem választhatunk királynak.

c) Csak zsoldos hadsereget tarthatunk. Meg van határozva az is, mennyi és milyen fegyverünk, lőszerünk lehet, ilyen be sem hozhatunk, erre az ántánt mindig felügyelhet. Tankunk, hadihajónk, repülőgépeink, nagyobb kaliberű ágyúink nem lehetnek. Ádáz ellenségeink ellen tehát védtelenségre vagyunk kárhozthatva.

cl) Beleszólnak, ellenőrizhetik pénzügyeinket. A Nemzetek Szövetsége megvizsgálhatja az ország jövedelmét, teljesítőképességét, joga van mindenbe betekinteni, azaz gondnokság alá vagyunk helyezve, hogy minél nagyobb hadisarcot tudjanak belőlünk kicsikarni.

Xincs tehát igazi függetlenségünk. Szabad, sőt kell élnünk, dolgoznunk, de csak azért, hogy minél többet fizethessünk ellenségeinknek s nem csak mi, de még fiaink és unokáink is, egyelőre 1966-ig. Valódi rabszolga sors ez, mely csak gyűlöletet és elkeseredést vált-hat ki belőlünk.

11. Mi a jóvátétel?

Mivel az ántánt szerint mi idéztük fel a háborút, mi vagyunk minden kárnak az okai, azért:

A) Minden, a háborúban okozott kárt meg kell fizetnünk.

B) Nekünk kell fizetni az ellenséges állam rokkant és hadi-özvegy nyugdíjait, hadisegélyeket, stb. (mikor a magunkét se bírjuk).

G) A megszálló seregek költségeit is nekünk kellett megfizetni.

D) A jóvátételi bizottság költségeit is mi fizettük meg.

E) Ezenkívül természetbeni szolgáltatásokat is kellett adnunk.

a) Szenet, állatokat, építőanyagot, iparcikkeket, élelmiszereket.

b) Összes kereskedelmi hajónkat, a külföldiek magyarországi vagyonát, őket kártalanítva át kellett adnunk, míg a mi polgáraink külföldi vagyona fölött az ántánt rendelkezett (optáns pör is ide számítható).

c) A régi monarchia államadósságaiból a nagyobb résszel bennünket terheltek meg és azokat valorizálva kell kifizetnünk.

d) Kézpénztartozásainkat a külföldi hitelezők tetszés szerinti valutában követelhetik.

e) Elrabolt területen levő állami és köztulajdon ingyen ment át az illető államok tulajdonába.

f) Kötelezni kellett magunkat, hogy teljes és gyors átmeneti forgalmat biztosítsunk ellenségeinknek, szállítási előnyöket, tarifaközvetményt adunk nekik.

g) A Dunát, Tiszát nemzetközivé tették és a hajózás szabadságát biztosították, de csak a maguk részére, mi csak az ő külön engedélyükkel utazhatunk az ő országukba.

h) Csonkamagyarország egyes vonalain 15 évig a csehek és oláhok saját vonatjaikkal és személyzetükkel közlekedhetnek.

i) Magyarország összes birtokaira és jövedelmére elsőbbségi zálogjogot kötöttek ki, vagyis összes vagyonunkat lefoglalták, hogy kényszeríthessenek bennünket eleget tenni az u. n. jóvátételi kötelezettségnek. Kiraboltak, kifosztottak, gazdaságilag agyon nyomorítottak és valósággal gyámság, gondnokság alá helyeztek bennünket, hogy lassan haldokolva menjünk tönkre. Bízunk a magyarok Istenében, hogy ez a céljuk nem fog megvalósulni, fel fogunk egyszer még támadni!

12. Hozott-e tehát a béke megnyugvást a világnak?

A békekötések folytán a népek közötti összhang és bizalom nemcsak nem tért vissza, de a békék inkább felfordulást, válságot teremtettek úgy erkölcsi, mint gazdasági tekintetben, amit most az egész világ érez. A válság, a széthullás és újabb háború rémei fenyegetik Európát és vele az egész világot.

Ennek eredeti okai: a materialista (anyagi) felfogás, az önérdek, az anyagi javak helytelen elosztása, melyet legtöbbször kétes úton szereztek; a vallástalanság, lelkiismeretlenség, az erkölcsök elfajulása, a liberalista és helytelen szocialista-kommunista felfogás, a zsidó szabadkőműves szellem, irányzat és befolyás (sajtó) elhatalmasodása.

13. Mi lenne Európa (a világ) válságának megoldása?

Ha a népek visszatérnének a nemzeti keresztény erkölcsi alapra és ezáltal igazi nemzetköziség lenne, mely megengedné az egyes nemzetek szabad kifejlődését, s amellet az egymás közti békés érintkezést biztosítaná.

A keresztény erkölcs lehet csak a társadalmi, állami élet és rend biztos alapja.

14. Mik voltak tehát az okai Nagy magyar ország pusztulásának?

A szabadkőművesség. A liberalizmus. Az erkölcsök romlása. A világháború. A forradalmak. Az oláh invázió. A trianoni béke. Ezek az ország közgazdaságát tették tönkre s nagy értékeink pusztultak el miattuk. (Nemzeti szellem. Pénzinfláció; kevés volt a termés, nem volt exportunk, csak import; sok iparcikket kellett behozni, nem volt meg az aranyfedezet, megromlott a pénzünk értéke. Véraló és vele munkaerő veszteség. Elrabolt részeink és értékeink).

Hazánkat tehát újra kell építenünk, az elrablott részeket vissza kell szerezni. Ehhez hit, bizalom, munka, összetartás kell. Országunk átélt már hasonló csapásokat: tatárjárás, török hódoltság, osztrák elnyomás kora s mégis újra nagygyá lett. Most is azzá kell lennie!

15. Mik a teendőink, hogy a trianoni békét megváltoztassuk, hogy az ország életképességét biztosítsuk, hazánkat újra nagygyá tehessük?

a) A jogrendet, azaz a törvény és tekintélytiszteletet helyreállítani. A felülről jövő irányítást elfogadni, engedelmeskedni (nem mindig kritizálni, bírálgatni),

b) hinni, bízni, áldozatkésznek lenni,

c) dolgozni (a többtermelés végett, hogy exportunk nagyobb legyen, mint az importunk, mert így pénzünk értéke nagyobb lesz, gazdagabbak leszünk s hazánk szükségleteire több adót is fizethetünk, ezzel hazánk fejlődését, ellenállóképességét segítjük elő),

d) tanulni (műveltség megszerzése végett, mert evvel használunk hazánknak is),

e) takarékoskodni, lehetőleg csak magyar árut vásárolni (gazdagodásunk végett),

f) a magyaroknak egymást szeretni, segíteni, összefogni, összetartani egymásközt, falu és város közt; becsülettel egymás közt élni.

g) büszkén viselni sorsunkat, hallgatva, de ökölbe szorított kézzel, mindig Nagymagyarország visszaszerzésére gondolni (mint a franciák tették: Elzász Lotharingia miatt és álljon előttünk Lengyelország példája),

h) titkokat jól megőrizni (nem pletykálni),

i) békés politikával és a külföld felvilágosításával az antantot a békerevízióra rábírni (propaganda),

j) a testet edzeni, sportolni (cserkész, levente), hogy erők legyünk,

k) ellenségeinkkel nem barátkozni,

l) a katonaságot fejleszteni. Az esetleg bekövetkezendő háborúra, ahogy csak lehetséges, lelkileg, testileg, technikailag felkészülni és ha kell, erőszakkal is Nagymagyarországot tőlük visszaszerezni.

m) a keresztény nemzeti szellemre visszatérni. A keresztény erkölcsöt, a nemzeti öntudatot, ősi erényeinket, faji jótulajdonságainkat ki kell fejleszteni s akkor visszatér közénk a béke és az összhang.

Ezeket követeli tőlünk fajunk fenntartása, jogos önvédelmünk és a magyar Gêniozus.

A földrajzilag és gazdaságilag egységes országot széjjel tépték, Csonkamagyarországot a rárakott sok teher folytán életképtelenné tették. Ebbe pedig bele nem nyugadhatunk! Nem, nem, soha! 16. Mi a háború?

A háború a megsértett nemzetközi jogszabályok megtorlására szolgáló legerősebb és legutolsó eszköz. Az állam önsegélye ez és joga van vele élni, lia annak szükségessége beáll, mint például megtámadás esetén. Egyébként két, vagy több független államnak egymásközötti fegyveres küzdelme, melynél legalább az egyik fél akarja a háborút.

Hadi jog alatt a hadviselő felek és a semleges államok között érvényben lévő jogszabályok összességét értjük, mely megmondja, milyen módon és szabályok szerint történjék a hadviselés. A hadijog megsértése nemzetközi jogi vizsályt képez. A hadüzenet előtt, vagy alkalmával, de után is a hadviselő felek különös esetekben még bizonyos szabályok betartására is szokták magukat kötelezni, ha ilyen esetek eddig még nem voltak szabályozva. (Pl. mint a tengeralattjáró harc megindításakor tették ezt a németek.)

A támadó háború mindenesetre elítélendő és jogos felháborodást vonhat maga után. A védekező háború, akár a nemzet becsületéről, akár a haza területi épségéről legyen szó, nemcsak megengedett, de kötelesség.

Nekünk magyaroknak, bár őszinte lélekkel óhajtjuk a békét és háború nélkül szeretnénk visszaszerezni elszakított területeinket, nem igen van kilátásunk a trianoni béke igazságos és békés revíziójára (megváltoztatására), sőt még arra is lehet számítanunk, hogy ellenségeink a megmaradt részeket is igyekezni fognak alkalmas pilla-

natban a maguk részére megszerezni. Ezért nekünk készen kell lennünk minden eshetőségre. Egyébként is igaz magyar ember sohasem nyugodhat meg a trianoni átkos békében, hazája csonkítottóságában s készen kell állnia, hogy életét is odaadja, ha másképp nem megy: magyar hazánk feltámadásáért, mert Csonkamagyarország nem ország, Nagymagyarország· mennyország!

17. Mi a gazdasági háború?

Ez nem valódi háború, ebben nincs fegyveres küzdelem, de ez is vért kíván. Az ellenség gazdasági nyomással igyekszik tönkre tenni s hatalma alá hajtani a másik államot, mint azt a trianoni békében velünk tették s ma is teszik a kis ántánt államok és néhány nagy hatalom.

A földrajzilag, gazdaságilag, politikailag hatalmasabb állam (egyedül, vagy szövetségeseivel) a kisebb és gyengébb államot tőzsdei- és hitel-manőverekkel, hitelevonásokkal, kölcsönök felmondásával, rákényszerített előnytelen kereskedelmi szerződésekkel, pénzének erőszakos lerontásával, stb.-vel szegénnyé teszi, állampolgárait öngyilkosságba, vagyis forradalomba igyekszik kergetni, hogy így meggyöngítve, azt tehesse vele, amit akar. Nem riad vissza meggyöngült ellenfelét- a legalkalmasabb pillanatban, mikor az elkeseredés a legmagasabb fokon áll, fegyverrel is megtámadni és leigázni, hatalma alá hajtani. Így nyomja el az erősebb a gyöngébbet, az általuk hirdetett örökbéke nagyobb dicsőségére!

18. Lehet-e örök béke?

Az emberiség élete a különböző szellemű és irányzatú, gondolkozású népeknek és nemzeteknek, békés és háborús küzdelme. Küzdelem nélkül nincs élet, ami nyugszik, békében áll, az nem fejlődhet, az pusztulásra van ítélve.

Az emberek és államok is a természeti világ törvényei alatt állanak. Az élők világában, úgy a növény, mint az állatvilágban is tapasztalhatjuk, hogy minden élő küzdelemmel tartja fenn magát és fajtát, egyik a másikat nyomja el, zsarolja ki, falja fel. Tehát a létért való küzdelemben folytonos a háborúskodás, nincs sehol béke, megállás, az erősebb elnyomja, legyőzi a gyengébbet s ez a természetes. Így van ez az emberek és a nemzetek életében is.

Míg két ember van a földön — jelenlegi természetével felruházva — addig az erősebb a gyengébbet mindig le akarja küzdeni és uralmát, hatalmát föléje kiterjeszteni. Ez a természetes. Míg tehát így vagyunk megalkotva, s mivel az élet a megélhetés érdekében folytonos küzdelemmel jár (időjárás, természeti erők, vadállatok, emberek ellen), világbéke, örökbéke nem lehet.

Aki azt állítja, hogy lehet örökbéke, annak csakis gonosz céljai lehetnek. Szeretné, ha elhinnék neki, hogy tényleg lehet örökbéke, tehát fölösleges a háborúra való felkészülés. Ha majd azután leszerelnénk, vagy védelmünkkel nem törődve a küzdelmekre készületlenül állanánk, ő lenne az első, ki ránk törne s természetesen legyőzne, rabszolgává tenne bennünket az erősebb jogán. Céljuk tehát az örökbéke hirdetőinek a becsapás. Senki nem engedheti magát így becsapatni.

Hogy mennyire igazság az, hogy nem lehet örökbéke, annak legjobb bizonyítéka az, hogy a szörnyű 4 éves világháború óta, mely

pedig irtózatossá vált és súlyos eredményei miatt ugyancsak megremítette az egész világot, mégis szinte megszámlálhatatlan háborúskodás esik az elmúlt egy és fél évtizedre. Hogy csak egy párat említsünk: az orosz-lengyel; a török-görög; a spanyol-marokkói; japán-kinai és a sok délamerikai állam egymás közötti háborúja, továbbá az orosz, spanyol, mexikói, kínai, afganisztáni, arab, indiai, délamerikai, stb. forradalmi mozgolódások. Ezek egyike sem bizonyít amellet, hogy az örökbéke berkeibe készülünk, dacára, hogy Amerika, az ántánt nagyhatalmak, a kisantant és a szoc. demokraták, stb. egyre az örökbékét hangoztatják szirénhangon és nagyképűen, de amellet örületen fégyverkeznek, háborúra készülnek és gazdaságilag harcolnak ellenünk. így higyjünk az általuk „,hirdetett örökbékében! Senki sem lehet annyira együgyű, hogy ezt el is higye nekik, mert mint láttuk, ellenkezik a természet törvényével és ellenségeink viselkedésével is.

Természetes, hogy mindenkinek kötelessége a békés fejlődést elősegíteni, mert a folytonos háborúskodás tönkre teszi a nemzetet. Háború, alatt pang a tudomány, a művészet, a gazdasági élet, sok az érték- és vérveszteség s megromlanak a békés életben kifejlett erkölcsök.

Mikor tehát azt mondjuk, hogy örökbéke nem lehetséges, ezzel nem háborúra izgatunk, hanem csak elővigyázatra és felkészülésre intünk mindenkít, mert az erőpróba előbb-utóbb bekövetkezik, A természet így van megalkotva a sok érdekellentét miatt, melyet a nemzetek egymás melletti fejlődése szükségkép előidéz.

Minél hosszabban tartó béke előmozdítására kell törekedni, az érdekellentétek békés kiegyenlítése legyen a cél és ennek érdekében kell épen készen lennünk és az erkölcsöket ápolnunk, mert ez az igazság és méltányosság alapja s ezáltal képesek az emberek szenvedélyeiket korlátok közé szorítani

TARTALOM.

<i>I. A Társadalom. Az Állam.</i>	4
A nemzetvédelem. — A társadalom. — Az állam. — Államformák. — A szent Korona tana. — Államhatalmi szervek.	
<i>//. Jogszabályok-, a jog keletkezése, alapjogok</i>	11
Jrgi, vallási, erkölcsi szabályok. — Az emberek és államok alapjai. — Állampolgárság. — Állampolgári jogok és kötelességek. — Esküdtszék.	
<i>///. Nemzetközi jog</i>	18
A nemzetközi jog forrásai és birtokosai. — Államalakulatok. — A világ államai. — Nemzetközi beavatkozás. — Monroe elv. — Fascizmus. — Államok képviselete. — Nemzetközi szerződés, bíróságok. — Népszövetség. — beszerelés.,	
<i>IV. Gazdálkodás. Termelés. Fogyasztás</i>	31
Czadálki.dás. — Termelés — Östermelés, ipar, kereskedelem. — Fogyaszt; 's. — Munka. — Munkás. — Munkabérrendszerek. — Szabad verseny. — Gazdasági válság. — Konzervatizmus. — Liberalizmus.	
<i>V. A pénz. A birtok</i>	37
A pénz, a valuta, a deviza. — Külkereskedelem. — Agrár politika. — Kötött birtokok. — Váltó. — Örökösödés. — Végrendelet.	
<i>VI. Munkáskérdés:</i>	51
Munkabérrendszerek. — Munkásvédelmi intézkedések. — Munkás és munkaadó szervezkedések.	
<i>VII. Társadalmi karc. Társadalmi kérdések</i>	53
Társadalmi osztályok. — Kapitalizmus. — Szocializmus. — I. II. III. Internacionálé. — A kommunista szervezkedés. — A szociáldemokrácia programja és kultúrintézményei. — Szabadkőművesség. — Magántulajdon elve. — Keresztény szocializmus.	
<i>VIII. Nemzetiségi kérdések</i>	73
Kisebbségek. — A magyar nemzetiségek kérdése, - Nemzeti öntudat. — Nemzeti génusz. — Kultúra. — Civilizáció. — A sajtó. — A vallás. — A magyar faj tulajdonságai. — A Turáni eszme és átok.	
<i>IX. A világháború</i>	85
A világháború okai. — Hármasszövetség. — Entente. — Hogy végződött a világháború és annak eredménye.	
<i>X. A forradalom A Tanácsköztársaság</i>	88
Mi történt az októberi forradalom után. — A tanácsköztársaság. — Hogy végződött a vörös uralom után.	
<i>XI. Politika. Politiken pártok</i>	91
Politika. — Politikai pártok. — Politikai irányzatok. — Keresztény nemzeti politikai irányzat.	
<i>XII. Békekötés</i>	93
A háború befejezése. — Békekötések. — A trianoni béke feltételei és azok méltatása. — A Wilsnei éhek. — Jóvátétel. — Trianoni veszteségeink. — Nagymagyarország pusztulásának okai. — Magyarország újjáépítésének feltételei. — Gazdasági háború. — A háború és az örökbéke.	

PÓTLÉK

Nemes Szomor Béla:
„A NEMZETVÉDELEM” c. könyvéhez

„Nihil obstat

Dr. Stephanus Madarász censor dioecesanus.

Nr. 1251. Imprimatur. Strigonii, die 29. Április 1932.

Dr. Julius Machovich vic. gen.”

B U D A P E S T ,
ATTILA-NYOMDA R.-T. I., SZT. JÁNOS-TÉR 1/A. TEL.: 53-3-77.
1932.

A zsidókérdés és közérdekű adatok*

Az idegen eredetű nemzetek ivadékai közé tartoznak a zsidók is, akikről nemzetvédelmi szempontból fontos a következőket tudnunk:

1. Hogyan viselkedtek a zsidók, mint nemzeti kisebbség, a magyarokkal szemben?

A zsidók sohasem keltek fel fegyveresen a magyarok ellen, de söpredékük gazdasági téren, tisztességtelen és hazafiatlan magatartásával nagyon sokat ártott a hazának.

Eleinte a zsidóknak a magyaroktól elkülönítve kellett élniök, keresztény nőt feleségül nem vehettek, közhivatalt nem viselhettek, ingatlant nem szerezhettek. Később egyrészüknek csalásai és a török hódoltság alatti árulásai miatt többször kiutasították őket az országból, de újra beszivárogtak.

1848-ban egyenjogúsították (emancipáció) őket liberálisaink. Azóta rávetették magukat a földekre, gyárakra, stb. s a mi gyámmolatalanságunk miatt hamarosan meggazdagodtak, mi pedig elszegényedtünk. Lassankint úgy a gazdasági, majd a politikai és hivatali hatalmat magukhoz ragadták s ma úgy nálunk, mint az egész világon, övék: a hatalom, a pénz, a vagyon, a befolyás (sajtó) is és mi már is jórészt az ő gazdasági rabságukban sínylödünk. S a mi a legnagyobb baj: a zsidóság vallástalan és hazafiatlan, nagyobbik fele kommunista — erkölcstelen — és felforgató eszmékkel a leszegényedett munkás stb. népet elszédíteni iparkodik s olyan mozgalmakba sodorni, mely a fennálló rend, erkölcs, állam stb. pusztulását vonja maga után, hogy azok romjain viláгурalmukat s a keresztény stb. népek rabszolgaságát megteremtsék, ha ezen törekvéseiknek idején gátat nem vetünk.

2. Mi az antiszemita mozgalom?

Zsidóellenesség. Azon zsidók, kiknek ősei már évszázadokkal ezelőtt jöttek be és telepedtek le Magyarországon, legnagyobbrészt hozzásimultak a magyarsághoz, átvették a magyar faj több jótulajdonságát, egyrészük megkeresztelkedett és össze is házasodott a magyarokkal. Voltak zsidók, akik a világháborúban megtették kötelességüket, jó hazafinak bizonyultak. De még ezeknek helyes felfogására is káros hatást gyakorolt a kb. 70 évig tartó liberális korszakban és különösen a háború alatt, s után tömegesen beszivárgott galíciai és lengyel zsidók nagy részének hazafiatlan, erkölcstelen és nem tisztességes gondolkozása, magatartása. Ezek közül került ki a

* Megjegyzés. Kulforrás: *Kovács Alajos*: „A zsidóság térfoglalása Magyarországon” c. műve és *Dr. Cholnoky Jenő*: „Földrajzi és Statisztikai Atlaszából (1927.)” vett adatok.

legtöbb árdrágító, láncoló, csaló, hadiszállító és kommunista forradalmár, tehát nemzet és hazaelenes bűnöző.

Ez természetesen a zsidók elleni gyűlöletet váltotta ki a magyarok nagyrészében, akik követelik, hogy a zsidókat az állam fossa meg jogaitól, mert azzal visszaéltek. Utasítsa ki őket, mert elhatalmasodnak a becsületes magyar faj rovására, vagy legalább is rekessze ki őket a kormányzásból, mert bebizonyították a kommunizmus alatt, hogy csak az ország tönkretételéhez értenek s legnagyobb részét megbízhatatlannak is bizonyultak. Akik ezt akarják, azokat *antiszemitáknak* nevezzük, ellentétben a *filoszemitákkal*, kik a zsidóknak fogják pártját, a zsidók szekerét segítik tolni, az ő elveiket hirdetik (galileisták, kommunisták, szoc. demokraták, stb.).

Az antiszemita gyűlölete és zsidóüldözése néha annyira megy, hogy nemcsak kiüldözik őket, hanem bántalmazták, kínozzák, kifosztják, sőt sokszor tömegesen meg is ölik őket (Oroszországban). Az ilyen véres zsidóellenes mozgalmakat *pogromnak* nevezik. Ez azonban önbíráskodás és helytelen, az ember alapjogába ütköző bűncselekmény. Ezzel csak mártírokat adnak nekik, s még nagyobb ellentállásra kényszerítik őket. Szívósságuk miatt csak hasonló fegyverrel, amilyennel ők küzdenek ellenünk, tehát gazdasági fegyverekkel tudjuk őket leküzdeni.

3. Mi a numerusz klauzusz?

A zsidók csak 5%-át teszik ki az ország lakosságának, azonban az értelmiségi, p. vagyoniilag nagyobb hasznót hajtó, könnyebb foglalkozású pályákon arányszámukon jóval magasabb számban helyezkedtek el és foglalták le az országban az értelmi és gazdasági vezetést s ezzel a hatalmat, valamint a vagyon nagyobb részét. Sokan közülök hatalmukat és vagyonukat nem a magyar nemzet érdekében, de inkább a nemzet érdekei ellen használták fel. Ezt a jövőben megakadályozandó, a keresztény magyarság követelte a numerusz klauzusz (zárt szám) behozását, vagyis, hogy a zsidók csak arányszámuknak megfelelő számban, tehát 5%-ban vétessenek fel a közép- és felső iskolákba, utánpótlásuk meggátlása végett, s hogy így ne tudjanak teljesen elhatalmasodni a magyarság felett.

Azonban hiába hozták be a num. klauzuzst, mert részben nem tartják be (a liberálisok, filoszemiták), részben a zsidóság — gazdag lévén — külföldön is tudja taníttatni gyermekeit s azok visszatérve, itthon nosztrifikáltatják (honosítatják, elismertetik, érvényesnek nyilvánítatják) okleveleiket, végzettségüket s ezzel a numerusz klauzusz üdvös rendelkezéseit kijátsszák. Pedig nemcsak a közép- és felső iskolákban, de minden téren és foglalkozási ágban is szükség volna a num. klauzuzsra, ahogyan azt már több külföldi államban s főleg Amerikában meg is csinálták. Természetesen az ilyen rendelkezés a zsidóságnak nem tetszik, ádázul küzdenek is ellene, pedig nincs igazuk. Bizonyítja ezt az alábbi kimutatás, melyből különösen azt láthatjuk, hogy a legsóbb munkásosztályban, hol testi munkával, fáradtsággal kell a mindennapi kenyeret megkeresni és ahol éppen ő miattuk szegények maradnak az emberek, még 1%-al sem szerepelnek.

Ezen adatok nagyrészt az 1910. évi és az 1918-ik évi népszámlálási és egyéb statisztikai adatokból vannak véve.

4. Milyen volt a zsidóság számbeli növekedése Magyarországon?

Mátyás kir. korában a lakosság száma kb.

4-5 mill., ebből 20 ezer zsidó: 04 o/o

1720-ban 2-5 „ „ 12 „ „ 05 % (minden 200-ik ember zsidó).

1840-ben 11-5 „ „ 244 „ „ 2-2 % 50-ik „

1910-ben 18 „ „ 910 „*) „ 5 % „ 20-ik „

5. Milyen volt a zsidóság térfoglalása a kultúrában Magyarországon?

1910-ben felső iskolát végzett 21.5 % zsidó, azaz minden 5-ik ember

közép „ „ 28.6 % „ „ „ 3-ik „

1918-ban mindkettőben már 30%-on felül voltak a zsidók.

1918-ban a felső keresk. iskolát végzettek közül 40 % volt zsidó

a gyógyszerészi „ „ „ 34 „ „

a műegyetemet „ „ 37 „ „ „

a jogi egyetemet „ „ 21 „ „

az orvosi egyetemet „ „ 52 „ „ „

a b3lcsészeti egyetemet „ „ 20.5 „ „ „

tanító- és tanítónőképzőt „ „ 3-4 „ „ „

polgári iskolát „ „ 21 „ „ „

6. Milyen a zsidóság elhelyezkedése az egyes foglalkozási ágakban Magyarországon?

A zsidók csak 5%-át teszik ki a lakosságnak, mégis

a nagybirtokosok közül (1000 holdon felül) 20 % a zsidó

a nagybérlok közül (1000 holdon felül) 75,,

az értelmiségi pályán 12 ,,

az állami tisztviselők közt 14 ,, „

az ügyvédek között 45 ,, „

az orvosok között 49 ,, „

az újságírók között 43 ,, „

a nyomdatulajdonosok közt 57 ,,

az ipari és gyári tisztviselők közt 44 ,,

a kereskedelmi tisztviselők közt 67 ,, „

a vendéglősök és kávéosok közt 42 ,, „

az iparban, különösen a nagyiparosok közt 15 ,, „

a kereskedelemben 58 ,,

a bankárok között 89 ,, „

a napszámosok, cselédek, bányászok, kis-
birtokosok stb. közt alig 1 ,,

7. Milyen egyéb érdekes adatokat tudunk még a magyarországi zsidókról?

A zsidók a bűncselekményekben csak 3.9%-al szerepelnek, tehát kisebb arányban, mint népességi arányszámuk, mely 5%. Ennek okai: nagyobb intelligenciájuk (értelmesség, eszesség), kedvező anyagi helyzetük, mely visszatartja őket a durvább bűnöktől, mint a lopás, testi sértés, gyilkosság, stb. Viszont oly bűncselekményekben, melyek nagyobb értelmi képességet kívannak s a vagyonszerzés nem egyenes útját képezik, vezetnek.

pl.: csalárd és vétkes bukásban 65 % a zsidó

uzsorában 37 ,,

csalásban 15 ,, „

sikkasztásban 22 ,, „

zsarolásban 11 ,, „

*) Ebből Budapesten volt 210 ezer, azaz 23% zsidó, vagyis minden 4-ik ember zsidó.

továbbá hamis tanulásban, szemérem elleni bűncselekményekben, kerítés, rágalmazás, orgazdaságban szerepelnek nagyobb arányszámokban. A háború alatt hadiszállítási visszaélésekben kb. 73%-ig vettek részt. A zsidó nő kevésbé bűnöző. Érdekes még tudni, hogy míg a keresztény lakosságnak 2.8%-a pusztult el a háborúban, a zsidó lakosságnak csak 1.1%-a, ennek is csak a fele a harctéren, vagy ott szerzett sebesülés miatt, míg a többi a hátszágban természetes betegségben.

Kb. 16 ezer zsidó tért át a háború alatt és közvetlen utána (kb. 6 év alatt) a keresztény hitre.

A polgári házasság behozatala óta (1894.) évente kb. 1000 keresztény-zsidó házasságot kötöttek.

A statisztika (a megszámláláson alapuló észlelés és leírás tudománya) szerint azokban a házasságokban, melyeket a keresztények kötnek egymással, több mint kétszer nagyobb a gyermek születési valószínűség, mint a keresztény-zsidó házasságokban.

A zsidó földbirtok története azt mutatja, hogy a zsidó birtokosok legtöbb esetben mint bérlők kezdik, de a szabad forgalmi földbirtok-bérletek előbb-utóbb a zsidók tulajdonába kerülnek. Ha meggondoljuk, hogy a zsidók csak 1848. év (zsidó recepció = befogadás; zsidó emancipáció = egyenjogúsítás) óta vásárolhatnak földet, s az elmúlt 80 év alatt a szabadforgalmi földbirtokoknak már is több mint $\frac{1}{3}$ -a került tulajdonukba, akkor világosan láthatjuk, mint csúszik ki a keresztény magyarok kezéből a magyar földtulajdon az idegen fajúk kezébe.

Ezen számadatokból megállapítható, hogy a régebben egyáltalán nem számító zsidóság mint szaporodott el az országban, hogyan vívott ki magának az őt befogadó nemzettől egyre több jogot, hogyan vette kezébe a nagyipart, a kereskedelmet, hogyan özönlötte el az értelmiségi pályákat, a liberalizmus és a jogegyenlőség nevében hogyan foglalta el a földbirtokokat s kerítette hatalmába a nemzet vagyonát. Ebben nagy segítségére volt a pénzzel magához ragadott sajtó, mellyel kezébe vette a szellemi vezetést és megmászni igyekezett a magyar erkölcsöket és hazafias gondolkozást, anyagiassá, érzékivé téve a magyar irodalmat, művészetet és nemzetközivé a magyar gondolkozást.

Ezzel szemben szomorúan láthatjuk a magyar faj háttérbe szorítását, visszafejlődését, elnyomását. Gazdaságilag máris a zsidóság rabszolgája lett a magyar s mivel a kommunista zsidó vezetők a világ kommunizálásán dolgoznak, nincs kizárva, hogy világuralmi törekvéseik is sikert aratnak: a politikai hatalom is a kezükbe kerül és akkor politikailag is, azaz teljesen rabszolgáikká leszünk, hacsak most talán még idejében észre nem térünk.

Gondoljuk meg tehát jól, hogy nemzetünk ma élet-halál harcot vív. Zsidó Szovjet-Oroszország sorsára jutunk, ha a kommunizmus ellen minden erőnkkel szembe nem szállunk.

8. Mit kell tehát tennünk, hogy a zsidóság térfoglalásának gátat vessünk?

Nem kiabálni, zsidóüldözést, pogromot rendezni, vagy gyűlölködni, hanem gazdasági téren kell felvenni velük a versenyt.

E küzdelem első részét képezi, hogy vegyük át a zsidók jó

tulajdonságait: a vallásosságot, józanságot, szorgalmat, élelmességet, összetartást. Tanítottassuk gyermekeinket, mint azt a zsidók teszik. Helyezkedjünk el olyan gazdasági pályákon, melyek hasznot hajtók. Ne resteljünk semmi munkát. Legyünk takarékosak. Szeressük családunkat, ne féljünk a gyermekáldástól (egyke, egyse rendszer miatt pusztul a magyar).

Pártoljuk mindenben a keresztény embert, mint azt a svábok teszik, kik között nem is tud a zsidó megélni, hanem otthagyja a falvaikat.

Csak a keresztény sajtót pártoljuk s ne azt, amelyik tévútra vezet és szép szavakkal mérgezi meg magyar lelkünket. Zsidó sajtóra ne adjunk magyar pénzt.

Ne dőljünk be minden destruktív (romboló) zsidó kommunista vezetőknek, azok szép és sokat ígérő szavainak, úgyse tartják meg azokat, amint egyszer már saját kárunkon alaposan tapasztalhattuk.

Választások alkalmával csak keresztény magyar emberre szavazzunk, mert ők magyarok és keresztények, nem lehetnek tehát a magyar haza ellenségei. Nekik Isten csak egy hazát adott, hol élni és halni kell. Más állam nem fogadja be őket, mint egyéb fajtabélieket. Ha valamely államban idegenek kiutasítására kerül a sor, mindig a magyar az első, akit kiutasítanak. A magyarnak ilyenkor nincs más menekvése, mint a magyar föld, a magyar haza. Lám a zsidókat nem utasították ki az utódállamok, de a magyar családokat tízezer számra.

Mindig arra gondoljunk, hogy ami ellen küzdenek az ellenségeink, köztük a zsidók egy része is, az a magyarnak csak jó lehet, tehát a velük ellenkező oldalra kell állanunk s csak akkor járunk a helyes után.

A zsidóság gondolat- és érzésvilága teljesen távol áll a magyarétól, már csak azért is, mert nem keresztény; képtelen tehát igazán mérlegelni, mi az a lelkiismeretesség, örökdívdösség; vágya uralkodni, élvezni, mintha még ma is Isten kiválasztott népe volna s mi többiek, főleg a keresztények csak az ő rabszolgáik; csak a pénzzel, vagyonnal, földi hatalommal törődnek, mintha a lélek, örökkévalóság nem is volna! Kozmopolitikák, nemzetköziek, hazafiúi érzés csak kevésben van közülük; — ott érzik jól magukat, ahol több a haszon! Ez az oka, hogy minden liberális, szabadkőműves, szociáldemokrata, sőt kommunista eszme náluk rögtön talajba talál és sietnek magukhoz ragadni a vezetést, — felhasználni még ebben is, saját érdekében, a keresztényeket. Sokan ezen okok miatt képtelenek még akkor is beolvadni, ha megkeresztelkedtek, mit az bizonyít legjobban, hogy továbbra is leginkább csak zsidókkal érintkeznek, barátkoznak. Vajha követnénk mi magyarok is őket az összetartás erényében. 9. Hogyan van a zsidóság elterjedve a földön?

Európában 9.5 millió, a lakosság 2%-a. (Lengyelország 3 millió, Szovjet közt. 2.8 millió, Románia 0.8 millió, Németország 0.6 millió, Magyarország 0.9 millió, Csehszlovákia 0.35 millió, Nagybritánia 0.3 millió, Ausztria 0.25 millió, Franciaország 0.13 millió, a többi országokban 0.37 millió). Ázsiában 0.8 millió, (ebből Palesztinában 130.000]. Afrikában 0.65 millió. Amerikában 2.2 millió, (ebből U. S. A.-ban 2 millió). Ausztráliában 24.000. Összesen 13.2 millió zsidó: 0.7 %-a a föld lakosságának.

10. Hogyan oszlanak meg az emberek a világon vallásuk szerint?

A világ vallásai három főcsoportba oszthatók:

- a) primitív (kezdetleges) vallások,
 b) tételes vallások (hindu vallásúak, a brahmanok; buddhisták konfuciusosok).
 c) egyistenhívők (keresztények, izlamok, zsidók, stb).

1. Felekezetenkívüliek	15 millió	5. Parszik	0.1 millió
2. Primitív vallásúak	76 „	6. Mohamedánok	230
3. Keletázsiai vallásúak	580 „	7. Zsidók	132
4. Hindúisták	240 „	8. Keresztények	710

A keresztények közül r. kath. 340 millió, protestáns 230 millió, görög kel. 130 millió, egyéb keresztény szektabeli 10 millió.

11. Hogyan oszlik meg az ember a földön, fajták (rassz-ok) szerint?

I. <i>Európai alapfaj</i>	625 millió	III. <i>Negroida alapfaj</i>	235 millió
1. Északi fajta	425 „	1. Néger fajta	113 „
2. Földközi-tengeri	200 „	2. Dravida fajta	120 „
II. <i>Mongoloida alapfaj</i>	1.004	3. Ausztráloceániai	1·5 „
1. Dinári fajta	120 „	IV. <i>Törpe fajok</i>	
2. Keleties „	130 „	(hottentották, busmanok,	
3. Mongol „	654 „	akkák, veddák, negritók)	0·15 „
4. Maláji „	60 „		
5. Indián „	40 „		

12. Hogyan vannak az emberek a földön nyelvek szerint elosztva?

A földön kb. 1000 nyelvet beszélnek, melyek nyelvtani szerkezet és eredet szerint különböző csoportokba oszthatók.*

I. <i>Indógermán nyelvek</i>	948 millió	II. <i>Uralaltáji nyelvek</i>	64 millió
1. Ind nyelvek	242 „	1. Finn, eszt, stb. nyelvek	7 „
2. Iráni „	19 „	2. Magyar**	12 „
3. Örmény nyelvek	2·3 „	3. Török-tatár	31 „
4. Uj görög „	6·9 „	4. Mongol, tunguz	14 „
5. Albán „	1·4 „	III. <i>Japáni és koreai nyelvek</i> (az uralaltáji nyelvekkel rokon)	80 millió
6. Román „	220 „	IV. <i>Kaukázisi nyelvek</i>	3·5 „
(francia 45 m., vallón 3·4 m., olasz 45·6 m. spanyol 77 m., portugál 35 m., oláh 14 m.)		V. <i>Maláj-Polinéziai nyelvek</i>	67·5 „
7. Kelta nyelvek	1·6 „	VI. <i>Délmongol</i>	480 „
8. Germán „	283 „	(kinai 430 m., tibet-hátsóindiai nyelvek 50 millió.)	
(dán 3·7 m., norvég 3·5 m., svéd 7·5 m., német 90 m., holland 8·2 m., flamand 4·3 m. friz 0·8 m. jiddis 6 m. angol 159 m.)		VII. <i>Semita-Hamita nyelvek</i>	50 millió
9. Balti nyelvek	3·8 „	(arab 20 m., egyéb 30 m.)	
(lett 1·5 m., litván 2·3 m.)		VIII. <i>Bantu és Bundá nyelvek</i>	36 „
10. Szláv nyelvek	168 „	IX. <i>Belső-afrikai nyelvek</i>	50 „
(orosz 79 m., ukrán 37 m., lengyel 22 m., vend 0·2 m., cseh 7·7 m., tót 3 m., szerb, horvát, szlovén 11·6 m., bolgár, csak nyelvileg tartozik ide 5 m.)		X. <i>Dravida</i>	75 „
		XI. <i>Indián</i>	6 „
		XII. <i>Egyéb</i>	2 „

* Nyelvtani osztályozás szerint 3 főcsoportot különböztetünk meg:

- a) Egytagú nyelvek (pl. a kínai),
 b) ragozó nyelvek (pl. a magyar),
 c) hajlító nyelvek (csak az indógermán és a semita-hamita nyelvek i.

** A magyar mongol típus, keverve dinári, keleties és földközi-tengeri fajjal. Fajilag és nyelvileg egy török (türk) — hun — bolgár és egy keleti finn-ugor néptörzs keveredése.

13. A középeurópai államokat milyen területi veszteségek érték a Paris körüli békek szerint?

Németország területi veszteségei: 70.584 km² (volt 541.955 km², maradt 471.371 km²) = 13 %.

Gyarmati területe volt: 2,993.000 km². Mind elvették = 100 %-ot.

Lakossága volt: 69.5 mill., maradt 63 mill., elveszett 6.5 mill.-t = 9.5%-ot.

Törökország területi vesztesége: 1,189.000 km² (volt 1,900.000 km², maradt 711.000 km².) = 63 %.

Lakossága volt 22 mill, maradt 13 mill., elveszett 9 mill.-t = 40 %-ot,

Bulgária területi vesztesége: 11.277 km². (volt 114.423 km², maradt 103.146 km².) = 10 %.

Lakossága volt 5.5 mill., maradt 5 mill., elvesztett 0.5 milliót = 8 %-ot.

14. Milyen a Népszövetség szervezete?

A Népszövetség tevékenységét gyakorolja:

- a) A népszövetségi gyűlés által, tagjai: minden állam legfeljebb 3 taggal,
b) A Népszövetségi Tanács által, állandó tagjai: Nagy-Britannia, Franciaország., Németország., Olaszország. és Japán. Ezeken kívül 9 más, meghatározott időszakra választott, szövetségi tag képviselői.

A Népszövetség állandó szervei: a) A népszövetségi titkárság, b) A Népszövetségi Bíróság Hágában (Békepalota). c) A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Genfben.

A Népszövetség 1926. évi kiadása volt: 23 millió arany frank.

15. Melyek Csonka-Magyarország vármegyéi?

1. Abauj-Torna; 2. Baranya; 3. Bács-Bodrog; 4. Békés; 5. Borsod-Gömör és Kishont; 6. Csanád-Arad-Torontál; 7. Csongrád; 8. Fejér 9. Győr-Mosón-Pozsony; 10. Hajdú; 11. Heves; 12. Jász-JSTagykun-Szolnok; 13. Komárom-Esztergom; 14. Nógrád-Hont; 15. Pest-Pilis-Solt-Kiskun; 16. Somogy; 17. Sopron; 18. Szabolcs-Ung; 19. Szatmár-Ugocsa-Bereg; 20. Tolna; 21. Vas; 22. Veszprém; 23. Zala; 24. Zemplén.

16. Milyen a Föld nevezetesebb államainak pénzegysége?*			Névértéke dollár,
ALBÁNIA	Leka	100 quinder	= 0.193
AUSZTRIA	Schilling	100 groschen	= 0.1407
BELGIUM	Belga frank	100 centimes	= 0.193
BULGÁRIA	Lev	100 stotinki	= 0.193
CSEHSZLOVÁKIA	Cseh korona	100 fillér	= 0.2026
DÁNIA	Dán korona	100 öre	= 0.268
DANZIG	Danzigi forint (Gulden)	100 pfénning	= 0.1947
ESZTORSZÁG	Eszt márka	100 penni	= 0.00268
FINNORSZÁG	Finn márka	100 penni	= 0.0252
FRANCIAORSZÁG	Frank	100 centime	= 0.193
GÖRÖGORSZÁG	Drachma	100 leptá	= 0.0193
HOLLANDIA	Forint	100 cent	= 0.402
JUGOSZLÁVIA	Dinár	100 para	= 0.193
LENGYELORSZÁG	Zloty	100 garas	= 0.193
LETTORSZÁG	Lat	100 szantim	= 0.193
LITVÁNIA	Lit	100 cent	= 0.1

* 1926. évi adatok.

MAGYARORSZÁG*	Pengő	100 fillér	= 0.1749
NAGYBRITÁNIA	Font sterling: 20 schilling:	240 pence:	
		960 farthing=	4.867
ARAB PÉNZEK	Krus	40 diváni	= 0.04
	Mahmudi	20 gassz	= 0.005
	Mokkataler	80 kabir	= 0.8456
INDIAI PÉNZEK	Font sterling: 10 rupia:	160 anna: 1920 pie=	0.4867
KANADA	Kanadai dollár	100 cent	= 1 U.S.A.
NÉMETORSZÁG	Márka	100 pfenning	= 0.2382
NORVÉGIA	Norvég korona	100 öre	= 0.268
OLASZORSZÁG	Lira	100 centesimi	= 0.193
PORTUGÁLIA	Escudo	100 centavos	= 1.0805
ROMÁNIA	Leu	100 bani	= 0.193
SPANYOLORSZÁG	Pezeta	100 centimo	= 0.193
SVÉDORSZÁG	Svéd korona	100 öre	= 0.268
SVÁJC	Svájci frank	100 rappe	= 0.193
SZOVJ. OROSZORSZÁG	Cservonez	1.000 kopek	= 0.0515
TÖRÖKORSZÁG	Török font: 100 piaszter:	400 para	= 4.4
JAPAN	Jen	100 szen	= 0.4983
KINA	Haikuan-taël	100 kandorin	= 0.6589
PERZSIA	Neukran: 10 szenaar:	100 biszti	= 0.193
SZIAM	Tikal	128 lot	= 0.3745
ABESSZINIA	Ta'ari (Menelik tallér)	16 guerkhe	= 1
EGYPTOM	Egyptomi font	100 piaszter	
		1.000 milliemesz=	0.0494
AMERIKAI EGY. ÁLL.	Dollár	100 cent	= 1
ARGENTINA	Argentínai peso	100 centavo	= 0.4245
BOLIVIA	Boliviano	100 centavo	= 0.3892
BRAZILIAI EGY. ÁLL.	Milreis	1.000 reis	= 0.3244
CHILE	Chilei peso	100 centavo	= 0.1217
MEXIKÓI EGY. ÁLL.	Mexikói peso	100 cent	= 0.4983
PERU	Perui font	1.000 centavo	= 0.0487

17. Közérdekű adatok.

A Nap átmérője: 1.400.000 km., a földtől való távolsága 150 millió km. = 8-5 fénymásodperc (1 fénymásodperc = 300.000 km.).
A Hold átmérője: 3.500 km., a földtől való közepes távolsága 384.392 km. = 1-25 fénymp. Körülkeringségi ideje a föld körül: 27 nap 7 óra és 43 pere.
A Föld (az egyenlítő) átmérője 12.756 km. Az Egyenlítő hossza 40.070 km.
A Délkör hossza 40.003 km. A Térítők hossza 36.778 km. A Sarkkör hossza 15.996 km. Egy Fok hossza az egyenlítőn 1133 km. Egy Fok hossza a térítőn 102-1 km. Egy Fok hossza a sarkkörön 44 5 km. Egy Fok hossza a sarkon 0 km. A Föld pályájának hossza 939 millió km. A Föld sebessége 29 7 km. másodpercenként.

A Nap bolygói: Legközelebb van hozzá a Merkúr (58 millió km. távra és körülkeringségi 88 nap alatt), azután sorban a Vénusz, a Föld, a Mars, a Jupiter, a Szaturnusz, az Uránusz, a Neptun (utóbbi 4.493 millió km. távra van a Naptól és körülkeringségi 164-8 év alatt).

A Föld felszíne: 509.950.000 km², ebből víz 360 millió km², (70-6%), szárazföld 149 8 millió km². (29.4%).

»* 1 Pengő volt: 12.50 papír korona = árfolyamértéke 0.1758 dollár; 1 arany korona volt: 0.2026 dollár.

A Csendes-óceán ter.: 180 millió km². Az Atlanti-óceán ter.: 105 millió km²,
Az Indiai-óceán ter.: 75 millió km².

Átlagos mélységük 4.000 méter, legnagyobb ismert mélység a Csendes-óceánban 9.780 m. Ezzel szemben a legmagasabb hegy Ázsiában van, a Csomolungma (Mt. Everest) 8.882 m. magas. Európa legmagasabb hegye a Mont-blanc 4.810 méter.

Európa területe	10,029.000 km.-	Lakossága	469
Ázsia területe	43,865.000 „	„	1.027
Afrika területe	30,312.000 „	„	135
Észak-Amerika területe	24,476.000 „	„	154
Dél-Amerika területe	18,155.000 „	„	70
Ausztrália és Óceánia területe	8,973.000 „	„	8-8
Antarktisz területe	14,000.000 „	„	02
A Föld területe	149,810.000 „	„	1.864

A Föld kb. 6.000-8.000 millió embert tudna terményeivel a jelenlegi gazdasági termelési módszer mellett ellátni.

A vasúti vonalak hossza:

Európában	370.464 km.	Amerikában
	611.721 km,	
Ázsiában	119.185 „	Ausztráliában
	45.934 „	
Afrikában	51.881 „	A Földön összesen
	1,200.185 „	

A világ nagyobb kereskedelmi hajóinak össz-tonna tartalma kb. 65 millió brutto tonna. A földön kb. 25 millió automobil van forgalomban. 1924-ben a világvagyon értéke kb. 4.450 milliárd arany korona volt, amelyből Európára 1.735 milliárd esett (Magyarországra kb. 17). Csonkamagyarország nemzeti vagyona 1931-ben 25 milliárd pengőre, nemzeti jövedelme 4.5 milliárd pengőre volt értékelhető. Csonkamagyarország külföldi tartozása 1931-ben 4 milliárd pengő volt.

18. MÉRTÉKEK:

1. Villamossági mértékek:

Ohm: azon ellenállás mértékegysége, amelyet egy 106.3 cm. hosszú, 1 mm², keresztmetszetű higanyoszlop 0° C-on a villamos árammal szemben tanúsít.

Ampere: gyakorlati egység a villamos-áramerősség mérésére. Egy Ampere erősségű áram folyik valamely vezetékben, ha annak keresztmetszetén ráp-ként oly változatlan áram megy át, mely az ezüstnitrát vizes oldatán keresztül haladva mp.-ként 0.001118 gr. ezüstöt von ki az oldatból lecsapódás alakjában. Ha valamely vezetékben 1 Ampère erősségű áram halad 1 óra hosszát* úgy az áthaladt mennyiség 1 Ampère óra.

Volt: A feszültség gyakorlati mértékegysége. Oly elektromos erő, amely 1 Ohm ellenállású vezetékben 1 Ampères áramot hoz létre.

Watt: Az elektromos munkakifejtés gyakorlati mértékegysége. Egy Watt elektromos munkakifejtéssel dolgozik az áram akkor, ha az áramot fogyasztó berendezésen 1 Volt végsőfeszültségű vezetékben 1 Ampère áram halad át.

Kapacitás: Befogadó képesség; az az elektromos mennyiség, amelyet valamely test magába fogadni képes. Nagyobb Kapacitással bírnak a kondenzátorok és az árammennyiségek elraktározására szolgáló akkumulátorok. A kapacitás mérő egysége a kondenzátoroknál a *Farad:* az a kapacitás, mely a kondenzátor két fegyverzete közt van, ha a kondenzátort 1 Coulombnyi elektromossággal töltjük meg, ez 1 Volt feszültség-különbség lesz. A kapacitás mérőegysége az akkumulátoroknál az Ampère óra.

Egy *Coulomb* egyenlő azzal az elektromos mennyiséggel, mely 1 mp. alatt átmegy oly vezető keresztmetszetén, melyben az áramerősség 1 Ampère.

II. Erőmértékek:

1 atmoszféra (légkör) = 1 kg. súly nyomása 1 cm.² területre.

1 lóerő (HP) = 75 méterkilógramm.

1 méterkilógramm = az az erő, mely 1 kg. súlyt 1 m. magasra emel.

III. Melegségi mértékek:

Kalória = az a melegmennyiség, mely 1 kg. víz hőmérsékletét 1° C-al emeli.

Celsiusnál = forrpont 100°, fagypont 0°.

Reamurnál = „ 80°, „ 0°.

Fahrenheitnél = „ 212°, „ -32°.

IV. Hosszmértékek:

Egység a méter, a Föld egy délkörének 40,000,000-od része.

1 m. = 10 dm. : 100 cm. : 1000 mm.	1 pont = 0.2 mm.
10 „ = 1 dekaméter.	1 vonal = 12 pont = 2.135 „
100 „ = 1 hektométer.	1 hüvelyk = 2.634 „
1000 „ = 1 kilométer.	1 láb = 12 hüvelyk = 31.6 „
10 km. = 1 myriaméter.	1 öl = 6 láb = 1.896 „
1 rőf = 77.7 cm.	1 tengeri mérföld (csomó) = 1.83 km.
1 yard = 0.914 m.	1 magyar „ = 8.353 „
1 angol mérföld (1760 yard) = 1.609 km.	1 osztrák „ (4.000) = 7.586 „
1 werszt (orosz) = 1.066.8 m.	1 földrajzi „ = 7.419 „

A métermérték váltószáma a 10, ami azt jelenti, hogy minden következő mértékegység tízszerese vagy tizedrésze az előtte levőnek.

V. Területmértékek:

Egység a négyzetméter, mely 1 m. hosszú és 1 m. széles terület.

1 m ² = 100 dm ² = 10.000 cm ² = 1,000.000 mm ² = 1 centiár = 0.278 □ öl.	
100 m ² = 1 ár = 27.804 □ öl.	
10.000 m ² = 1 hektár = 2780.4 □ öl = 1.738 katasztrális hold.	
1,000.000 m ² = 1 km ² .	1 magyar hold (1200 □ öl) = 4316 m ² .
1 öl ² = 3.597 m ² .	1 kat. hold (1600 □ öl) = 5754.6 m ² = 0.575465 ha.
1 lánc = 189.6 m ² .	1 hektár = 1.737726 kat. hold.
	1 angol □ yard = 0.836 m ² .

A váltószám itt 100.

VI. Köbmértékek:

Egység a köbméter, amely 1 m. magas, 1 m. széles és 1 m. hosszú terület.

1 m ³ = 1.000 dm ³ = 1 millió cm ³ = 1 milliárd mm ³ = 0.147 köb-öl.	
1.000 m ³ = 1 köbdekaméter.	
1.000.000 m ³ = 1 köbhektométer.	
1.000.000.000 m ³ = 1 köbkilométer.	
1 köb-öl = öl ³ = 6.821 m ³ = 216 köbláb.	
1 köb áb = 0.032 m ³ .	
1 ster = méter ³ = 0.293 hosszú ölfá vagy 0.352 rövid ölfá.	
1 hosszú ölfá = 3.410 ster azaz köbméter.	
1 rövid ölfá = 2.842 „ „ „	

A váltószám itt 1.000.

VII. Őrmértékek: Egység a liter, mely 1 dm³. víznek felel meg.

1 liter = 10 dl. = 100 cl. = 1.000 ml. (milliliter).	A váltószám itt 10.
10 „ = 1 dekaliter.	1 osztrák icce = 0.707 l.
100 „ = 1 hektoliter = hl.	1 magyar „ = 0.848 l.
1.000 „ = 1 kiloliter = 1 köbméter.	1 pint = 2 osztrák icce = 1.415 l.
1 meszely = 0.38 l.	1 kínai sing = 10.31 l.
1 osztrák meszely = 0.354 l.	1 angol gallon = 4.54 l.
1 magyar „ = 0.424 l.	1 pozsonyi mérő = 62.53 l.
1 icce = 0.76 l.	1 osztrák „ = 61.487 l.

1 pesti mérő	= 93·8 l.	1 akó	= 50·8 l.
1 erdélyi veder	= 12·4 l.	1 osztrák akó	= 56·6 l.
1 „ véka	= 23·1 l.	1 magyar akó	= 54·3 l.
1 bushel (angol-amerikai)	= 8 gallon = kb 36 l.		
1 barrel (kőolajnál)	= 42 „ = 159 l.		
1 centiliter	= 0.007 pint.		
1 deciliter	= 0·071 „ = 0·282 bécsi meszely.		
1 liter	= 0·707 „ = 0·016 pozsonyi mérő = 1·179 magyar icce.		
1 hektolit.	= 1·509 pozsonyi mérő = 1·626 osztrák mérő = 8·066 erdélyi veder = 4·322 erdélyi véka = 1·767 osztrák akó = 1·842 magyar akó.		

VIII. Súlymértékek:

Egység a kilogramm, mely 1 dm³ 4° C desztillált víz súlya.Egység a kilogramm, mely 1 dm³ 4° C desztillált víz súlya.

1 kg. = 10 hektogramm = 100 dekagramm = 1.000 gramm = 10.000 decigramm = 100.000 centigramm = 1.000.000 milligramm.

100 kg. = 1 métermázsa = q.

A váltószám itt 10.

1.000 „ = 1 tonna.

1 vám font 30 vámlat) = 0·5 kg.

1 gramm = 0·06 vámlat.

1 angoi font = 0·453 kg.

1 vámlat = 16·67 gramm.

1 ballon (pamutnál; angol) = 227 kg.

1 bécsi lat = 17·5 g.

1 pud (orosz) = 16·38 „

1 lat = 15·6 g.

1 bécsi mázsa (100 bécsi f.) = 56·006 „

1 angol unze (ounce) = 28·35 g.

1 vámmázsa = 50 „

1 font (32 lat) = 0·5 kg.

1 osztrák tonna (hajótonna) =

1 bécsi font = 0·56 kg.

20 bécsi mázsa = 1120·12 „

X. Lómérték:

1 marok = 3 hüvelyk = 10·536 cm.

1 hüvelyk = 1/3 marok = 3·512 cm.

1 centiméter = 0·095 = 0·285 hüvelyk.

19. Gyorsasági összehasonlítások (mp.-ként):

csiga	0.0015 m.	versenylo (rövid távon)	25 m.
egyenlítői áramlás	0·5 „	gyorsvonat	23—31 „
gyalogos	1·1 „	sas	31 „
ló lépésben	1·2 „	utas repülőgép	48 „
távfutó	2·6 „	versenyautó	68 „
enyhe szellő	3 „	füsti fecske	90 „
ló ügetve	3·5 „	verseny repülőgép	124 „
ló vágásban	4·5 „	hang	330 „
gőzhajó	5 „	tüzér lövedék	440 „
sífutó	5 „	a Föld egyik pontja az egyenlítőnél a Földforgás miatt	465 „
kerékpáros	6—7 „	puskalövedék	645 „
óceánjáró hajó	11 „	a Föld sebessége a Nap körül	29.700 „
tehervonat	12·5 „	villamosság a vezetékben	11,800.000 „
tengeri hullámok	13·5 „	villamosság a levegőben és fény kb.	300,000.000 „
személyvonat	16 „		
szélvihar	20—30 „		
léghajó	21 „		
póstagalamb	21 „		
turautó	21 „		